

Domov>Zakonodaja in sodna praksa>Nacionalno pravo

Nacionalno pravo

Vsaka država članica Evropske unije (EU) ima svoje lastno pravo in pravni sistem. Pravo posamezne države članice lahko obsega pravo na nacionalni ravni (ali nacionalno pravo, ki velja na celotnem območju posamezne države članice) in predpise, ki veljajo le na določenem območju, v določeni regiji ali mestu. Države članice objavijo svoje pravo v svojih uradnih jezikih, v katerih je edino pravno zavezujoče. V informacijske namene so lahko določeni predpisi posamezne države članice na voljo tudi v enem ali več jezikih, ki niso njeni uradni jeziki.

Podatkovne zbirke

Večina držav članic ima nacionalne podatkovne zbirke prava – do informacij dostopate z izbiro ene od zastav na desni strani.

Poleg tega je evropska podatkovna zbirka **N-Lex** povezana z večino uradnih nacionalnih podatkovnih zbirk. N-Lex je tekoč skupni projekt, ki ga upravljajo **Urad za publikacije EU** in sodelujoče nacionalne vlade. Trenutno je mogoč pregled prava 23 držav članic.

Poleg tega lahko prek **Evropskega foruma uradnih listov** dostopate do spletnih strani organizacij, pristojnih za izdajanje uradnih listov držav članic EU (ter nekaterih držav kandidatk EU in držav Efte).

S stališča EU veliko predpisov držav članic dejansko izvaja pravo EU. Zlasti to velja za nacionalno pravo, ki izvaja direktive EU. Če iščete takšne izvedbene ukrepe, s katerimi so države članice v nacionalno pravo prenesle posamezne določbe prava EU, lahko uporabite ustrezno iskalno funkcijo v podatkovni zbirki **EUR-Lex**.

Pravni viri

Pravo držav članic izhaja iz različnih virov, zlasti ustave, zakonodaje (ki se lahko sprejema na nacionalni, regionalni in lokalni ravni) in/ali podzakonskih aktov organov javne uprave itd. Poleg tega se lahko sodne odločbe sodišč držav članic razvijejo v **sodno prakso**.

Pravna področja

Tradicionalno se pravo držav članic deli na zasebno in javno pravo.

Zasebno pravo ali civilno pravo je pravno področje v družbi, ki vpliva na razmerja med posamezniki ali skupinami brez poseganja države ali vlade.

Javno pravo ureja razmerja med posamezniki in državo, njenimi enotami in organi, pristojnosti organov in ustrezne postopke. Na splošno javno pravo sestavljajo ustavno, upravno in kazensko pravo. Zaradi posebne narave kazenskega prava se to lahko šteje tudi za ločeno pravno področje.

Za podrobnejše informacije o pravu posamezne države članice izberite eno od zastav na desni strani.

Zadnja posodobitev: 14/02/2018

Stran vzdržuje Evropska komisija. Informacije na teh straneh ne izražajo nujno uradnega stališča Evropske komisije. Komisija ne sprejema nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki, vsebovanimi ali navedenimi v tem dokumentu. Pravila glede avtorskih pravic spletnih strani EU so navedena v pravnem obvestilu.

Pravo držav članic - Belgija

Ta stran vsebuje pregled različnih pravnih virov v Belgiji.

1. Kateri pravni instrumenti ali „pravni viri“ določajo pravna pravila?

Pravo je celota zavezujočih napisanih ali nenapisanih pravnih pravil, ki urejajo družbene odnose med državljanji in organi oblasti ter med državljanji samimi, urejajo pa tudi javno upravo.

Ločimo **formalne** in **materialne** pravne vire. V nasprotju s formalnimi pravnimi viri materialni pravni viri ne vsebujejo dejanskih pravnih pravil. Med materialne pravne vire spadajo dobra vera, pravičnost in razumno ravnanje.

Formalni pravni viri se delijo v pet različnih skupin. Tri skupine so obvezni formalni pravni viri: **zakonodaja, običajno pravo in splošna pravna načela**. V drugi dve skupini spadajo neobvezni pravni viri, ki zgoj „pomagajo pri odločanju“: **sodna praksa in doktrina**.

Zakonodaja bo podrobno obravnavana v točkah 3 in 5 spodaj. Po opredelitvi je zakonodaja skupek napisanih pravil, ki jih uzakoni ustrezen organ. Običajno pravo je po opredelitvi nezapisano pravo, ki se izvaja z običaji in uzancami ljudi na splošno, zlasti trgovcev. Splošna pravna načela izražajo najpomembnejše vrednote, za spoštovanje katerih si prizadeva družba, kot so načelo enakosti vseh državljanov, načelo sorazmernosti sprejetih pravil in ukrepov ter načelo delovanja organov v skladu z zakonom. Več načel je izraženih v tako imenovanih pravnih maksimah, kot sta „*ne bis in idem*“ v kazenskem pravu in „*lex posterior derogat legi priori*“.

Sodna praksa in doktrina sta pravna vira, ki pomagata pri odločanju. Sodno prakso sestavljajo vse sodne odločbe, ki jih izdajo sodišča. Sodna odločba je zavezujoča le za stranke v zadevi. V Belgiji ne obstaja sistem precedenčnih primerov. Splošno zavezujoče so le sodne odločbe, ki jih izda Ustavno sodišče. Med najvišja sodišča spadata tudi Državni svet (najvišje upravno sodišče) in kasacijsko sodišče (najvišje splošno sodišče).

Mednarodno pravo, ki ga sestavljajo zlasti Pogodba o Evropski uniji, uredbe in direktive Unije in Evropska konvencija o človekovih pravicah, je tudi pomemben pravni vir. Poleg tega obstajajo številne konvencije, sprejete v okviru delovanja mednarodnih institucij, kot so Združeni narodi ali Svet Evrope (večstranske konvencije) ali med Belgijo in drugo državo (dvostranske konvencije). Ta pravni vir je v zadnjih desetletjih pridobil velik pomen, ki se še povečuje. Številne določbe iz teh instrumentov neposredno vplivajo na naše vsakdanje življenje.

Spletni strani **Législation belge** (v francoščini) in **Belgische Wetgeving** (v nizozemščini) vam omogočata dostop do zbirke podatkov o **prečiščeni belgijski zakonodaji**. Iščete lahko tudi s pomočjo spletnega iskalnika za vse še veljavne normative dokumente, ki so bili objavljeni v *Moniteur belge* (Uradni list Belgije) **od leta 1830**. Upravni in fiskalni normativni dokumenti, objavljeni **pred letom 1994**, pa še niso v celoti na voljo.

2. Kakšen je pravni položaj splošnih pravnih načel, običajnega prava in sodne prakse?

Glej [vprašanje 1](#).

3. Kakšna je hierarhija teh različnih pravnih instrumentov?

Za osebe, ki prebivajo v Belgiji, veljajo različne skupine pravnih pravil: pravila, ki jih sprejmejo belgijski zvezni organi, in tudi pravila, ki jih sprejmejo enote na nižji ravni, kot so province in okraji (1). Belgija je tudi članica več mednarodnih in nadnacionalnih organizacij, kot so Združeni narodi, Evropska unija, Svet Evrope in NATO. Pravila, ki jih sprejmejo te organizacije, veljajo tudi za belgijske organe in prebivalce.

Ker vsi zakonodajni organi nimajo točno razmejene pristojnosti in ker vse skupine pravnih pravil nimajo enakega položaja, se lahko pojavijo kolizije. Zato obstaja hierarhija pravnih pravil, v okviru katere velja načelo, da pravna pravila na nižji ravni nikoli ne morejo biti v nasprotju s pravnimi pravili na višji ravni.

V notranjem pravu Belgije je najvišji pravni akt **Ustava**. Ustava ureja ločitev vej oblasti in način izvrševanja njihovih pristojnosti. Ustava med drugim navaja temeljne vrednote družbe in temeljne pravice državljanov. S sodno odločbo, izdano 27. maja 1971, je kasacijsko sodišče odločilo, da imajo mednarodni in nadnacionalni pravni predpisi višji položaj v hierarhiji od katerega koli notranjega predpisa, tudi od Ustave. V primeru da bi bila uredba EU v nasprotju z Ustavo, bi imela prednost uredba.

Pod Ustavo so:

posebni zakoni (zakoni, ki se sprejemajo s posebno večino in določajo delitev pristojnosti ter osnovna pravila delovanja javnih institucij), nato zakoni, uredbe in odredbe, nato kraljevi in vladni odloki, ki izvajajo zakone ali uredbe, in končno ministrski odloki.

4. Na kakšen način začnejo veljati pravila, ki jih vsebujejo nadnacionalni instrumenti, na nacionalnem teritoriju?

Uredbe Evropske unije se uporabljajo neposredno. Zakonodajni organi Belgije niso neposredno vključeni v njihovo izvajanje. Vendar je notranja zakonodaja potrebna za potrditev in ratifikacijo mednarodnih pogodb. Na nekaterih področjih morajo mednarodne pogodbe potrditi in ratificirati vsi belgijski zakonodajni organi, za kar so lahko potrebni dolgotrajni in zahtevni postopki. Domači zakonodajni organi so vključeni tudi v izvajanje direktiv Evropske unije, saj jih je vedno treba prenesti v notranjo zakonodajo.

5. Kateri organi so pristojni za sprejemanje pravnih pravil?

Zvezno državo Belgijo sestavljajo **tri ločene ustavne veje oblasti**: zakonodajna, izvršilna in sodna. Zakonodajna veja oblasti sprejema zakone, izvršilna jih izvaja, sodna pa rešuje spore, ki izhajajo iz uporabe zakonov.

Zvezna zakonodajna veja oblasti

Pobudo za sprejetje zvezne zakonodaje lahko da en ali več članov predstavniškega doma, en ali več članov senata ali kralj (dejansko njegovi ministri ali državni sekretarji). To so trije sestavni deli zakonodajne veje oblasti v Belgiji.

Zakoni temeljijo na predlogu zakona, ki ga predlaga član senata ali predstavniškega doma, ali na osnutku zakona, ki ga predlaga kralj (kralj pooblasti pristojne ministre, da pripravijo osnutek zakona). Osnutki in predlogi imajo enako vrednost.

Izvedbena pravila zvezne zakonodaje pripravi izvršilna oblast, ki jo vodi kralj. Pooblastila se lahko prenesejo na ministra, zato tudi ločimo med kraljevimi in ministrskimi odloki.

Skupnosti, regije, province in občine

Belgija je **zvezna država**, ki jo sestavljajo skupnosti in regije. Te predstavljajo temelj prava v mejah pristojnosti, ki jim jih dajejo ustava in nekateri posebni zakoni.

Pristojnosti skupnosti zadevajo zlasti kulturo in izobraževanje, pristojnosti regij pa zadevajo gospodarsko politiko in varstvo okolja. Za izvajanje svojih pristojnosti ima vsaka skupnost in regija parlament. Tako lahko **skupnosti in regije sprejemajo predpise**, ki se imenujejo **uredbe** (odredbe v regiji glavnega mesta Bruselj). Poleg poslancev so tudi njihove vlade del zakonodajne veje oblasti na ravni Evropske unije, na regionalni ravni ali na ravni skupnosti (zakonodajna pobuda). Vlade morajo poleg tega zagotavljati izvrševanje sprejetih uredb ali odredb.

Belgijsko ozemlje je razdeljeno tudi na **province in občine**. Njihovi sveti na svoji ravni tudi sprejemajo predpise (**règlements in ordonnances**) na področjih, ki so v njihovi pristojnosti, kot so javna varnost, odvoz smeti, kultura, izobraževanje na ravni province in občine. Te različne predpise izvajata kolegij province in občinski kolegij (v mejah svojih pristojnosti pa tudi pravne predpise na višji ravni, kot so zakoni, uredbe, odredbe in odloki).

Na teh ravneh najdemo torej dve veji oblasti od treh: zakonodajno, ki jo izvršujejo parlamenti skupnosti in regij, svet province in občinski svet, ter izvršilno, ki jo izvršujejo vlade skupnosti in regij, kolegij province in občinski kolegij. Sodna veja oblasti ni del te razdelitve. Organizacija sodišč je v izključni zvezni pristojnosti.

6. Kakšen je postopek za sprejetje teh pravnih pravil?

Glej [vprašanje 5](#).

Na zvezni ravni **o osnutkih ali predlogih zakonov**, po morebitni preučitvi v državnem svetu, glasuje predstavniški dom, in po potrebi senat. Nato se posredujejo **kralju**, ki jih po prejemu **ministrskega soprodpisa potrdi in objavi**.

7. Na kakšen način začnejo veljati nacionalna pravila?

Zvezni zakonodajni pravni akti začnejo veljati po sprejetju in kraljevi razglasitvi. Običajno začnejo veljati deseti dan po objavi v *Moniteur belge* (Uradni list Belgije), razen če ni določeno drugače (2).

Zakonodajne predpise federalnih enot – uredbe in odredbe – sprejme in objavi vlada zadevnih federalnih enot. Veljati začnejo deseti dan po objavi v *Moniteur belge* (Uradni list Belgije), razen če ni določeno drugače.

8. Na kakšen način se rešujejo morebitne kolizije med različnimi pravnimi pravili v državi članici?

V primeru kolizij med pravnimi pravili, ki so bila pravilno sprejeta, obstajajo različni načini za njihovo reševanje. Hierarhija pravnih pravil omogoča, da se je večini kolizij mogoče izogniti, če pa do njih vseeno pride, jih je treba rešiti.

Člen 142 Ustave Ustavnemu sodišču podeljuje izključno pristojnost za presojo združljivosti zakonodaje s pravnimi pravili, ki urejajo pooblastila države, skupnosti in regij. Ta pravna pravila so določena v Ustavi in zakonodaji o institucionalni reformi v zvezni državi Belgiji.

Ustavno sodišče lahko odloča tudi v zadevah, kjer se domneva, da zakonodaja krši temeljne pravice in svoboščine, ki so zagotovljene na podlagi naslova II (členi 8–32) Ustave. To sta zlasti načelo enakosti (člen 10) in načelo prepovedi diskriminacije (člen 11). Ustavno sodišče lahko presoja tudi združljivost zakonodaje s členom 170 (načelo zakonitosti v davčnem pravu), členom 172 (enakost v davčnem pravu) in členom 191 (zaščita tujih državljanov) Ustave.

Glej tudi spletno stran [Service public fédéral Justice](#) in posebni zakon z dne 6. januarja 1989 o Ustavnem sodišču, v razdelku „Législation consolidée“.

Državni svet (3), ki deluje na podlagi člena 160 Ustave, rešuje kolizije med izvedbenimi predpisi (posamični akti in uredbe) in zakonodajnimi predpisi. Obstaja pa tudi parlamentarna komisija za presojo, ki obravnava navzkrižja interesov.

(1) Glej spletno stran [Service public fédéral Justice](#) (<https://justitie.belgium.be>), razdelek „Législation consolidée“, Ustavo iz leta 1994 in posebni zakon o institucionalni reformi z dne 8. avgusta 1980 ter spletno stran [portail fédéral](#), razdelek „La Belgique“.

Flamska skupnost s svetom Flandrije (poznani tudi kot parlament Flandrije);

francoska skupnost s svetom francoske skupnosti;

nemško govoreča skupnost s svetom nemško govoreče skupnosti;

flamska regija s parlamentom (gre za parlament flamske skupnosti, t.j. svet Flandrije);

valonska regija s parlamentom Valonije;

regija glavnega mesta Bruselj s svetom regije glavnega mesta Bruselj (v okviru nekaterih pristojnosti razdeljen na flamski odbor in francoski odbor za zadevi skupnosti).

Skupnosti so pristojne za:

1. kulturne zadeve;

2. izobraževanje, razen (...);

3. sodelovanje med skupnostmi in mednarodno sodelovanje, vključno s pristojnostjo za sklepanje pogodb v zadevah iz točk 1 in 2.

Svet flamske skupnosti in svet francoske skupnosti sprejemata uredbe, veljavne na zadevnem teritoriju, na različnih področjih ter v zvezi s sodelovanjem med skupnostmi in mednarodnim sodelovanjem na teh področjih, pristojna pa sta tudi za sklepanje pogodb. Svet nemško govoreče skupnosti ima podobne pristojnosti.

Regionalni parlamenti so pristojni za zadeve v zvezi z načrtovanjem rabe prostora, upravljanjem spomenikov in podeželja, gospodarstvom, kmetijstvom itd.

(2) Glej spletno stran [Service public fédéral Justice](#), razdelek „Législation consolidée“, zakon z dne 31. maja 1961 o uporabi jezikov v zvezi z zakonodajo, pripravo, objavo in začetkom veljavnosti zakonov ter uredb.

(3) Glej spletno stran [Service public fédéral Justice](#), razdelek „Législation consolidée“, prečiščene zakone v zvezi z Državnim svetom z dne 12. januarja 1973.

„[Ordre juridique - Informations générales](#) | [Belgique - Informations générales](#)“

Zadnja posodobitev: 06/08/2019

Strani in jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani [bg](#) je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Pravo držav članic - Bolgarija

Na tej strani najdete informacije o pravnem sistemu Bolgarije in pregled bolgarskega prava.

Pravni viri

Nacionalni pravni viri

Pravni viri so:

ustava Republike Bolgarije (objavljena v uradnem listu št. 56 z dne 13. julija 1991 – spremembe v uradnem listu št. 85 z dne 26. septembra 2003, uradnem listu 18 z dne 25. februarja 2005, uradnem listu 27 z dne 31. marca 2006, uradnem listu 78 z dne 26. septembra 2006 – sodba ustavnega sodišča št. 7 iz leta 2006 v uradnem listu 12 z dne 6. februarja 2007),

zakonodajni akti in

uredbe.

Sodna praksa ni uradni pravni vir, vendar ima prejudicialen učinek.

Evropski in mednarodni pravni viri

Eden najpomembnejših pravnih virov v Bolgariji je pravo Evropske unije.

Mednarodne pogodbe, ki so bili s pogajanjmi dosežene med Bolgarijo in tretjimi državami, so del nacionalnega pravnega reda.

Mednarodne pogodbe, ki so bile ratificirane v skladu z ustavnim postopkom, so po razglasitvi in začetku veljavnosti postale del nacionalnih pravnih predpisov. Ti pravni predpisi imajo prednost pred vsemi predpisi nacionalne zakonodaje, ki bi bili lahko v nasprotju z njimi.

Vsi zakonodajni akti morajo biti razglašeni in začnejo veljati tri dni po datumu objave, če v samih aktih ni določeno drugače.

Vrste pravnih aktov – opis

Med pisne pravne instrumente štejejo ustava Republike Bolgarije, mednarodne pogodbe, zakonodajni instrumenti in drugi predpisi (dekreti, uredbe, odredbe, pravilniki, navodila in odloki).

Ustava Republike Bolgarije je najvišja norma. V njej so določeni organizacija, načela, pristojnosti in dolžnosti državnih institucij ter pravice in dolžnosti državljanov.

Zakon je pravni akt, ki (na podlagi ustave) ureja ali razlaga socialne odnose, ki naj bi bili dolgoročno urejeni, glede na vsebino ali vsebine enega ali več pravnih institutov ali njihovih podrazdelkov. Podrobnejše informacije najdete v členu 3 zakona o pravnih aktih Republike Bolgarije.

Vsi zakonodajni akti morajo biti razglašeni in morajo začeti veljati tri dni po datumu objave, če v samih aktih ni določeno drugače.

Svet ministrov izda **dekret**, ko odobri uredbe, odredbe ali navodila in ko izda uredbe v zvezi s socialnimi ukrepi, ki niso urejeni na področju njegove izvršilne in zakonodajne dejavnosti. Podrobnejše informacije najdete v členu 6 zakona o pravnih aktih Republike Bolgarije.

Uredba je normativni akt, sprejet za celovito izvajanje zakona. Ureja organizacijo upravnih organov na državni in lokalni ravni ali notranjo organizacijo njenih dejavnosti.

Odredba je normativni akt, sprejet za izvajanje nekaterih določb ali drugih delov pomembnejšega normativnega akta.

Navodilo je normativni akt, v skladu s katerim dajo višji organi podrejenim organom navodila za uveljavljanje pravnih aktov.

Prav tako so pomembni tudi drugi viri, ki pa tukaj niso navedeni, kot denimo **običajno pravo** in **temeljna pravna načela**.

Razlagalne odločbe vrhovnih sodišč se štejejo kot pomožni pravni viri.

Odločbe ustavnega sodišča je treba v uradnem listu objaviti v 15 dneh po sprejetju, tri dni po razglasitvi pa morajo stopiti v veljavo. Vsi akti, ki so razglašeni kot protiustavni, prenehajo veljati z uveljavitvijo zadevne odločbe. Vsi deli akta, ki niso bili razglašeni kot protiustavni, ostanejo v veljavi.

Hierarhija predpisov

Ustava Republike Bolgarije je najvišji pravni akt. Nadvlada prava Evropske unije sicer ni izrecno določena v ustavi, vendar se šteje, da je pravo Unije nad nacionalnim pravom.

V skladu s členom 5(4) ustave so mednarodne pogodbe, ki so bile ratificirane v skladu z ustavnim postopkom, po razglasitvi in začetku veljavnosti v Republiki Bolgariji postale del nacionalne zakonodaje. Te nadvladajo vse predpise nacionalne zakonodaje, ki bi bili lahko v nasprotju z njimi.

Na naslednji ravni so zakonodajni instrumenti.

Izvršilna oblast ima pravico, da sprejema pravne predpise, kot so dekreti, odredbe, resolucije, pravilniki, uredbe, navodila in odloki.

Institucionalni okvir

Institucije, pristojne za sprejemanje pravnih predpisov

Narodna skupščina je zakonodajni organ. Lahko sprejema, spreminja, dopolnjuje in razveljavlja zakone.

Svet ministrov za izvajanje zakonov sprejema dekrete, odredbe in resolucije. Ministri sprejemajo pravilnike, uredbe, navodila in odloke.

Kar zadeva mednarodne dogovore, sklepa svet ministrov mednarodne pogodbe, če je v ta namen pooblaščen z zakonom. Narodna skupščina ratificira (ali zavrne) mednarodne pogodbe, ki:

so politične ali vojaške narave,

zadevajo sodelovanje Republike Bolgarije v mednarodnih organizacijah,

predvidevajo popravke mej Republike Bolgarije,
so povezane z obveznostmi za državno blagajno,
predvidevajo sodelovanje države v mednarodnih arbitražnih ali sodnih postopkih,
zadevajo temeljne človekove pravice,
vplivajo na uveljavljanje zakonov ali za izvajanje katerih so potrebni novi pravni predpisi,
izrecno predpisujejo ratifikacijo,
Evropski uniji podeljujejo pooblastila, ki izhajajo iz ustave.

Postopek odločanja

Sprejetje ustave

Velika narodna skupščina s 400 člani po potrebi sprejme novo ustavo.

Podrobnejše informacije so na voljo v členu 158(1) ustave Republike Bolgarije.

Narodna skupščina lahko spremeni vse določbe ustave, razen tistih, za katere je pristojna velika narodna skupščina. Za sprejetje ustavne spremembe mora v treh glasovanjih v treh različnih dneh glasovati tričetrtinska večina vseh članov narodne skupščine. Ustavno spremembo podpiše in v uradnem listu objavi predsednik velike narodne skupščine v sedmih dneh po sprejetju.

Zakonodajni postopek

V skladu s členom 87 ustave lahko vsak član narodne skupščine ali Sveta ministrov predloži osnutek zakona.

Narodna skupščina sprejme osnutek zakona v dveh obravnavah. Med prvo obravnavo je osnutek zakona obravnavan v celoti. Poslanci lahko v roku, ki ga določi narodna skupščina, predložijo pisne predloge za spremembo osnutka zakona, ki je bil sprejet v prvi obravnavi. Narodna skupščina podrobno razpravlja o osnutku zakona in ga sprejme v drugi obravnavi. Sprejeti osnutek zakona je poslan predsedniku Republike Bolgarije, ki podpiše odlok o razglasitvi. Zakon je objavljen v uradnem listu in začne veljati tri dni kasneje, če ni v zakonu določeno drugače.

Pravne zbirke podatkov

Dostop do uradnega lista je brezplačen na spletni strani [uradnega lista](#). Spletna različica vsebuje osnutek zakona, ki ga je objavila narodna skupščina, dekrete sveta ministrov, mednarodne pogodbe, druge pravne akte ter vsa obvestila o javnih naročilih in koncesijah.

Druge pravne zbirke podatkov, ki jih upravljajo zasebna podjetja, kot so [Apis](#), [Ciela](#) in [pravna enciklopedija](#), nudijo vrsto pravnih informacij, vendar dostop do njih ni brezplačen.

Zadnja posodobitev: 17/12/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pravo držav članic - Češka

Ta stran vsebuje informacije o pravnem sistemu in pregled zakonodaje Češke republike.

Pravni viri

Češko pravo, ki je del srednjeevropske pravne kulture, temelji na pisnih pravnih virih ter vključuje zakone in druge zakonodajne akte, razglašene mednarodne pogodbe, ki jih je ratificiral češki parlament ([Parlament ČR](#)), ter sodbe ustavnega sodišča ([Ústavní soud](#)) o popolni ali delni razveljavitvi predpisov.

Vrste pravnih aktov – opis

Pravni red Češke republike sestavljajo celotna češka zakonodaja in povezani akti.

Najpomembnejši zakonodajni akti so **zakoni** (*zákony*), tj. zbirke pravil ravnanja, s katerimi so urejena glavna področja življenja posameznikov in družbe. Obsežni zakoni, ki se imenujejo **zakoniki** (*zákoníky*), podrobno urejajo celotno pravno področje na sistematičen način. Akti, ki zajemajo celo področje procesnega prava in vsebujejo natančne postopkovne določbe, se imenujejo **procesni zakoni** (*řády*). Zakoni, ki obravnavajo najpomembnejše zadeve v zvezi z državo ter državljanskimi in človekovimi pravicami (vključno z ustavo Češke republike ter Listino o temeljnih pravicah in svoboščinah), se imenujejo **ustavni zakoni** (*ústavní zákony*), sprejemajo pa se po posebnem postopku.

Zakoni so dopolnjeni z izvedbenimi uredbami: **vladnimi uredbami, odredbami ministrstev ali osrednjih vladnih organov in odredbami avtonomnih regionalnih subjektov**.

Češko pravo vključuje tudi **mednarodne sporazume**, ki jih je ratificiral češki parlament in so zato za Češko republiko zavezujoči. Mednarodni sporazumi so nad preostalo zakonodajo, saj imajo prednost, če se njihove določbe v zvezi z nekim vprašanjem razlikujejo od določb nacionalne zakonodaje.

Poleg zgoraj navedene zakonodaje se v Češki republici od njenega vstopa v Evropsko unijo enako kot v ostalih državah članicah uporablja še **evropska zakonodaja**.

Običajno pravo v Češki republici ni pravni vir. Vendar zakon v določenih primerih dovoljuje njegovo upoštevanje v okviru nekaterih področij ali pravnih načel. V takih primerih je to določeno z zadevnim zakonom, sodišča pa lahko izvršujejo te določbe. Vendar prevladuje stališče, da pravni vir ni pravno načelo ali običajno pravo kot tako, temveč zakon, ki se sklicuje na zadevno načelo ali običajno pravo.

Prav tako ni pravni vir sodba sodišča. Vendar po drugi strani sodišče ne more zavrniti sprejetja odločbe, ker je zakon nepopoln ali dvoumen. Pogosto mora podati svojo razlago zadeve, s katero nato druga sodišča večinoma utemeljujejo svoje sodbe, s čimer se izoblikuje *de facto* pravni precedens. Če se sodba objavi v Zbirki sodb in mnenj sodišč (*Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek*), v kateri so običajno objavljene temeljne odločbe višjih sodišč, se dejansko upošteva kot pravni vir, čeprav uradno nima takega statusa.

Hierarhija pravnih virov

Pravni red v Češki republici je hierarhično urejen. Na vrhu so ustava in drugi ustavni zakoni, ki imajo največjo pravno težo in jih je mogoče spremeniti le z drugim ustavnim zakonom. Pod njimi so običajni zakoni, na podlagi katerih se sprejemajo izvedbene uredbe, ki imajo najmanjšo pravno težo. Predpisi z manjšo pravno težo morajo upoštevati predpise z večjo pravno težo. Zakonodaja je mogoče razveljaviti ali spremeniti le s predpisi z enako ali večjo pravno težo. **Mednarodni sporazumi** imajo poseben položaj. Kot je bilo navedeno zgoraj, so del pravnega reda in imajo v primeru kolizije norm prednost celo pred ustavnimi zakoni.

Predpisi, izpeljani iz zakonov, vključujejo vladne uredbe, splošne normativne odločitve predsednika republike (na primer odločbe o pomilostitvi), predpise ministrstev in drugih osrednjih in lokalnih vladnih organov ter delegirane odredbe regionalnih in občinskih organov. Take določbe morajo biti izdane na podlagi zakona, na področju njegove uporabe in v okviru zakonitega pooblastila.

Kar zadeva **evropsko pravo**, se enako kot v ostalih državah članicah uporablja načelo prevlade prava Skupnosti. Na podlagi tega načela ima evropska zakonodaja v primeru neskladja med evropskim pravom in nacionalnim pravom države članice (zakoni, odredbe itd.) prednost. To velja tako ob neskladju med nacionalnim pravom in primarno zakonodajo Skupnosti (Pogodbe) kot tudi ob neskladju med nacionalnim pravom in sekundarno zakonodajo Skupnosti

(uredbe, direktive itd.). Po prevladujoči razlagi prava iz tega niso izvzeti niti nacionalni vrhovni pravni akti, saj evropsko pravo prevlada tudi nad ustavami in ustavnimi zakoni držav članic.

Mednarodni sporazumi, ki so za Češko republiko zavezujoči, postanejo del prava te države, ko jih ratificira parlament, če ni z nobenim ustavnim zakonom določeno, da je za ratifikacijo zadevnega sporazuma potreben referendum. Predsednik republike ratificira mednarodne sporazume. Po ratifikaciji je treba češko različico sporazuma objaviti v Zbirki mednarodnih sporazumov (*Sbírka mezinárodních smluv*).

Institucionalni okvir

Institucije, pristojne za sprejemanje zakonodaje

Zakonodajna oblast je v Češki republici dodeljena parlamentu, ki je sestavljen iz dveh domov: poslanske zbornice (200 poslancev) in senata (81 senatorjev).

Zakonodajni postopek

Postopek sprejemanja zakonov ali zakonodajni postopek se začne s pravico do pobude. Posamezni poslanci ali poslanske skupine, senat, vlada in regionalni organi imajo pravico predlagati nove zakone ali spremembe veljavnih zakonov. Le vlada lahko predlaga zakone v zvezi z državnim proračunom ali zaključkom nacionalnih računov, le poslanska zbornica pa lahko o njih odloča. Vendar lahko vlada poda mnenje o katerem koli osnutku zakona. O osnutku najprej v treh zaporednih obravnavah razpravlja poslanska zbornica in ga po potrebi spremeni.

Zakon se potrdi z navadno večino navzočih poslancev. Nato predsednik poslanske zbornice potrjeni osnutek kar najhitreje pošlje senatu, ki ima za razpravo o njem na voljo le 30 dni – v nasprotju s pogosto dolgotrajnimi razpravami v poslanski zbornici, ki lahko trajajo tudi več mesecev. Senat mora ob izteku tega roka osnutek ali potrditi ali zavrniti, ali pa poslanski zbornici vrniti spremenjeno različico. Lahko tudi odloči, da o zakonu sploh ne bo razpravljal. Če senat osnutek potrdi, odloči, da o njem ne bo razpravljal, ali do izteka roka ne poda mnenja, se šteje, da je zakon sprejet, in se pošlje predsedniku republike v podpis. Če senat osnutek zavrne, poslanska zbornica znova glasuje o njem. Zakon je sprejet, če je v poslanski zbornici potrjen z absolutno večino. Če senat poslanski zbornici vrne spremenjeni osnutek, spodnji dom glasuje o različici, ki jo je potrdil senat. Zakon se sprejme z navadno večino poslancev. Če poslanska zbornica ne potrdi osnutka, kot ga je spremenil senat, znova glasuje o njegovi izvorni različici, ki je bila poslana senatu. Zakon je sprejet, če ga potrdi absolutna večina vseh poslancev (če torej dobi vsaj 101 glas). Zakone o volitvah in nekatere druge vrste zakonov morata odobriti poslanska zbornica in senat.

Predsednik republike lahko v 15 dneh po prejetju potrjenega osnutka zavrne njegov podpis in ga vrne poslanski zbornici v nadaljnjo razpravo, pri čemer mora navesti razloge za to. To se imenuje predsedniški veto. Poslanska zbornica lahko predsedniški veto razveljavi brez kakršne koli spremembe osnutka, če tako glasuje absolutna večina poslancev. V tem primeru je zakon sprejet, sicer pa ne.

Poleg predsednika republike zakone podpišeta še predsednik poslanske zbornice in ministrski predsednik, vendar je to zgolj formalnost.

Če je poslanska zbornica razpuščena, lahko senat sprejme predpise na nekaterih področjih, na katerih je potrebno takojšnje ukrepanje in v zvezi s katerimi bi bilo sicer treba sprejeti zakon. Vlada lahko senatu predlaga ukrepe, ki jih mora poslanska zbornica potrditi na prvem zasedanju, sicer prenehajo veljati.

Izjema v opisanem zakonodajnem postopku so ustavni zakoni. Ti so sprejeti, če jih potrdi tričetinska večina vseh poslancev (kvalificirana večina) in tričetinska večina navzočih senatorjev, ne pa navadna večina (polovica) navzočih poslancev, kot se to zahteva pri običajnih zakonih. Ustavne zakone je mogoče spremeniti ali dopolniti le z drugimi ustavnimi zakoni (kar pomeni, da jih ni mogoče spremeniti s predpisi senata, če je poslanska zbornica razpuščena), zanje pa ni mogoče uporabiti niti predsedniškega veta.

Ministrstva, druge upravne agencije in samoupravni regionalni organi lahko v okviru svojih pristojnosti sprejemajo podrobna izvedbena pravila (uredbe in odredbe).

Veljavnost zakonodaje

Da začne zakon veljati, mora biti objavljen. Ustavni zakoni, zakoni in drugi predpisi (vladne uredbe, ministrske odredbe itd.) se objavljajo v Zbirki zakonov (*Sbírka zákonů*), ki jo izdaja Ministrstvo za notranje zadeve Češke republike. Zakonodaja začne veljati in postane del češkega prava na dan, ko je objavljena v tej zbirki. V njej je naveden tudi datum, ko se začne zadevni predpis uporabljati. To je datum, od katerega mora vsakdo upoštevati njegove določbe. Če ni določen poznejši datum, se začne zakonodaja uporabljati 15 dni po objavi. V primeru nujnega javnega interesa se lahko začne uporabljati prej, vendar nikoli pred datumom objave. Tako se lahko začne zakon uporabljati na datum začetka veljavnosti, nikakor pa ne pred začetkom veljavnosti. Predpisi, ki jih sprejme senat, se enako kot zakoni objavijo v Zbirki zakonov (*Sbírka zákonů*), ratificirani mednarodni sporazumi pa v Zbirki mednarodnih sporazumov (*Sbírka mezinárodních smluv*). Regionalna zakonodaja se objavlja v uradnih listih, občinska zakonodaja pa je 15 dni izobešena na uradni oglasni deski sveta in je nato na voljo na kateri koli uveljavljen način, ki se uporablja v zadevni lokalni skupnosti.

Če zakoni ali posamezne zakonske določbe niso skladni z ustavnim redom ali če drugi pravni akti ali njihove posamezne določbe niso skladni z ustavnim redom ali katerim od zakonov, ustavno sodišče odloči, ali jih je treba razveljaviti.

Za več informacij glej besedilo [ustave](#).

Pravna zbirka podatkov

Pravno zbirko podatkov vodi in vzdržuje Ministrstvo za notranje zadeve Češke republike. Njena vsebina je naslednja:

Del uradne spletne strani Ministrstva za notranje zadeve ([Ministrstvo vnitra](#)) je namenjen zakonodaji ([legislativa](#)). Vsebuje elektronske kopije (PDF) iz Zbirke zakonov ([Sbírka zákonů](#)) in Zbirke mednarodnih sporazumov ([Sbírka mezinárodních smluv](#)) (del uradnega lista). Spletna stran nima uradnega statusa ali pravne veljave. Verodostojna je le tiskana različica Zbirke zakonov. Spletna stran je dostopna javnosti, informacije, ki jih potrebujete, pa lahko iščete po celotnem besedilu dokumentov in metapodatkih.

Zavihek z zakoni ([Sekce zákony](#)) na portalu češke vlade ([Portál veřejné správy České republiky](#)) vsebuje celotna posodobljena besedila zakonov in izvedbenih uredb. Ta spletna stran nima uradnega statusa ali pravne veljave. Iskati je mogoče po celotnem besedilu ter po imenih in številkah dokumentov v zbirki podatkov.

Informacijski sistem [ISAP](#) omogoča dostop do zbirk podatkov, ki se uporabljajo za dodelitev koordinacijskih vlog dokumentov Sveta in zakonodajnih aktov, objavljenih v Uradnem listu EU. Prav tako nadzoruje izvedbeni postopek, nacionalni zakonodajni postopek in postopke za ugotavljanje kršitev. V zbirki podatkov je na voljo elektronski arhiv nacionalnih stališč, delovnih dokumentov, korelacijskih tabel itd.

Sodna praksa

V Češki republici ni ene same uradne ali zasebne zbirke, v kateri bi se sistematično objavljale temeljne sodbe vseh čeških sodišč, tj. sodbe ustavnega sodišča in splošnih sodišč, ki imajo lahko splošne posledice. Ugotovitve ustavnega sodišča se objavljajo v Zbirki sodb in sklepov ustavnega sodišča (*Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu*) praške založbe C. H. Beck. Kar zadeva sodbe splošnih sodišč, se sistematično objavljajo le izbrane ugotovitve vrhovnih sodišč – vrhovnega sodišča in vrhovnega upravnega sodišča. Izbrane sodbe in mnenja vrhovnega sodišča, katerih namen je utrditi sodno prakso nižjih civilnih in kazenskih sodišč redne pristojnosti, se objavljajo v Zbirki sodb in mnenj sodišč (*Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek*) praške založbe LexisNexis. Izbrane sodbe in sklepi vrhovnega upravnega sodišča se objavljajo v Zbirki sodb vrhovnega upravnega sodišča (*Sbírka rozhodnutí Nejvyššího správního soudu*) praške založbe ASPI. Sodna praksa nižjih splošnih sodišč se ne objavlja sistematično; izbrane sodbe so včasih objavljene v pravnem periodičnem tisku.

Zelo uporabni so uradni elektronski iskalniki po sodni praksi ustavnega sodišča in obeh splošnih vrhovnih sodišč, saj zajemajo celotne sodbe teh sodišč. Prek njih se začne elektronsko iskanje po strežnikih različnih nižjih splošnih sodišč, rezultati pa vključujejo izbrane dele njihove sodne prakse.

[Judikatura Ústavního soudu ČR](#) (sodna praksa ustavnega sodišča)

[Judikatura Nejvyššího soudu ČR](#) (sodna praksa vrhovnega sodišča)

[Judikatura Nejvyššího správního soudu](#) (sodna praksa vrhovnega upravnega sodišča)

Ali je dostop do zbirke podatkov brezplačen?

Dostop do zbirke podatkov je brezplačen.

Izbrane komercialne zbirke podatkov:

[ASPI](#)

[LEXDATA](#)

[LEXGALAXY](#)

[SAGIT](#)

[TORI](#)

Zadnja posodobitev: 19/06/2019

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani [da](#) je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Pravo držav članic - Danska

Ta stran vsebuje informacije o pravnem sistemu na Danskem.

Informacije o danskem pravem sistemu so na voljo na spletni strani [danskega ministrstva za pravosodje](#) in [danskega parlamenta \(Folketinget\)](#).

Pravne zbirke podatkov

[Pravni informacijski portal](#) (Retsinformation) je stran, ki državljanom omogoča dostop do:

zakonov, upravnih predpisov, mednarodnih pogodb, prečiščenih besedil zakonov,

parlamentarnih dokumentov,

upravnih odločb,

odločitev varuha človekovih pravic.

Pravni informacijski portal vsebuje vso zakonodajo, ki je veljala 1. januarja 1985, in vso zakonodajo, sprejeto po tem datumu.

Dostop do zbirke podatkov je **brezplačen**.

Zadnja posodobitev: 19/12/2017

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Opozarjamo, da so že na voljo naslednje jezikovne različice.

Pravo držav članic - Nemčija

Na tej strani so na voljo informacije o pravnem sistemu v Nemčiji.

Zvezna republika Nemčija je demokratična, zvezna in socialna ustavna država. Skupaj s temeljnimi pravicami, načeli demokratične, zvezne in socialne ustavne države je ustvarjeno nedotakljivo jedro nemške ustavnosti, ki jo varuje Zvezno ustavno sodišče.

Pravni viri

Podlaga vseh pravnih virov je nemška ustava, Ustava Zvezne republike Nemčije (Ustava – **Grundgesetz**), ki:

določa osnovno strukturo in bistvena strukturna načela države in njenih najvišjih [organov](#),

določa načela, po katerih se izvajajo volitve v Bundestag (parlament Zvezne republike Nemčije),

določa podlago za status in pravice svobodno izvoljenih članov Bundestaga,

okvirno določa, kako je Bundestag organiziran in kako deluje.

Vrste pravnih aktov – opis

Glavni **pisni viri** notranjega prava Nemčije so ustava, zakoni, podzakonski predpisi in predpisi lokalnih skupnosti. Prav tako pa obstajajo **nenapisani pravni viri** vključno z osnovnimi načeli mednarodnega prava, običajnega prava in sodne prakse (še posebej odločitve Zveznega ustavnega sodišča).

Nemčija je zvezna država, ki ima 16 zveznih dežel – t.i. Länder. Tako obstajajo **zvezni predpisi**, ki veljajo na celotnem ozemlju zveze, in **deželni predpisi**, ki veljajo samo v zadevni deželi. Vsaka dežela ima lastno ustavo in pristojnost sprejemati zakone, podzakonske predpise in predpise lokalnih skupnosti znotraj pravnega okvira, ki ga določa ustava.

Zakonodajna pristojnost zveze in dežel je natančno določena v ustavi. Zakonodajno pristojnost zveze določajo členi 71 do 74. V vseh drugih primerih imajo zakonodajno pristojnost dežele.

Izključna zakonodajna pristojnost zveze

Na področjih, ki spadajo v izključno zakonodajno pristojnost zveze, imajo dežele zakonodajno pristojnost le v primeru izrecnih pooblastil iz zveznega zakona (člen 71 ustave).

V skladu s členom 73 ustave ima zveza izključno zakonodajno pristojnost na naslednjih **področjih** (med drugim): vsa zunanjepolitična vprašanja, obramba (vključno z varovanjem civilnega prebivalstva), državljanstvo, svoboda gibanja, potni listi, prijava prebivališča in osebne izkaznice, priseljevanje, izseljevanje in izročitev, valuta in denar, enotnost carinskega in trgovinskega območja, letalski prevoz, sodelovanje med zvezo in deželami pri delu kriminalistične policije ter pravo na področju orožja in eksplozivnih snovi.

Deljena zakonodajna pristojnost

Na področjih deljene zakonodajne pristojnosti, imajo dežele pravico sprejeti določeno zakonodajo, če zveza ne izvaja svoje zakonodajne pristojnosti na tem istem področju (člen 72 ustave). Pravna **področja** iz deljene zakonodajne pristojnosti vključujejo civilno, kazensko in cestnoprometno pravo ter tudi pravo o društvih, pravo o bivanju in naselitvi tujih državljanov, pravo v zvezi z gospodarskimi zadevami, delovno pravo in določene vidike prava varstva potrošnikov. V zvezi z določenimi vprašanji iz deljene pristojnosti, navedenimi v členu 74 ustave, ima zveza pravico sprejeti zakonodajo samo, če vzpostavitev enakih življenjskih pogojev na ozemlju zveze ali vzdrževanje pravne ali gospodarske enotnosti zahteva zvezne predpise v nacionalnem interesu.

Deželno pravo ne sme biti v nasprotju z zveznim pravom. Člen 31 ustave določa: „**Zvezno pravo ima prednost pred deželnim pravom.**“ To načelo velja ne glede na hierarhičen status nasprotujočih si predpisov, tako da, na primer, zvezni predpis prevlada nad ustavo dežele.

Hierarhija predpisov

Ustava je na vrhu hierarhije notranjih predpisov. prednost ima pred vsemi drugimi viri notranjega prava in je kot ustava instrument, od katerega je odvisen celoten pravni sistem Nemčije. Vsak predpis, sprejet v Nemčiji, mora biti v skladu z ustavo tako po obliki kot tudi vsebini. V ta namen člen 20(3) ustave določa, da je zakonodajna oblast vezana na ustavni red, izvršilna in sodna oblast pa sta vezani na zakone in pravo. Nadalje so zakonodajna, izvršilna in sodna oblast vezane na temeljne pravice, predpisane v členih 1 do 9 ustave, ki se uporabljajo neposredno (člen 1(3)). **Ustavnost** varuje Zvezno ustavno sodišče.

Člen 79(2) navaja, da se ustavo lahko **spremeni** z dvotretjinsko večino v Bundestagu in v Bundesratu, ki je organ, preko katerega dežele sodelujejo pri sprejemanju zakonodaje in upravljanju zveze ter v zadevah Evropske unije. Nekateri ključni elementi ustave, kot so delitev zveze v dežele, njihovo sodelovanje v zakonodajnem postopku in načela, navedena v členih 1 in 20, se nikakor ne smejo spremeniti (člen 79(3)).

Splošna pravila **mednarodnega prava** so hierarhično nižja od ustave, vendar višja od zveznih in deželnih predpisov. Ustava izrecno določa, da so ta splošna pravila sestavni del zveznega prava, da imajo prednost pred tem pravom in neposredno ustvarjajo pravice in dolžnosti prebivalcev zveznega ozemlja (člen 25). Ta splošna pravila mednarodnega prava, ki imajo pravni učinek za posameznike (tj. ne le pravila, ki učinkujejo za državo), vključujejo, na primer, zagotovitev primerne oblike pravnega varstva za tuje ali „pravilo specialnosti“, po katerem je treba v kazenskih postopkih upoštevati pogoje sklepa o dovolitvi izročitve s strani tuje države, ki posameznika izroča.

Zakonodaja je hierarhično nižje od ustave. Zakonodajne pristojnosti zveze in dežel so natančno našteve v ustavi (členi 71 do 74). Zakone sprejema Bundestag v sodelovanju z Bundesratom. Predloge zakonov lahko **v Bundestagu** vložijo zvezna vlada, Bundesrat, poslanske skupine ali 5 % članov Bundestaga. Ustava določa primere, v katerih končno sprejetje zakona v Bundestagu zahteva soglasje **Bundesrata** (glede na statistiko, ki jo je objavil [Bundestat](#) na svoji spletni strani, trenutno v okoli 45 % vseh zakonov). Kar se tiče preostalih zakonov, sprejetih v Bundestagu, lahko Bundesrat uporabi le pravico veta, Bundestag pa ga lahko zavrne. Kadar se pojavijo različna mnenja Bundestaga in Bundesrata, se lahko sestane splošni odbor za skupno presojo predlogov zakonov (tako imenovani odbor za posredovanje), ki ga sestavlja enako število članov Bundestaga in Bundesrata (trenutno 16 članov). Vloga odbora za posredovanje je predložiti predloge za doseg soglasja, odbor sam pa ne more sprejeti odločitve v imenu Bundestaga in Bundesrata.

Podzakonski predpisi so hierarhično nižje od zakonov in jih lahko izdajo zvezna vlada, zvezni minister ali deželne vlade. **Predpisi lokalnih skupnosti** so hierarhično nižje od podzakonskih predpisov in jih lahko izda kolektivni organ, organiziran v skladu z javnim pravom (na primer občina).

Institucionalni okvir

Institucije, pristojne za sprejemanje predpisov

Nemške zakone pripravijo parlamenti države. Bundestag je torej najpomembnejši zakonodajni organ. O vseh zakonih iz pristojnosti nemške zveze odloča v zakonodajnem postopku, ki zahteva tudi sodelovanje Bundesrata.

Bundesrat, zvezna vlada in člani Bundestaga ter poslanske skupine Bundestaga imajo v Bundestagu pravico vložiti **predloge** novih zakonov, ali **predloge** sprememb veljavnih zakonov. O teh predlogih se razpravlja, posvetuje in glasuje v parlamentu v skladu z natančno določenim postopkom.

V nemškem zveznem sistemu imajo dežele znatni del pristojnosti na ravni države in tako Bundesrat tudi sodeluje pri sprejemanju zakonov. **Vsi zakoni so predloženi Bundesratu v glasovanje** in odvisno od vrste predlaganega zakona lahko določene predloge tudi zavrne.

Več informacij je na voljo na spletni strani [Bundestaga](#).

Postopek odločanja

Predlogi predpisov

Večino predlogov zakonov in točk razprave pripravi zvezna vlada. Kot najvišji organ izvršilne oblasti ima največ izkušenj pri izvrševanju zakonodaje in neposredno znanje o tem, kje so v praksi potrebne nove zakonske določbe.

Zakonodajne pristojnosti pa nima samo zvezna vlada, pač pa tudi Bundesrat in člani nemškega Bundestaga.

Pobude zvezne vlade ali Bundesrata

Če želi zvezna vlada spremembo zakona ali sprejem novega, mora zvezni kancler predlog zakona najprej predložiti **Bundesratu**.

Praviloma ima Bundesrat šest tednov časa, da poda svoje pripombe na predlog zakona, na katere lahko vlada pisno odgovori. Zvezni kancler nato predlog zakona s pripombami Bundesrata pošle v Bundestag. Izjema od tega postopka je **osnutek zakona o proračunu**, ki je istočasno poslan Bundesratu in Bundestagu.

Podoben postopek velja, ko predloge zakonov vloži Bundesrat. Potem ko večina članov Bundesrata glasuje za predlog zakona, se ta najprej pošlje vladi, ki ponavadi v roku šestih tednov poda svoje pripombe, nakar se predlog pošlje v Bundestag.

Pobude, vložene v Bundestagu

Predloge zakonov lahko vložijo tudi člani Bundestaga, pri čemer jih mora podpreti **vsaj ena poslanska skupina** ali **vsaj 5 % članov Bundestaga**.

Na ta način vloženi predlogi zakonov ni treba najprej predložiti Bundesratu. Zato vlada včasih poskrbi, da **predloge zakonov, ki jih je treba sprejeti po nujnem postopku**, vložijo poslanske skupine v Bundestagu.

Distribucija tiskovin

Praden se o predlogu zakona lahko odloča v Bundestagu, se ga mora najprej nasloviti na predsednika Bundestaga, nakar ga administracija vpiše v evidenco in natisne.

Predlog zakona se nato razdeli vsem članom Bundestaga in Bundesrata ter zveznim ministrstvom kot tiskovina Bundestaga.

Takoj, ko se predlog zakona uvrsti na **dnevni red plenarne seje**, se konča prvi del njegovega obravnavanja v parlamentu; lahko se ga tudi **uradno predstavi** na javnem forumu Bundestaga.

Tri obravnave na plenarnih sejah

Praviloma se o predlogih zakonov razpravlja trikrat na plenarnih sejah Bundestaga – te razprave so znane kot obravnave.

Med prvo obravnavo se razpravlja samo, če so se o tem dogovorili na svetu starešin (tj. posebnem izvršilnem telesu Bundestaga) ali če to zahteva ena izmed poslanskih skupin. Največkrat se to zgodi, ko so zakonodajni projekti še posebej sporni ali vzbudijo zanimanje javnosti.

Glavni cilj prve obravnave je **imenovanje enega ali več odborov**, ki preučijo predlog zakona in ga pripravijo za drugo obravnavo. To storijo na podlagi predlogov sveta starešin.

Če se imenuje več odborov, je enemu odboru dodeljena splošna pristojnost za razpravo o točki in za sprejemanje zakona v parlamentu. Ostale odbore se prosi za njihovo mnenje o predlogu zakona.

Zakonodajno delo v odborih

Podrobno zakonodajno delo se izvaja v stalnih odborih, ki so sestavljeni iz članov vseh poslanskih skupin. Člani odbora se spoznajo z gradivom in o njem razpravljajo na sestankih. Na javne razprave lahko povabijo tudi strokovnjake in predstavnike interesnih skupin.

Vzporedno z delom odborov poslanske skupine oblikujejo **delovne skupine**, v katerih obravnavajo zadeve in oblikujejo svoja stališča.

Nič nenavadnega ni, če poslanske skupine in odbori med seboj sodelujejo. Večina predlogov zakonov se v večji ali manjši meri spremeni v sodelovanju med poslanskimi skupinami koalicije in opozicije.

Po zaključku razprav odbor, ki je splošno pristojen za sprejemanje zakona, **parlamentu predstavi poročilo** o poteku in rezultatih svojih razprav. Odločitev, ki jo predlaga, je podlaga za drugo obravnavo v parlamentu.

Razprava v drugi obravnavi

Pred drugo obravnavo vsi člani dobijo natisnjeno **priporočilo za odločitev**. Zato so na razpravo dobro pripravljene. Pred razpravo poslanske skupine še enkrat uskladijo svoja stališča na internih sestankih, da bi bile enotne pri javni drugi obravnavi.

Po splošni razpravi se lahko odloča o vsaki določbi predloga zakona posebej. Praviloma pa parlament takoj glasuje o predlogu zakona v celoti.

Vsak član Bundestaga lahko vložiti **amandmaje**, o katerih se odloča takoj na zasedanju. Če parlament sprejme amandmaje, morajo novo različico predloga zakona najprej natisniti in razdeliti. Ta postopek pa se lahko skrajša z dvotretjinsko večino glasov navzočih članov. Potem je mogoč takojšnji začetek tretje obravnave.

Glasovanje v tretji obravnavi

Med tretjo obravnavo poteka razprava samo, če zanjo zaprosi poslanska skupina ali vsaj 5 % članov Bundestaga.

Posamezni člani ne morejo več vložiti amandmajev, lahko pa to stori poslanska skupina ali 5 % članov Bundestaga. Nadalje, amandmaji se lahko vložijo le na amandmaje, ki so bili sprejeti v drugi obravnavi.

Končno glasovanje poteka na koncu tretje obravnave. Ko da predsednik Bundestaga predlog na glasovanje, člani z vstajanjem glasujejo za predlog, proti predlogu in se vzdržijo glasovanja.

Ko predlog zakona pridobi potrebno večino v Bundestagu, se pošlje v Bundesrat v obliki zakona.

Soglasje Bundesrata

Dežele so preko Bundesrata vključene v pripravo posameznega zakona. Zato so pravice Bundesrata, da sodeluje v zakonodajnem postopku, natančno določene.

Bundesrat ne sme spreminjati zakona, ki ga je sprejel Bundestag, z amandmaji. Če pa ne poda svojega soglasja k zakonu, lahko zahteva, da se sestane **odbor za posredovanje**. Odbor za posredovanje sestavlja enako število članov Bundestaga in Bundesrata.

Za nekatere predloge zakonov je soglasje Bundesrata nujno. To so, na primer, zakoni o finančnih in upravnih pristojnostih dežel.

Kar se tiče predlogov zakona, zoper katere lahko Bundesrat vložiti veto, lahko Bundestag zakon uveljavi, čeprav sporazum na odboru za posredovanje ni bil dosežen. V tem primeru se zahteva novo glasovanje, na podlagi katerega Bundestag sprejme predlog zakona z absolutno večino.

Začetek veljavnosti

Ko Bundestag in Bundesrat potrdita predlog zakona, gre le-ta skozi številne faze, preden stopi v veljavo.

Sprejeti zakon se najprej natisne in pošlje **zveznemu kanclerju** in **pristojnemu zveznemu ministru**, ki ga **sopodpišeta**.

Zvezni predsednik nato zakon podpiše in razglasi. Preizkusi, ali je bil zakon sprejet **v skladu z ustavo** in če očitno ne krši ustave. Po tem preizkusu zvezni predsednik zakon podpiše in ukaže njegovo objavo v Zveznem uradnem listu (**Bundesgesetzblatt**).

S tem se zakon razglasi. Če v zakonu ni omenjen noben poseben datum začetka veljavnosti, zakon začne veljati 14. dan po objavi v Zveznem uradnem listu.

Več informacij je na voljo na spletni strani nemškega parlamenta ([Bundestag](#)).

Pravne zbirke podatkov

Zvezno Ministrstvo za pravosodje v svoji pravni zbirki podatkov [JURIS](#) v nemškem jeziku med drugim zagotavlja prečiščeno veljavno **zvezno pravo**.

Vključene so tudi vse prejšnje različice, prav tako tudi zakoni, ki so bili objavljeni, a še niso začeli veljati.

V zbirki so tudi **Sporazum o združitvi** in predpisi bivše Nemške demokratične republike, ki v Zvezni republiki Nemčiji še vedno veljajo.

V zbirki je celotno in prečiščeno **pravo zveznih dežel** (*Länder*).

Določeni predpisi so dostopni tudi v angleškem jeziku, na primer:

[Civilni zakonik](#) (BGB);

[Kazenski zakonik](#) (StGB);

deli [Uvodnega zakona k civilnemu zakoniku](#) (EGBGB).

Dostop do zbirke podatkov je **plačljiv**.

Dve pravni zbirki podatkov, ki vsebujeta skoraj vso veljavno zvezno zakonodajo, sta zainteresiranim državljanom na voljo brezplačno na spletni strani [Gesetze im Internet](#) in spletni strani [zveznega Ministrstva za pravosodje](#). Obe zbirki podatkov zagotavlja zvezno Ministrstvo za pravosodje skupaj z gospodarsko družbo Juris GmbH.

Zvezno Ministrstvo za notranje zadeve je v sodelovanju z gospodarsko družbo Juris GmbH vzpostavilo [zbirko podatkov za objavo zveznih uredb](#).

Sorodne povezave

[Nemška zvezna vlada](#)

[Objava zveznih uredb](#)

[Uvodni zakon k civilnem zakoniku](#)

[Kazenski zakonik](#)

[Civilni zakonik](#)

[Bundestag](#)

[Organi](#)

Zadnja posodobitev: 20/02/2013

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Opozarjamo, da so že na voljo naslednje jezikovne različice.

Pravo držav članic - Estonija

Ta stran nudi informacije o estonskem pravem sistemu in pregled estonskega prava.

Pravni viri

Estonija je del kontinentalnega evropskega pravnega sistema (sistem, ki temelji na rimskem pravu). Najpomembnejši pravni viri so pravni akti, kot so ustava, pravo Evropske unije, mednarodni sporazumi, zakoni in uredbe.

Kot referenčne točke se uporabljajo tudi pravne razlage sodišča najvišje stopnje – vrhovnega sodišča – in komentarji strokovnjakov (npr. izdaja ustave s komentarjem). Sodne odločbe ne ustvarjajo pravic in na splošno sodbe, ki jih izrečejo sodišča višjih stopenj, za sodišča nižjih stopenj niso zavezujoče. Vendar lahko vrhovno sodišče, ki je tudi sodišče za oceno ustavnosti, razglasi pravni akt za neveljaven, če ni v skladu z ustavo ali pravnimi akti, ki prevladajo nad njim. Takega pravnega akta ne sme pri obravnavi posameznih primerov uporabiti nobeno sodišče in sodišča lahko zavrnejo uporabo katerega koli pravnega akta, ki je v nasprotju z ustavo. Vrhovno sodišče kot sodišče za oceno ustavnosti nato podrobneje preuči zadevo in ima pravico kakršen koli tak pravni akt razglasiti za protiustaven (vendar ne neveljaven).

Splošno priznana načela in pravila mednarodnega prava so sestavni del estonskega pravnega sistema.

Vrste pravnih aktov – opis

Ustava – v skladu s členom 3(1) ustave se državna oblast izvaja izključno v skladu z ustavo in zakoni, ki so skladni z njo.

Zakoni – v skladu s členom 65 ustave zakone sprejema estonski parlament (*Riigikogu*), ki ima zakonodajno oblast. Zakoni se sprejemajo v skladu z ustavo in se na predpisan način objavijo v *Riigi Teataja* (državnem uradnem listu). Samo zakoni, ki so bili objavljeni, se lahko izvajajo.

Uredba – v skladu s členoma 87 in 94 ustave so vlada republike in ministri pooblašteni za izdajanje uredb na podlagi zakona in za zagotavljanje skladnosti z njim. Za reševanje vprašanj lokalnega pomena ali v primerih, določenih z zakonom, so za izdajanje uredb pooblašteni tudi sveti samoupravnih lokalnih skupnosti. Uredba je v bistvu temeljni akt. Izda se lahko samo na omejenem področju pristojnosti, določenem v zakonu. Poleg vlade republike lahko uredbe izdajajo tudi drugi neodvisni pravni subjekti – pravne osebe javnega prava (univerze) in javni organi. Poleg tega so na podlagi člena 154(1) ustave za izdajanje uredb pooblašteni tudi sveti samoupravnih lokalnih skupnosti, na podlagi člena 111 pa tudi *Eesti Pank* (banka Estonije).

Vlada republike in ministri so pooblašteni za izdajanje uredb na podlagi zakona in zaradi zagotavljanja skladnosti z njim. Uredbe začnejo veljati tretji dan po objavi v *Riigi Teataja*, razen če ni z uredbo določeno drugače.

Upravna odredba – posamični upravni akt, s katerim javna uprava odloča o posameznih pravnih zadevah in jih organizira. V skladu s členom 87(6) ustave vlada republike izdaja upravne odredbe na podlagi zakona in za skladnost z njim. Za izdajanje upravnih odredb so pooblašteni tudi ministrski predsednik, okrajni guvernerji in samoupravne lokalne skupnosti.

Sklep – posamični upravni akt, ki se izda na podlagi upravnih izpodbijanj ali pritožb ali s katerim se naložijo kazni. Sklepe sprejemajo tudi parlament, sveti samoupravnih lokalnih skupnosti, državni volilni odbor in sodišča.

Odredba – v skladu s členom 94 ustave ministri izdajajo odredbe na podlagi zakona in za skladnost z njim. Odredba vključuje splošna zavezujoča pravila o ravnanju v zadevah, povezanih s službami ministrstva, ali za določitev sestave in organizacijo delovanja državnih organov v pristojnosti ministrstva.

Mednarodni sporazumi in prednost prava Evropske unije – v skladu s členom 3(1) ustave so splošno priznana načela in pravila mednarodnega prava sestavni del estonskega pravnega sistema. Člen 123 ustave določa, da Republika Estonija ne sklepa mednarodnih sporazumov, ki so v nasprotju z ustavo. Zakon o spremembi ustave določa načelo prednosti prava Evropske unije. Ker je Estonija članica Evropske unije, se v skladu s členom 2 navedenega zakona estonska ustava uporablja ob upoštevanju pravic in obveznosti iz Akta o pristopu. Če so estonski zakoni ali drugi pravni akti v neskladju z mednarodnim sporazumom, ki ga ratificira parlament, se uporabljajo določbe mednarodnega sporazuma.

Mednarodni sporazumi začnejo veljati v skladu s postopkom, določenim v teh sporazumih.

Uporabo tujega prava ureja zakon o mednarodnem zasebnem pravu.

Če je treba na podlagi zakona, mednarodnega sporazuma ali pravnega posla uporabiti tuje pravo, ga sodišče uporabi, tudi če ni bil vložen zahtevek za to. Tuje pravo se uporablja v skladu z njegovo razlago in dejansko uporabo v zadevni državi. Tuje pravo se ne uporabi, če bi iz tega izhajalo očitno neskladje s temeljnimi načeli estonskega prava (javnim redom). V takih primerih se uporabi estonsko pravo.

Uredba z zakonsko močjo – če ni mogoče sklicati seje parlamenta, lahko predsednik republike na podlagi člena 109 ustave zaradi nujne nacionalne potrebe izda uredbo z zakonsko močjo, ki jo morata soprodpisati predsednik parlamenta in ministrski predsednik. V skladu z ustavo lahko predsednik republike izda: posebno uredbo z zakonsko močjo, če gre za nujno nacionalno potrebo in ni mogoče sklicati seje parlamenta; nujno uredbo z zakonsko močjo, če gre za nujno nacionalno potrebo in je vlada razglasila izredno stanje, seje parlamenta pa ni mogoče sklicati ali za to ni dovolj časa.

Uredba z zakonsko močjo, ki jo izda predsednik republike, začne veljati deseti dan po objavi v *Riigi Teataja*, če ni v zadevni uredbi določeno drugače.

Ko se parlament sestane, mu predsednik republike predloži uredbo z zakonsko močjo, da nemudoma sprejme zakon, s katerim jo potrdi ali razveljavi. V skladu s členom 110 ustave predsednik republike ne sme uporabiti uredb z zakonsko močjo za uzakonitev, spremembo ali razveljavitev ustave, zakonov iz člena 104 ustave in zakonov o določitvi nacionalnih davkov ali državnega proračuna.

Hierarhija pravnih aktov

Hierarhija pravnih aktov je naslednja: ustava, pravo Evropske unije, mednarodni sporazumi, zakoni in uredbe z zakonsko močjo, uredbe vlade republike in uredbe, ki jih izdajo ministri. Poleg temeljnih pravnih aktov obstajajo tudi posamični akti, ki se izdajo na podlagi zakona in so v hierarhiji nižje od zakonov in uredb. Pravni akti na vsaki ravni morajo biti skladni s pravnimi akti na višji ravni.

Institucionalni okvir

Institucije, pristojne za sprejemanje pravnih aktov

Estonska institucionalna organizacija temelji na načelu delitve in ravnovesja oblasti (člen 4 ustave).

Zakonodajno oblast ima parlament. V skladu s členom 103 ustave lahko zakonodajne predloge vlagajo poslanci, poslanske skupine, parlamentarni odbori, vlada republike in predsednik republike, vendar pa lahko predsednik republike vloga samo predloge za spremembo ustave. Parlament razpravlja o osnutku zakonodajnega akta in odloči, ali ga bo sprejel kot zakon ali zavrnil.

Na podlagi odločitve, ki jo sprejme absolutna večina poslancev, lahko parlament predlaga vladi republike, naj vloži osnutek zakonodajnega akta, ki ga želi parlament.

Parlament lahko o osnutku zakona ali vprašanju nacionalnega pomena razpiše referendum. Izid referenduma je določen z večino glasov udeležencev referenduma. Zakone, sprejete na referendumu, predsednik republike nemudoma razglasi. Odločitve, ki se sprejmejo na referendumih, so za vse javne organe zavezujoče. Če osnutek zakona, o katerem se razpiše referendum, ne prejme podpore večine udeležencev referenduma, predsednik republike razpiše izredne parlamentarne volitve. Referenduma ni mogoče razpisati o vprašanih v zvezi s proračunom, davki, finančnimi obveznostmi države, ratifikacijo ali odpovedjo mednarodnih sporazumov, razglasitvijo ali prenehanjem izrednega stanja in nacionalno obrambo.

Izvršilno oblast izvaja vlada republike. Osnutek zakonodajnega akta parlamentu v večini primerov predloži vlada republike. Osnutke zakonov vladi predložijo ministrstva, ki se morajo pred tem medsebojno posvetovati.

Pravosodni kancler in generalni revizor sodelujeta in imata pravico govoriti na sejah vlade. Njuni predlogi za vlado niso zavezujoči, vendar se njuna priporočila in predlogi pogosto upoštevajo. Če se pravosodnemu kanclerju in generalnemu revizorju zdi potrebno, lahko predloge predložita neposredno ustreznemu parlamentarnemu odboru, ki se ukvarja z osnutkom zakonodajnega akta. V skladu s členom 139 ustave pravosodni kancler prouči vse predloge, ki jih prejme v zvezi s spremembami zakonodaje, sprejemanjem novih zakonov in delom vladnih organov, ter po potrebi parlamentu predloži poročilo. Če pravosodni kancler ugotovi, da je zakonodajno telo, izvršilna oblast ali lokalni organ sprejel pravni akt, ki je v nasprotju z ustavo ali zakonom, mu predlaga,

naj ga v dvajsetih dneh uskladi z ustavo ali zakonom. Če to ni storjeno v navedenem roku, predlaga vrhovnemu sodišču, naj pravni akt razglasi za neveljaven na podlagi člena 142 ustave.

Predsednik republike razglasi zakon, ki ga je sprejel parlament, ali pa razglasitev zavrne. Če jo zavrne, ga z obrazložitvijo vrne parlamentu v novo razpravo in odločanje.

Ministrstvo za pravosodje sprejete zakone, ki jih je razglasil predsednik republike, objavi v estonski uradni publikaciji *Riigi Teataja* (državni uradni list).

Postopek odločanja

Zakonodajni postopek v estonskem parlamentu sestavljajo naslednje faze:

vložitev osnutka zakonodajnega akta;

proučitev osnutka zakonodajnega akta;

sprejetje osnutka zakonodajnega akta.

Vložitev osnutka zakonodajnega akta

V skladu s členom 103 ustave lahko zakonodajne predloge vlagajo vlada republike, poslanci, poslanske skupine, parlamentarni odbori in predsednik republike, vendar pa lahko predsednik republike vlaga samo predloge za spremembo ustave. Osnutek zakonodajnega akta mora biti skladen s tehničnimi pravili, ki jih sprejme vodstvo parlamenta, ter zakonodajnimi in tehničnimi pravili, ki jih sprejme vlada republike. Vodstvo parlamenta predloži osnutek zakonodajnega akta stalnemu parlamentarnemu odboru, pristojnemu za osnutek.

Proučitev osnutka zakonodajnega akta

Stalni parlamentarni odbor (odbor za pravne zadeve, ustavni odbor, odbor za gospodarske zadeve itd.) pripravi osnutek zakonodajnega akta za plenarno sejo parlamenta. Na predlog pristojnega odbora se osnutek zakonodajnega akta uvrsti na dnevni red plenarne seje parlamenta.

V skladu z zakonom o poslovniku Riigikoguja in zakonom o notranjih pravilih Riigikoguja mora biti prva obravnava osnutka zakonodajnega akta v sedmih parlamentarnih plenarnih delovnih tednih od sprejetja osnutka v obravnavo. Parlament o osnutkih zakonov razpravlja na plenarni seji na treh obravnavah. Prva obravnava je posvečena razpravi o splošnih načelih, na katerih temelji osnutek zakona. Če pristojni odbor ali katera od poslanskih skupin ne predlaga zavrnitve osnutka, se prva obravnava konča brez glasovanja. Po prvi obravnavi imajo poslanci, parlamentarni odbori in poslanske skupine na voljo 10 delovnih dni za vložitev amandmajev. Na predlog pristojnega odbora lahko predsednik parlamenta določi drugačen rok za vložitev amandmajev.

Pristojni odbor pregleda vse predlagane amandmaje in odloči, ali se bodo upoštevali pri pripravi novega besedila osnutka. Pripravi novo različico osnutka za drugo obravnavo, vključno z vsemi sprejetimi amandmaji in amandmaji, ki jih je dodal odbor sam. Pripravi tudi obrazložitveni memorandum za drugo obravnavo, ki vsebuje informacije o obravnavi osnutka zakonodajnega akta, na primer razloge za sprejetje ali zavrnitev predlaganih amandmajev in stališča osebe, ki je dala pobudo za osnutek zakonodajnega akta ali ga je predložila, sodelujočih strokovnjakov v postopku in drugih oseb.

Na predlog pristojnega odbora se osnutek zakonodajnega akta uvrsti na dnevni red za drugo obravnavo. Na predlog vodstva parlamenta, pristojnega odbora ali osebe, ki je dala pobudo za osnutek zakonodajnega akta, parlament prekine drugo obravnavo osnutka zakonodajnega akta brez glasovanja. Če prekine obravnavo predlaga poslanska skupina, se o njej glasuje. Če se druga obravnava osnutka zakonodajnega akta prekine, se amandmaji vseeno lahko vložijo. Če se druga obravnava v parlamentu ne prekine, velja za končano, osnutek zakonodajnega akta pa se pošlje v tretjo obravnavo.

Osnutek parlamentarnega sklepa se lahko da na glasovanje po koncu druge obravnave.

Pristojni odbor po koncu druge obravnave pripravi končno besedilo osnutka zakonodajnega akta za tretjo obravnavo z jezikovnimi in tehničnimi popravki. Obrazložitveni memorandum za tretjo obravnavo lahko pripravi, če je končan pregled sprememb, sprejetih po drugi obravnavi. Na tretji obravnavi osnutka zakonodajnega akta se začnejo pogajanja, na katerih predstavniki poslanskih skupin predstavijo izjave. Na tretji obravnavi se da osnutek zakonodajnega akta na končno glasovanje.

Sprejetje osnutka zakonodajnega akta

Zakoni in parlamentarni sklepi se sprejmejo z javnim glasovanjem v parlamentu. Končno glasovanje poteka na tretji obravnavi osnutka zakona. Število poslancev, ki morajo glasovati za zakon, da je ta sprejet, je določeno v členih 73 in 104 ustave, v skladu s katerima so zakoni razdeljeni na:

ustavne zakone, za sprejetje katerih je potrebna absolutna večina glasov poslancev (za zakon mora glasovati več kot polovica celotne sestave parlamenta, v katerem je 101 poslanec), in

navadne zakone, za sprejetje katerih je potrebna navadna večina (več poslancev mora glasovati za zakon kot proti njemu).

Naslednji zakoni se lahko sprejmejo ali spremenijo samo z absolutno večino poslanskih glasov:

zakon o državljanstvu;

zakon o volitvah v Riigikogu;

zakon o volitvah predsednika republike;

zakon o volitvah v svete samoupravnih lokalnih skupnosti;

zakon o referendumu;

zakon o poslovniku Riigikoguja in zakon o notranjih pravilih Riigikoguja;

zakon o prejemkih predsednika republike in poslancev Riigikoguja;

zakon o vladi republike;

zakon o začetku sodnih postopkov zoper predsednika republike in poslance Riigikoguja;

zakon o kulturni avtonomiji narodnih manjšin;

zakon o državnem proračunu;

zakon o Eesti Pank (estonski centralni banki);

zakon o državnem uradu za revizijo;

zakon o organizaciji sodišč in zakoni o sodnih postopkih;

zakoni o tujem in domačem zadolževanju ter obveznostih države, ki izhajajo iz lastništva;

zakon o izrednem stanju;

zakon o nacionalni obrambi v času miru in zakon o nacionalni obrambi v času vojne.

Ko je zakon ali parlamentarni sklep sprejet, ga najpozneje peti delovni dan po njegovem sprejetju podpiše predsednik parlamenta, ali če ni navzoč, podpredsednik parlamenta, ki je predsedoval seji.

Razglasitev

Ko je zakon sprejet in podpisan, se pošlje predsedniku republike v razglasitev. Ta lahko zavrne razglasitev zakona, ki ga je sprejel parlament, ter ga v 14 dneh po prejemu z obrazložitvijo vrne parlamentu v novo razpravo in odločanje. Če parlament zakon, ki ga je predsednik republike vrnil, še drugič sprejme v nespremenjeni obliki, ga predsednik republike bodisi razglasi bodisi predlaga vrhovnemu sodišču, naj zakon razglasi za protiustaven. Če vrhovno sodišče odloči, da je zakon v skladu z ustavo, ga mora predsednik republike razglasiti.

Zakon začne veljati deseti dan po objavi v *Riigi Teataja*, razen če je v zakonu določeno drugače.

Objava pravnih aktov

Najpomembnejši pravni akti in mednarodni sporazumi se objavijo v *Riigi Teataja*. Zakoni in uredbe postanejo pravno zavezujoči šele po objavi v *Riigi Teataja*.

 [Riigi Teataja](#) je uradna spletna publikacija in osrednja zbirka pravnih aktov v Estoniji. Od 1. junija 2010 se *Riigi Teataja* kot uradna spletna publikacija objavlja samo na internetu.

Od 1. januarja 2011 *Riigi Teataja* objavlja ministrstvo za pravosodje.

Kratek opis vsebine

V *Riigi Teataja* se objavljajo zakoni, uredbe, mednarodni sporazumi, parlamentarni sklepi in odredbe vlade republike, lahko pa tudi druge pomembne informacije, kot so prevodi pravnih aktov in postopkovne informacije v zvezi z osnutki aktov.

V *Riigi Teataja* je na voljo večina aktov, sprejetih od leta 1990.

Od 1. junija 2002 se v njem objavljajo uradne prečiščene različice zakonov, uredb z zakonsko močjo, ki jih izda predsednik republike, vladnih uredb in odredb, ministrskih uredb, uredb predsednika *Eesti Pank* in uredb državnega volilnega odbora. Prečiščene različice parlamentarnih sklepov se objavljajo od 1. junija 2010, prečiščene različice uredb lokalnih organov pa od konca leta 2011.

Ob vsaki spremembi takih aktov se pripravi posodobljena in prečiščena različica, ki vsebuje spremembe, in objavi hkrati z aktom o spremembah ter podatkom o začetku veljavnosti. Prečiščena besedila so uradna besedila, zato se je mogoče pri izvrševanju prava sklicevati nanje. Imajo pravno moč. Vsi objavljeni pravni akti se ob objavi digitalno žigosajo. Vsakdo lahko preveri digitalni žig, ki zagotavlja, da je akt od objave ostal nespremenjen. Vsi objavljeni akti so povezani tudi s časovnim žigom, ki omogoča odkrivanje kakršnih koli primerov nedovoljene obdelave.

Ogledati si je mogoče prečiščena besedila, ki veljajo/so veljala na izbrani dan. Ogledati si je mogoče tudi prihodnje različice teh aktov, kadar so znane.

Vsako prečiščeno besedilo je povezano s predhodnimi in naslednjimi različicami. Tako lahko „potujete v času“ od ene različice prečiščenega besedila do druge in obratno. Primerjate lahko različne prečiščene različice istega akta, da vidite njegove spremembe.

Prek povezav v prečiščenem besedilu je mogoče odpreti uredbe, sprejete na podlagi zakona, od teh uredb pa je mogoče priti do določb zakona, na podlagi katerega so bile zadevne uredbe sprejete.

Aktom v *Riigi Teataja* so dodane tudi informacije o postopku, vključno z obrazložitvenimi memorandummi (povezavami do podatkovne zbirke o posvetovanju in do parlamentarnih postopkov) ter povezavami do zakonodaje Evropske unije, prevodov in drugih dodatnih informacij, potrebnih za razumevanje pravnega akta.

Spletna stran *Riigi Teataja* omogoča iskanje po sodni praksi okrajnih sodišč, okrožnih sodišč in vrhovnega sodišča. Na voljo so tudi informacije o času in kraju sodnih obravnav.

Poleg tega so objavljeni povzetki in pregledi odločitev vrhovnega sodišča in vseh sodb, ki jih je izreklo Evropsko sodišče za človekove pravice (ESČP). Povzetki so sistematizirani, pri čemer je mogoče po povzetkih odločitev vrhovnega sodišča iskati po ključnih besedah ali sklicevanju na pravne akte. Po sodbah ESČP se išče po členih.

V *Riigi Teataja* so objavljene tudi različne nove informacije v zvezi z zakoni in pravom na splošno.

Leta 2011 so zapriseženi prevajalci začeli pripravljati angleške prevode posodobljenih besedil zakonov. Ta postopek je organiziralo ministrstvo za pravosodje. 30. oktobra 2013 je začela delovati [angleška spletna stran Riigi Teataja](#). Ta vsebuje posodobljene angleške prevode prečiščenih besedil zakonov. Do konca leta 2014 bodo objavljeni posodobljeni prevodi prečiščenih besedil vseh veljavnih estonskih zakonov (razen zakonov o ratifikaciji).

Čprav prevodi nimajo pravne moči, se posodablja, prevodi sprememb pa se običajno dodajo prečiščenim besedilom, preden začnejo veljati spremembe. Vsakdo lahko na svoj elektronski naslov prejme zadnje prevode, tako da se prijavi na storitev My RT.

Na voljo je tudi iskalnik za osnutke pravnih aktov, ki omogoča iskanje po različnih postopkovnih fazah, ki so bile izvedene za sprejete akte oziroma se še vedno izvajajo za osnutke aktov. Prek njega lahko dostopate do vseh informacij o zakonodajnih postopkih in zadevnih dokumentih, ki so bili pripravljani. Zahtevate lahko tudi postopkovne informacije glede prehoda različnih pravnih aktov iz ene postopkovne faze v naslednjo. Te informacije bodo poslane na vaš elektronski naslov, če se prijavite na storitev *Minu RT* v estonskem jeziku.

Z uporabo storitve *Minu RT* si lahko vsakdo oblikuje uporabniški portal, prek katerega lahko dodaja akte v svojo zbirko povezav ter zaprosi za obveščanje o novih aktih po e-pošti in za kakršne koli nove informacije.

Ali je dostop do podatkovne zbirke estonske zakonodaje brezplačen?

Dostop do *Riigi Teataja* in vseh pravnih informacijskih storitev je za uporabnike **brezplačen**.

Vsem zainteresiranim je brezplačen dostop do elektronskega *Riigi Teataja* omogočen v samoupravnih lokalnih skupnostih in javnih knjižnicah (približno 600 točk dostopa). Zagotovljena je tudi pomoč pri iskanju ustreznih aktov. Uporabnikom je treba omogočiti, da brezplačno natisnejo do 20 strani.

Zgodovina podatkovne zbirke estonske zakonodaje

 [Riigi Teataja](#) je uradna publikacija Republike Estonije, ki izhaja od 27. novembra 1918. Leta 1940 je bilo objavljanje prekinjeno, nadaljevalo pa se je leta 1990.

Na internetu se objavlja od leta 1996, 1. junija 2002 pa je spletna različica dobila tudi status uradne publikacije.

Od 1. junija 2010 se *Riigi Teataja* kot uradna spletna publikacija objavlja samo na internetu in ne izhaja več v tiskani obliki.

Novembra 2010 je bil uveden nov uporabnikom prijaznejši informacijski sistem, ki zagotavlja več pravnih informacij. Njegov razvoj je vodil vladni urad s sredstvi Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Na spletni strani *Riigi Teataja* so od 20. januarja 2012 na voljo povzetki odločitev vrhovnega sodišča in sodb ESČP, različne nove informacije o pravu na splošno ter informacije o sodni praksi in sodnih obravnavah.

Konec leta 2012 je bil dodan iskalnik za osnutke aktov.

Od leta 2013 se v *Riigi Teataja* objavljajo najnovejše prečiščene različice vseh uredb, ki jih sprejmejo lokalni organi.

Od 24. septembra 2013 se vsi pravni akti ob objavi v *Riigi Teataja* opremijo z digitalnim in časovnim žigom organa izdajatelja.

Spletna stran *Riigi Teataja* v angleškem jeziku je začela delovati 30. oktobra 2013.

Z razvojem novega informacijskega sistema za elektronski *Riigi Teataja* bo ustvarjena povezava do evropskega portala N-Lex.

Zadnja posodobitev: 17/03/2017

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Opozarjamo, da so že na voljo naslednje jezikovne različice.

Pravo držav članic - Irska

Ta stran vsebuje informacije o pravem sistemu na Irskem.

 Irski pravni sistem temelji na več pravnih virih in deluje v okviru občega prava (*common law*). Ustava Irske je temeljni predpis države in je začela veljati 29. decembra 1937. Člen 15.2.1 ustave določa, da je edini organ z izključno zakonodajno pristojnostjo *Oireachtas* (parlament). Člen 34.1 ustave prav tako določa, da se sodno varstvo izvršuje na sodiščih, ustanovljenih z zakonom, ki jim predsedujejo sodniki, imenovani na način, ki ga določa ustava. Ustava določa načelo delitve oblasti na zakonodajno, izvršilno in sodno. Načelo delitve oblasti zagotavlja, da noben državni organ ene veje oblasti ne posega v pristojnosti, organov drugih dveh vej oblasti.

Ne glede na načelo delitve oblasti pa sodišča opravljajo ustavno funkcijo, ko presojujejo ustavnost in zakonitost delovanja drugih državnih organov. Sodstvo je pri izvajanju svojih funkcij neodvisno od vlade.

Temeljne pravice državljanov so zajamčene v členih od 40 do 44 ustave.

Pravni viri

Vrste pravnih aktov – opis

V skladu s členom 15.1 ustave *Oireachtas* sestavljajo predsednik, Dáil Éireann in Seanad Éireann. Člen 15.2.1 določa, da je edini organ z izključno zakonodajno pristojnostjo *Oireachtas* – zakoni *Oireachtasa* so „primarna zakonodaja“.

Člen 15.2.2 določa vrste pravnih aktov „podrejene zakonodaje“ ali sekundarne zakonodaje: odloke, uredbe, pravila, sheme ali predpise samoupravnih lokalnih skupnosti, sprejete pri izvrševanju omejenih zakonodajnih pooblastil, ki jih podeljuje *Oireachtas*. Vladni minister (ali v določenem primeru organ samoupravne lokalne skupnosti) lahko sprejme tak predpis samo v okviru pooblastil, ki jih podeli *Oireachtas*.

Pristojnosti sodne veje oblasti izvaja sodstvo v skladu s členom 34 ustave in v skladu z določeno zakonodajo: zlasti Zakonom o sodiščih (njihovi ustanovitvi in sestavi) iz leta 1961 in Zakonom o sodiščih (dodatne določbe) iz leta 1961, kot je bil spremenjen. Sodna praksa obsega pravo, ki ga oblikujejo sodniki, in sodne odločbe, ki razlagajo in razvijajo sodno prakso ter razlagajo zakonodajo.

Hierarhija predpisov

Ustava je najvišji predpis v državi in je podrejena le pravilom evropskega prava; drugi, podrejeni pravni viri, vključno z občim pravom, morajo biti v skladu z ustavo. Predpisi, izdani na podlagi teh virov, morajo biti v skladu z ustavo. Obče pravo ali zakonodajno pravilo, ki je v nasprotju z določbo ustave, je neveljavno in posledično nima učinka. Določbe ustave so predmet razlage višjih sodišč, ustavo pa je mogoče spremeniti samo s splošnim referendumom. Irska je dualistično urejena država. Člen 29.6 ustave določa, da imajo mednarodne pogodbe zakonsko moč v obsegu, ki ga določi *Oireachtas* (parlament). To pomeni, da je treba sklenjene mednarodne pogodbe z zakonodajo prenesti v notranji pravni red, preden začnejo veljati v državi. Izjema je pravo Evropske unije, ki ima v skladu s členom 29 ustave v državi zakonsko moč. To pomeni, da katerega koli predpisa ali ukrepa, katerega sprejetje je nujno zaradi irskega članstva v Evropski uniji, načeloma ne more razveljaviti nobena določba ustave.

Evropska konvencija o človekovih pravicah je začela veljati 31. decembra 2003 na podlagi Zakona o evropski konvenciji o človekovih pravicah iz leta 2003. Konvencija je del notranjega pravnega reda, vendar v obsegu, v katerem ni v nasprotju z ustavo.

Institucionalni okvir

Institucije, pristojne za sprejemanje predpisov

Postopek odločanja

Prosimo, obiškite naslednje spletne strani za več informacij o glavnih državnih organih:

 [irska ustava](#),

 [kratek vodič po zakonodajnem postopku](#).

Pravne zbirke podatkov

Irski zakonodaja v elektronski obliki (eISB)

eISB nudi:

popolno iskanje v xhtml formatu,

zakone *Oireachtasa* (parlamenta) od leta 1922 do 2008,

sekundarno zakonodajo (podzakonske predpise) od leta 1922 do 2008,

zakonodajni register od leta 1922 do 2005,

PDF format (ne preko iskalnika) zakonov *Oireachtasa* (parlamenta) iz leta 2009 in sekundarne zakonodaje (podzakonskih predpisov).

Uradna spletna stran domov Oireachtasa

Uradna spletna stran [domov Oireachtasa](#) (*Houses of Oireachtas*) vsebuje naslednje dokumente

Veljavno zakonodajo

Stran omogoča dostop do popolnih besedil zakonov *Oireachtasa* od leta 1997 do danes. Zakonodaja je objavljena v irskem ali angleškem jeziku ali obeh, vendar jo je treba prevesti tudi v drugi uradni jezik. Irščina je prvi uradni jezik. Glej člena 8 in 25.4.4 ustave.

Besedilo posameznega zakona je na voljo v obliki datoteke PDF s povezavami od kazala členov na besedilo ustreznih členov zakona.

Vsako leto je sprejetih približno 40 zakonov. Besedilo je na voljo v formatu HTML.

Predloge zakonov

Spletna stran prav tako ponuja dostop do **predlogov zakonov** od leta 1997 do danes. Ta vključuje:

celotno izvirno besedilo predlogov zakonov (vključno z obrazložitvenimi memorandummi),

predloge zakonov z amandmaji (amandmaje vložijo dom ali odbor),

povezave do razprav o predlogih zakonov,

seznam amandmajev k predlogom zakonov. Besedilo predloga zakona je na voljo v obliki datoteke PDF s povezavami od kazala členov na besedilo ustreznih členov zakona.

Zgodovinsko zakonodajo

Spletna stran prav tako nudi dostop do zakonov *Oireachtasa* od leta 1922 do 2002 / Achtanna an Oireachtais 1922–2002.

Dostop do teh podatkovnih baz je **brezplačen**.

Sorodne povezave

 [informacije o pravnem sistemu](#), [informacije o državnih organih in ustavi](#), [kratek vodič po zakonodajnem postopku](#), [zakonodaja v elektronski obliki](#)

Zadnja posodobitev: 12/11/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pravo držav članic - Grčija

Ta stran nudi podatke o pravnem sistemu v Grčiji.

Pravni viri

Zakonodaja,
običajno pravo,
splošno sprejeta pravila mednarodnega prava,
pravo Evropske unije,
mednarodne konvencije,
kolektivne pogodbe na področju delovnega prava,
objektivna dobra vera (*Αντικειμενική καλή πίστη*),
moralna načela (*Χρηστά ήθη*),
poslovni običaji in uzance (*Συνήθειες και συναλλακτικά ήθη* – splošni standardi ravnanja).

Vrste pravnih aktov – opis

Ustava,
zakoni (*Τυπικός νόμος*),
drugi akti, ki urejajo zakonodajno vsebino (*Πράξεις νομοθετικού περιεχομένου*),
predsedniške odredbe (*Προεδρικό διάταγμα*),
upravni ukrepi (*Διοικητικές πράξεις*),
ustanovne pogodbe EU,
uredbe EU,
direktive EU,
okvirni sklepi EU,
mednarodne konvencije.

Hierarhija norm

Ustava prevlada nad vsemi domačimi pravnimi akti. Njihova hierarhija je: zakoni, predsedniške odredbe in upravni ukrepi. Ustanovne pogodbe Evropske unije imajo isto formalno veljavnost kot ustava, drugi mednarodnopravni akti pa prevladajo nad vsemi domačimi pravnimi akti, razen nad ustavo.

Institucionalni okvir

Institucije, pristojne za sprejemanje predpisov

Ko se pojavi potreba po spremembi ali dopolnitvi veljavne zakonodaje, uvedbi novih pravnih pravil ali vključitvi mednarodnopravnih pravil v domačo zakonodajo:

pristojni minister imenuje poseben zakonodajni odbor za pripravo predloga zakona.

Zakonodajni postopek

Predlog zakona, ki ga pripravi posebni zakonodajni odbor, se pošlje osrednjemu zakonodajnemu odboru pri generalnem sekretariatu vlade. Ta preveri, ali je predlog primerno pripravljen, poda pa lahko tudi druge pripombe, na primer v zvezi z vprašanji ustavnosti in skladnosti z mednarodnim pravom.

Predlog zakona se nato predloži parlamentu skupaj z obrazložitvenim memorandumom, ki vsebuje obrazložitev in namen predlaganih določb. Če predlog zakona določa porabo proračunskih sredstev, Generalni državni urad za računovodstvo (*Γενικό Λογιστήριο του Κράτους*) pripravi posebno in primerjalno poročilo o odhodkih. Predlogu zakona mora biti priloženo tudi poročilo o presoji vseh ukrepov, ki jih bo morda treba posledično sprejeti, in poročilo o javnem posvetovanju, ki je potekalo pred predložitvijo predloga zakona parlamentu, razen v izjemnih primerih.

Predsednik parlamenta predloži predlog zakona v obravnavo na predlog celotnega doma parlamenta, stalnih ali posebnih odborov parlamenta. Ukaze, na podlagi katerih se začnejo izvajati parlamentarni zakoni, izda predsednik republike na predlog pristojnih ministrov. Upravni organi so na podlagi posebnih zakonskih določb pooblaščen za sprejemanje ukrepov, ki urejajo posebna vprašanja, vprašanja lokalnega interesa, tehnična vprašanja ali vprašanja manjšega pomena.

V skladu z 28. členom ustave so mednarodne konvencije, ki jih z zakonom ratificira parlament, sestavni del domačega grškega prava ter prevladajo nad vsemi predpisi, ki so veljali ob njihovi ratifikaciji in so z njimi v nasprotju, razen nad določbami ustave.

Uredbe EU so splošno veljavne na celotnem ozemlju Unije; so zavezujoč pravni akt in imajo neposredni učinek v vsaki državi članici.

Direktive EU se prenesejo v nacionalno zakonodajo z zakonom, predsedniško odredbo ali ministrskim sklepom.

Zakon v enem mesecu, odkar ga je parlament sprejel, podpišejo pristojni ministri, nato pa ga podpiše in razglasi še predsednik republike.

Zakon sam določa začetek svoje veljavnosti. Če ne vsebuje določb o začetku veljavnosti, začne v skladu s 103. členom uvodnega zakona civilnega zakonika veljati 10 dni od objave v uradnem listu (*Εφημερίδα της Κυβερνήσεως*).

Zakon o ratifikaciji konvencije praviloma začne veljati z objavo v uradnem listu, konvencija pa začne veljati na dan, ki je določen v njej.

Na spletni strani [grškega parlamenta](#) so navedeni vsi zakoni, sprejeti od 22. oktobra 1993 naprej. Poleg tega je na spletni strani [Založbe uradnega lista](#) oddelek „Iskanje“ (*Αναζητήσεις*) za iskanje po letnih seznamih sprejetih zakonov in izdanih odredb od leta 1890. Na teh seznamih so navedene njihova vsebina in podrobnosti o uradnem listu, v katerih so bili objavljeni.

Zakonodajno iniciativo za spremembo parlamentarnega zakona ima minister, pristojen za zadevno področje.

Parlamentarni zakon velja, dokler ga ne razveljavi novejši zakon.

Pravne podatkovne zbirke

[Popolna pravna podatkovna zbirka grške zakonodaje](#) v lasti Založbe uradnega lista, ki jo tudi vzdržuje.

Dostop je brezplačen (člen 7 zakona št. 3861/2010, objavljenega v uradnem listu z oznako FEK A/112/13710).

Druga taka [popolna pravna podatkovna zbirka](#) pa je v lasti podjetij Intracom in HOL, ki jo tudi vzdržujeta.

Za dostop je treba plačati takso.

Spletna stran [državnega pravnega sveta](#)

Dostop do nje je brezplačen.

Uporabne povezave

[Grški parlament](#)

[Založba uradnega lista](#)

Zadnja posodobitev: 02/07/2019

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani [es](#) je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Pravo držav članic - Španija

Na tej strani so vam na voljo informacije o španskem pravnem sistemu in splošni pregled pravnega reda v Španiji.

Viri španskega pravnega reda

Viri španskega pravnega reda so določeni v členu 1 Civilnega zakonika:

Viri španskega pravnega sistema so zakoni, ustaljene prakse in splošna pravna načela.

Vse določbe, ki so v nasprotju z določbami višjega reda, so neveljavne.

Ustaljene prakse se uporabljajo le v primeru neobstoja veljavne zakonodaje, če niso v nasprotju z moralo ali javnim redom in so bile potrjene.

Pravne prakse, ki niso le razlaga neke izjave volje, se štejejo za ustaljene prakse.

Splošna pravna načela se uporabljajo v primeru neobstoja zakonodaje ali ustaljenih praks, ne da bi vplivala na informativno naravo pravnega reda.

Pravna pravila iz mednarodnih pogodb se v Španiji ne uporabljajo neposredno, dokler z objavo njihovega celotnega besedila v uradnem listu Španije ne postanejo del notranjega pravnega reda.

Sodna praksa dopolnjuje pravni sistem z doktrino, ki jo vrhovno sodišče vedno znova potrjuje pri razlagi in uporabi zakonov, ustaljenih praks in splošnih pravnih načel.

Sodniki in sodišča imajo dolžnost, ki se ji ne morejo izogniti, da v vsakem primeru rešijo zadeve, ki jih obravnavajo, z uporabo veljavnega sistema virov.

Vrste pravnih aktov

Ustava: najvišji pravni predpis države, ki velja za vse javne organe in državljane. Neveljavna je vsaka določba ali akt, ki je v nasprotju z ustavo. Razdeljena je na dva ločena vsebinska dela: a) zakonodajni del in b) uredbeni del.

Mednarodne pogodbe: pisni sporazum med nekaterimi subjekti mednarodnega prava, ki ga to pravo ureja. Sestavljen je lahko iz enega ali več povezanih pravnih instrumentov, ne glede na njegov naslov.

Statuti o avtonomiji: temeljni španski institucionalni predpis avtonomne skupnosti, ki je priznan v španski ustavi iz leta 1978 in odobren s sistemskim zakonom. Vsebovati mora vsaj ime skupnosti, ozemeljske meje, ime, organizacijo in sedež avtonomnih institucij ter pristojnosti, ki so jih prevzele.

Zakon: obstaja več vrst zakonov.

Sistemski zakon: zakoni, ki se nanašajo na razvoj temeljnih pravic in civilnih svoboščin, ki potrjujejo statute o avtonomiji in splošni volilni sistem ter drugi zakoni, ki so navedeni v ustavi.

Navadni zakon: zakon, ki ureja zadeve, na katere se nanaša sistemski zakon.

Zakonodajni odlok: pomeni, da parlament prenese na vlado pooblastila za sprejemanje predpisov s statusom zakona v zvezi z nekaterimi zadevami.

Zakonski odlok: začasne zakonodajne določbe, ki jih vlada sprejme v izrednih razmerah in nujnih primerih ter ne vplivajo na ureditev osnovnih državnih institucij, pravic, dolžnosti in svoboščin državljanov iz naslova I ustave, sistem avtonomnih skupnosti ali splošno volilno pravico. Nemudoma jih je treba predložiti v razpravo in glasovanje celotnemu spodnjemu domu parlamenta (*Congreso de los Diputados*), in sicer v 30 dneh od njihovega sprejetja.

Uredba: splošno pravno pravilo, ki ga sprejme izvršna oblast. V hierarhičnem sistemu se uvršča takoj za zakonom, ki ga na splošno razvija.

Ustaljene prakse: opredeljene so kot „skupek pravil, ki izhajajo iz bolj ali manj stalnega ponavljanja enotnih dejanj“. Šteje se, da ustaljene prakse pomenijo kolektivno in spontano voljo, če so splošne, stalne, enotne in trajne.

Splošna pravna načela: naštetih splošna pravila, za katere se – ne da bi bila vključena v pravni sistem na podlagi uradnih postopkov – šteje, da so del pravnega reda, ker so podlaga drugih naštetih posebnih pravil ali abstraktno obsegajo vsebino skupine takih pravil. Uporabljajo se za odpravo pravnih vrzeli ali razlago pravnih predpisov.

Sodna praksa: temelji na sodbah, ki enako razlagajo neko pravilo in jih izdaja vrhovno sodišče ter – v primeru nekaterih zadev, v zvezi s katerimi je pristojnost omejena na avtonomne skupnosti – višja sodišča v zadevnih avtonomnih skupnostih. Če se sodnik ali sodišče oddalji od doktrine vrhovnega sodišča, odločba ne postane samodejno neveljavna, temveč je podlaga za kasacijsko pritožbo. Vrhovno sodišče se lahko kljub temu kadar koli oddalji od svoje ustaljene sodne prakse.

Hierarhija predpisov

V členu 1.2 španskega Civilnega zakonika je določeno, da so „določbe, ki so v nasprotju z določbami višjega reda, neveljavne“. To pomeni, da je treba nujno opredeliti hierarhijo pravil, zato španska ustava v ta namen ureja povezave med različnimi predpisi ter njihova hierarhična in sodna razmerja.

V skladu z ustavo je prednostni vrstni red predpisov španskega prava naslednji:

ustava,

mednarodne pogodbe,

zakon v strogem pomenu: sistemski zakon, navadni zakon in predpisi s statusom zakona (vključno s kraljevim zakonskim odlokom in kraljevim zakonodajnim odlokom),

predpisi, ki jih določi izvršna oblast in imajo svojo hierarhijo, odvisno od organa, ki jih izda (kraljevi odlok, odlok, ministrski odlok itd.).

Poleg tega je bilo opredeljeno načelo pristojnosti v zvezi s predpisi, ki jih prek svojih parlamentov izdajo avtonomne skupnosti.

Institucionalni okvir

Institucije, pristojne za sprejemanje predpisov

Institucionalni okvir v Španiji temelji na načelu delitve oblasti, pri čemer ima zakonodajno oblast *Cortes Generales* in zakonodajne skupščine avtonomnih skupnosti.

Vlada ima izvršilno oblast, vključno s pristojnostmi za zakonsko urejanje, in včasih izvaja zakonodajna pooblastila, ki jih nanjo prenese *Cortes Generales*.

Lokalni organi imajo regulativno oblast, ne zakonodajne oblasti.

Zakonodajne pobude dajejo vlada, spodnji in zgornji dom parlamenta, skupščine avtonomnih skupnosti in ljudstvo.

Postopek odločanja

Mednarodne pogodbe: obstajajo trije mehanizmi potrjevanja, ki so odvisni od vrste tem, ki jih ureja pogodba.

Prvič, sistemski zakon omogoča sklenitev pogodb, s katerimi se mednarodni organizaciji ali instituciji dodeli izvajanje pristojnosti, ki izhajajo iz ustave.

Drugič, vlada se lahko v imenu države zaveže k upoštevanju pogodb ali sporazumov s predhodnim dovoljenjem *Cortes Generales* (parlament) v naslednjih primerih: pri političnih pogodbah, vojaških pogodbah ali sporazumih, pogodbah ali sporazumih, ki vplivajo na ozemeljsko celovitost države ali temeljne pravice in dolžnosti iz naslova I, pogodbah ali sporazumih, ki vključujejo finančne obveznosti za davčne organe, pogodbah ali sporazumih, ki zahtevajo spremembo ali odstopanje od katerega koli zakona ali zakonodajne ukrepe za njihovo izvajanje.

Končno, v zvezi z vsemi drugimi temami je treba le nemudoma obvestiti spodnji in zgornji dom o sklenitvi pogodb.

Mednarodne pogodbe, ki so bile veljavno sklenjene, postanejo del notranjega pravnega reda po tem, ko se uradno objavijo v Španiji. Od določb mednarodnih pogodb je mogoče odstopati, jih spremeniti ali odložiti njihovo uporabo le na način, določen v pogodbah, ali v skladu s splošnimi pravili mednarodnega prava. Mednarodne pogodbe in sporazumi se odpovejo po istem postopku, po katerem se sprejmejo.

Zakon:

Svet ministrov odobri predloge zakonov in jih skupaj s pojasnitvijo razlogov in ozadja, potrebnih za sprejetje odločitve o njih, predloži spodnjemu domu. Ko spodnji dom sprejme predlog navadnega ali systemskega zakona, predsednik spodnjega doma o tem nemudoma obvesti predsednika zgornjega doma, ki predlog zakona posreduje v razpravo zgornjemu domu. Senat lahko v dveh mesecih po prejetju osnutka vložijo veto na predlog zakona ali ga spremeni. Veto mora biti sprejet z absolutno večino.

Predloga zakona ni mogoče predložiti v privolitev kralju, če spodnji dom ni ratificiral prvotnega osnutka z absolutno večino v primeru veta ali z navadno večino v dveh mesecih od njegove predložitve ali če ni glasoval o spremembah, ki jih sprejme ali zavrne z navadno večino. Obdobje dveh mesecev, v katerem lahko zgornji dom vložijo veto na predlog zakona ali ga spremeni, se skrajša na dvajset koledarskih dni v primeru predlogov zakona, ki jih vlada ali spodnji dom razglasi za nujne.

Kralj v petnajstih dneh potrdi zakone, ki jih sprejme *Cortes Generales*, jih izda in ukaže njihovo takojšnjo objavo.

Sistemeski zakon: sprejetje ali sprememba sistemeskih zakonov ali odstopanje od njih zahteva absolutno večino v spodnjem domu pri končnem glasovanju o predlogu zakona v celoti.

Uredba: uredbe se izdajajo po naslednjem postopku:

postopek začne pristojni center za oblikovanje politike s pripravo ustreznega predloga, ki sta mu priložena poročilo o potrebnosti in ustreznosti uredbe ter finančno poročilo, ki vključuje oceno povezanih stroškov;

v pripravljalnem postopku je treba poleg poročil, mnenj in predhodnih obveznih odobritev pridobiti vse študije in opraviti vsa posvetovanja, ki se štejejo za ustrezne za zagotavljanje učinka in zakonitosti besedila. Uredbam mora biti v vsakem primeru priloženo poročilo o učinku vidika spola, ki ga imajo ukrepi iz predloga;

če neka določba vpliva na legitimne pravice in interese ljudi, se te lahko zasliši v razumnem roku, ki ni krajši od 15 delovnih dni. Predlog se predloži v javno posvetovanje v navedenem obdobju, če to zahteva narava določbe;

Splošni tehnični sekretariat (*Secretaría General Técnica*) mora v vsakem primeru poročati o predlogih uredb brez poseganja v odločitev Državnega sveta v primerih, ko je to zakonsko določeno;

če lahko uredba vpliva na razdelitev pristojnosti med državo in avtonomne skupnosti, je treba o tem predhodno obvestiti Ministrstvo za regionalno politiko (*Ministerio de Política Territorial*);

uredbe, ki jih potrdi vlada, je treba pred njihovo veljavnostjo v celoti objaviti v uradnem listu Španije.

Zbirke podatkov o zakonodaji

Uradni list Španije ima zbirko podatkov o vsej zakonodaji, objavljeni od leta 1960: [Iberlex](#).

Ali je dostop do zbirk podatkov brezplačen?

Dostop do te zbirke podatkov je brezplačen.

Kratek opis vsebine

Na spletni strani uradnega lista Španije so na voljo uradni listi, objavljeni od leta 1960.

Na voljo je iskalnik za iskanje po zakonodaji in najavah ter po zbirkah ustavne sodne prakse od leta 1980, sodne prakse državnih odvetnikov (poročila in sodbe od leta 1997) in državnega sveta. Končno, spletna stran ponuja storitve zakonodajnih obvestil, javnih objav in vpogledov v informacije in dokumentacijo.

Sorodne povezave

[IBERLEX/ Zbirka podatkov o španski zakonodaji](#)

Zadnja posodobitev: 12/03/2019

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pravo držav članic - Francija

V tem razdelku boste našli pregled različnih pravnih virov v Franciji.

Pravni viri

Pravo v Franciji sestavljajo predvsem pisana pravila, ki jih imenujemo **pravni viri**. To so lahko predpisi, ki so jih sprejele države ali so bili sprejeti med državami na nacionalni ravni, sodna praksa nacionalnih ali mednarodnih sodišč ali predpisi, ki so sprejeti na krajevni ravni, kot so mestni odloki, ali ki jih sprejmejo poklicne organizacije, kot je zdravniška zbornica, pravila, ki jih državljanji sklenejo med sabo, kot so kolektivne pogodbe ali pogodbe, in nazadnje običaji.

Ti viri so urejeni na podlagi **hierarhije predpisov**. Novi predpis torej:

mora upoštevati že prej sprejete višje predpise;

lahko spreminja prejšnje predpise na isti ravni;

povzroči razveljavitev nižjih predpisov, ki so v nasprotju z njim.

Mednarodni pravni viri

Mednarodne pogodbe in sporazumi

Da lahko mednarodna pogodba začne veljati v Franciji, mora biti ratificirana oziroma odobrena in objavljena. Nekatere mednarodne pogodbe **se uporabljajo neposredno** v francoskem pravnem redu, druge je treba **prenesti** v nacionalne predpise.

Pravo Evropske unije

Pojem prava Evropske unije se sklicuje na predpise, ki jih določijo institucije Evropske unije. To so lahko priporočila, mnenja, uredbe, odločbe, sklepi in tudi direktive.

Nacionalni pravni viri

Ustavni predpisi

ustava z dne 4. oktobra 1958;

preambula ustave z dne 27. oktobra 1946 in deklaracija o človekovih in državljanskih pravicah z dne 26. avgusta 1789 ter temeljna načela, priznana v zakonih republike, na katere se sklicuje;

sistemeski zakoni, ki so Ustavnemu svetu predloženi pred razglasitvijo in naj bi dopolnjevali ustavo.

Zakonodajni predpisi

Zakon, ki ga sprejme parlament, je podrejen ustavi. Ustavni svet, kadar so mu zakoni predloženi, preveri njihovo **ustavnost** pred njihovo razglasitvijo, to je preveri njihovo skladnost z ustavo. Zakon lahko Ustavnemu svetu predložijo predsednik republike, predsednik vlade, predsednika narodne skupščine in senata ter 60 poslancev ali 60 senatorjev. Ustavni svet lahko med drugim na predlog sveta „Conseil d'État“ ali kasacijskega sodišča odloča o zahtevku za razveljavitev veljavnega zakona, ki ga vložijo posamezniki, ki v okviru spora, v katerem se uporabi ta zakon, izpodbijajo njegovo skladnost s pravicami in svoboščinami, ki jih zagotavlja Ustava.

Mednarodne pogodbe, ki jih ratificira Francija, so v skladu s členom 55 ustave nadrejene zakonodaji. Upravni sodnik ali sodnik na rednem sodišču torej zavrne uporabo zakona, ki se zdi nezdržljiv z mednarodno pogodbo, ne glede na to, ali je bila ta sklenjena pred zakonom ali po njem.

Uredbeni predpisi

Odloki

Vlada lahko v skladu s členom 38 ustave zaprosi parlament za dovoljenje, da za izvajanje svojega programa v določenem obdobju sprejema ukrepe, ki spadajo na področje zakonodaje. Ti odloki so formalno izvršilni akti, dokler jih zakonodajalec ne ratificira, in se torej lahko do njihove ratifikacije izpodbijajo pred upravnim sodiščem.

Uredbe

Uredbe se **razlikujejo glede na organ, ki jih sprejme:**

dekreti predsednika republike ali predsednika vlade (kadar se sprejmejo v svetu ministrov ali svetu Conseil d'État, se lahko spremenijo samo pod enakimi pogoji);

medministrske ali ministrske odredbe;

uredbeni sklepi, ki jih sprejmejo organi države s prenesenimi pooblastili (prefekt, župan itd.) ali decentralizirani organi države (občina, departma, regija).

Kolektivne pogodbe

Delovni zakonik določa splošna pravila, ki veljajo za delovne pogoje. V tem okviru socialni partnerji v zasebnem sektorju (delodajalci in sindikati delojemalcev) sklenejo pogodbe in sporazume. Kolektivne pogodbe opredeljujejo vse delovne pogoje in socialna jamstva, ki veljajo za delojemalce v zadevnih strukturah (industrija predelovanja odpadkov in trgovina s takimi odpadki, domovi za mlade delavce, zavodi za dopolnilno pokojninsko zavarovanje itd.). **Kolektivni sporazumi** pa se nanašajo samo na posebno področje (plače, delovni čas itd.). Kolektivni sporazumi in pogodbe se lahko sklenejo na ravni panoge (vsa podjetja, ki opravljajo isto dejavnost na danem ozemlju), podjetja ali ustanove. Ministrstvi za delo, socialne zadeve in solidarnost ter za kmetijstvo in ribištvo se lahko odločata za „razširitev“ kolektivne pogodbe, tako da se uporablja za vse strukture panoge dejavnosti, na katero se nanaša.

Sodna praksa sodišč redne pristojnosti in upravnih sodišč

Sodno prakso lahko ustvarijo sodišča redne pristojnosti ali upravna sodišča. Sodna praksa sodišč redne pristojnosti razlaga pravo, vendar se načeloma uporabi le za zadevo, v kateri se presoja. Sodna praksa upravnih sodišč pa je nadrejena izvršilnim aktom, ker je z njo mogoče razveljaviti izvršilni predpis, in podrejena zakonodajnim aktom.

Institucionalni okvir

Zakonodajni postopek v Franciji

Treba je razlikovati med **osnutkom zakona**, ko pobudo za pripravo besedila zakona da vlada, in ki ga svetu ministrov predloži minister, in **predlogom** zakona, ko pobudo da parlament. Osutek ali predlog zakona se predloži narodni skupščini ali senatu

Besedilo zakona nato preučijo parlament. Sprejme se, ko ga v enaki obliki odobri oboje domova parlamenta.

Če se domova parlamenta ne strinjata, se začne postopek usklajevanja v paritetni mešani komisiji. Ta komisija, ki jo sestavlja po sedem poslancev in senatorjev, mora predlagati skupno besedilo zakona, običajno po dveh obravnavah v vsakem domu. Vlada lahko vendarle uporabi pospešeni postopek, v tem primeru se paritetna mešana komisija lahko ustanovi že po prvem branju.

Besedilo zakona razglasi (tj. podpiše) predsednik republike v 15 dneh po predaji besedila, ki ga je sprejel parlament, vladi. Predsednik lahko v tem času zahteva novo obravnavo besedila, ki se lahko predloži tudi Ustavnemu svetu, da preveri skladnost besedila z ustavo. **Razglašeni zakon** začne veljati po objavi v Uradnem listu.

Objava zakonov in uredb

Da bi bili zakoni in uredbe zavezujoči, morajo biti **državljeni seznanjeni z njimi**. Posamične akte je tako treba vročiti osebam, na katere se nanašajo, splošne akte pa je treba objaviti

Predpisi o začetku veljavnosti zakonodajnih in izvršilnih aktov so bili z odlokom št. 2004–64 z dne 20. februarja 2004 spremenjeni z veljavnostjo od 1. junija 2004. Člen 1 civilnega zakonika tako zdaj določa da **akti začnejo veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu**, če ni navedeno drugače.

Vendar lahko v nujnem primeru začnejo veljati na dan objave zakoni, kadar je tako predpisano v odredbi o razglasitvi, in upravni akti, za katere je tako odločila vlada v posebni določbi.

Poleg **deketov** se v **Uradnem listu objavijo tudi izvršilni akti**, ki jih sprejmejo pristojni državni organi na nacionalni ravni (ministrske odredbe, akti neodvisnih upravnih organov itd.). Odredbe ministrov se pogosto objavijo tudi v uradnih biltenih ministrstev

Objava samo v uradnem biltenu je mogoča le, če izvršilni akt zadeva samo zelo specifično skupino državljanov (predvsem uradnike in uslužbence ministrstva).

Za **akte organov lokalnih skupnosti** veljajo posebna pravila o objavi. Ne objavljajo se v Uradnem listu.

Okrožnice ali navodila načeloma nimajo moči izvršilnih pravnih aktov. Ti akti vsebujejo samo navodila službam za izvajanje zakonov in dekretov ali pa natančnejšo razlago nekaterih določb.

Da bi postale veljavne, jih je treba objaviti na zato predvideni spletni strani predsednika vlade (dekret 2008-1281 z dne 8. decembra 2008). Običajno se objavijo v uradnih biltenih ministrstev. Samo najpomembnejše okrožnice se objavijo v Uradnem listu.

Zbirke zakonodaje

Za **javne pravne zbirke podatkov** v Franciji je odgovorna javna služba za objavljanje prava na spletu (SPDDI), uvedena z [dekreтом št. 2002-1064 z dne 7. avgusta 2002](#) ([angleška različica](#)).

Ta sistem je natančno pojasnjen v [navodilih](#) o ponovni uporabi podatkov, ki so na voljo na [Légifrance](#):

[Légifrance](#) vsebuje:

zakonike, zakone in uredbe v prečiščeni različici (**zbirka „Legi“**);

dokumente, kot so bili objavljeni v izdaji Uradnega lista „Zakoni in dekreti“ (**zbirka „Jorf“**);

razširjene nacionalne kolektivne pogodbe (**zbirka „Kali“**);

odločbe Ustavnega sveta (**zbirka „Constit“**);

sodbe Kasacijskega sodišča in pritožbenih sodišč (**zbirka „Cass“** za sodbe, objavljene v biltenu, **zbirka „Inca“** za neobjavljene sodbe, **zbirka „Capp“** za sodbe pritožbenih sodišč);

odločbe Državnega sveta in sodišča za spore, odločbe pritožbenih upravnih sodišč in izbor odločb upravnih sodišč (**zbirka „Jade“**);

sklepe Nacionalne komisije za informacijsko tehnologijo in svoboščine (CNIL) (**zbirka „CNIL“**).

Za informacijo, SPPDI skrbi tudi za druge spletne strani, ki so dostopne neposredno ali prek [Légifrance](#), in sicer za spletne strani:

[Računskega sodišča](#) za odločbe finančnih sodišč;

vsakega ministrstva za njegov uradni bilten;

Generalnega davčnega direktorata za [davčno dokumentacijo](#);

Ministrstva za zunanje in evropske zadeve za mednarodne konvencije (zbirka „[Pacte](#)“).

Informacije o pogojih iskanja in uporabi podatkov, ki spadajo v to drugo kategorijo, so na voljo na teh spletnih straneh.

Na strani Légifrance je mogoče najti tudi [katalog zbirk podatkov](#), naštetih zgoraj.

Na voljo je tudi [seznam tarif za licence Légifrance](#).

Zbirke podatkov

Spodaj je nepopoln seznam pravnih zbirk podatkov:

zbirka [LEGI](#) vsebuje prečiščene različice zakonikov, zakonov in uredb;

zbirka [JORF](#) vsebuje dokumente, kot so bili objavljeni v izdaji Uradnega lista „Zakoni in dekreti“;

zbirka [KALI](#) vsebuje razširjene nacionalne kolektivne pogodbe;

zbirka [CONSTIT](#) vsebuje odločbe Ustavnega sveta;

zbirka [JADE](#) vsebuje odločbe Državnega sveta in sodišča za spore, odločbe pritožbenih upravnih sodišč in izbor odločb upravnih sodišč;

zbirka [CNIL](#) vsebuje sklepe CNIL (Nacionalne komisije za informacijsko tehnologijo in svoboščine).

Sodna praksa [Kasacijskega sodišča](#) je na voljo na njegovi spletni strani.

Na voljo je tudi spletna storitev za naročanje [sodb Kasacijskega sodišča](#), nekatere [sodbe Kasacijskega sodišča pa so prevedene](#) v angleščino, arabščino in mandarinščino.

Zadnja posodobitev: 13/12/2016

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Opozarjamo, da so že na voljo naslednje jezikovne različice.

Pravo držav članic - Hrvaška

Ustava Republike Hrvaške

[Ustava Republike Hrvaške](#)

S sprejetjem nove ustavne ureditve leta 1990 je ustava Republike Hrvaške z dne 22. decembra 1990 (v nadaljnjem besedilu: ustava iz leta 1990) določila sestavo ter vsebino in meje pristojnosti Ustavnega sodišča Republike Hrvaške (v nadaljnjem besedilu: ustavno sodišče).

V skladu z ustavo iz leta 1990:

ustavno sodišče sestavlja enajst sodnikov, ki jih izvoli poslanska zbornica na predlog županijske zbornice hrvaškega sabora za dobo osmih let izmed priznanih pravnih strokovnjakov, zlasti sodnikov, državnih tožilcev, odvetnikov in univerzitetnih profesorjev pravnih znanosti;

ustavno sodišče izvoli predsednika sodišča za dobo štirih let; sodniki ustavnega sodišča ne smejo izvrševati nobene druge javne ali poklicne funkcije;

sodniki ustavnega sodišča uživajo enako imuniteto kot poslanci hrvaškega sabora;

sodnik ustavnega sodišča je lahko predčasno razrešen, če to sam zahteva, če je obsojen na zaporno kazen ali če ustavno sodišče ugotovi, da je trajno izgubil delovno zmožnost za opravljanje svoje funkcije.

Ustava iz leta 1990 določa glavne pristojnosti ustavnega sodišča. Ustavno sodišče:

odloča o skladnosti zakonov z ustavo; če ugotovi, da je zakon protiustaven, ga razveljavi;

odloča o skladnosti drugih predpisov z ustavo in zakoni; če ugotovi, da je tak drug predpis protiustaven ali nezakonit, ga razveljavi ali odpravi;

odloča o ustavnih pritožbah zaradi kršitev človekovih pravic in državljanskih svoboščin;

odloča v sporih o pristojnosti med organi zakonodajne, izvršilne in sodne oblasti;

nadzira ustavnost programov in delovanja političnih strank in lahko prepove njihovo delovanje, če s svojim programom ali delovanjem nasilno ogrožajo demokratično ustavno ureditev, neodvisnost, enotnost ali ozemeljsko celovitost Republike Hrvaške;

nadzira ustavnost in zakonitost volitev in državnih referendumov ter odloča v volilnih sporih, ki ne spadajo v pristojnost sodišč;

na predlog vlade Republike Hrvaške ugotavlja nastop trajne nezmožnosti opravljanja funkcije predsednika republike; v tem primeru funkcijo predsednika republike začasno opravlja predsednik hrvaškega sabora;

na predlog dvotretjinske večine glasov vseh poslancev poslanske zbornice hrvaškega sabora odloča z dvotretjinsko večino glasov vseh sodnikov o odgovornosti predsednika republike. Če ustavno sodišče ugotovi njegovo odgovornost, funkcija predsednika republike preneha na podlagi ustave.

V ustavi iz leta 1990 je tudi določeno, da se pogoji za izvolitev sodnikov ustavnega sodišča in prenehanje njihove funkcije, pogoji in roki za začetek postopka za oceno ustavnosti in zakonitosti, postopek in pravne posledice odločitev ustavnega sodišča, varstvo ustavnih svoboščin ter človekovih in državljanskih pravic ter druga vprašanja, pomembna za opravljanje nalog in delovanje ustavnega sodišča, urejajo z ustavnim zakonom, ki se sprejme po postopku, določenem za spremembo ustave.

V ustavnopravni ureditvi Republike Hrvaške od leta 1990 razen ustavnega zakona o ustavnem sodišču Republike Hrvaške ni nobenega drugega zakona, za katerega ustavodajalec zahteva, da se sprejme po postopku za sprejetje ustave, oziroma mu priznava ustavno veljavo. S tem sta jasno izražena pomen in vloga ustavnega sojenja v pravnem redu Republike Hrvaške.

Hrvaški sabor je marca 1991 na podlagi ustave iz leta 1990 sprejel prvi ustavni zakon o ustavnem sodišču Republike Hrvaške (v nadaljnjem besedilu: ustavni zakon iz leta 1991), v katerem so podrobneje določene pristojnosti ustavnega sodišča, ki jih določa ustava iz leta 1990.

Prva sprememba ustave iz leta 1990 je bila izvedena konec leta 1997, ko je bil sprejet ustavni zakon o spremembah in dopolnitvah ustave Republike Hrvaške. Z njim ni bila spremenjena ali dopolnjena nobena od določb ustave iz leta 1990, ki urejajo pristojnosti ustavnega sodišča. Septembra 1999 je sabor sprejel novi ustavni zakon o ustavnem sodišču Republike Hrvaške (v nadaljnjem besedilu: ustavni zakon iz leta 1999).

Druga sprememba ustave je bila izvedena leta 2000 s sprejetjem sprememb ustave Republike Hrvaške. S temi spremembami ustave so se znatno razširile pristojnosti ustavnega sodišča, število sodnikov pa se je povečalo s prvotnih enajst na skupno trinajst. Poleg pristojnosti, določenih že v ustavi iz leta 1990, je ustavno sodišče s temi ustavnimi spremembami dobilo naslednje nove pristojnosti:

ocenjuje ustavnost zakonov ter ustavnost in zakonitost drugih predpisov, ki so prenehali veljati, če od prenehanja veljavnosti do vložitve zahteve ali predloga za začetek postopka ni minilo več kot eno leto;

spremlja spoštovanje ustavnosti in zakonitosti ter o ugotovljenih primerih protiustavnosti in nezakonitosti poroča poslanski zbornici hrvaškega sabora;

če ustavno sodišče ugotovi, da pristojni organ ni sprejel predpisa za izvrševanje določb ustave, zakonov in drugih predpisov, čeprav bi to moral storiti, o tem obvesti vlado, v primeru predpisov, ki bi jih morala sprejeti vlada, pa poslansko zbornico hrvaškega sabora;

na predlog vlade Republike Hrvaške sprejme odločitve, da predsednik hrvaškega sabora začasno opravlja funkcijo predsednika republike, če je predsednik republike zaradi bolezni ali nezmožnosti za delo daljši čas ne more opravljati, in zlasti če predsednik republike ne more odločiti o prenosu svojih nalog na začasnega namestnika;

predhodno odobri pripor ali uvedbo kazenskega postopka proti predsedniku republike;

odloča o pritožbi zoper odločbo državnega sodnega sveta o razrešitvi s sodniške funkcije in o pritožbi zoper odločbo državnega sodnega sveta o disciplinski odgovornosti sodnika, in sicer v 30 dneh od vložitve pritožbe (odločitev izključuje pravico do ustavne pritožbe).

Tretja sprememba ustave iz leta 1990 je bila izvedena na začetku leta 2001. S temi spremembami ustave se ustavne določbe iz leta 2000, s katerimi so se znatno razširile pristojnosti ustavnega sodišča v primerjavi z ustavo iz leta 1990, niso spremenile niti dopolnile. Spremembe so bile namenjene samo uskladitvi terminologije v delu ustave, ki se nanaša na ustavno sodišče, s terminologijo iz Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Poleg tega so se v določbah ustave, ki se nanašajo na ustavno sodišče, črtala vsa sklicevanja na poslansko in županijsko zbornico hrvaškega sabora, ker je bil parlament s spremembami ustave iz leta 2001 preoblikovan v enodomni parlament (županijska zbornica je bila ukinjena, določbe o poslanski zbornici pa so bile zamenjane z določbami o hrvaškem saboru).

Marca 2002 je bil sprejet ustavni zakon o spremembah in dopolnitvah ustavnega zakona o ustavnem sodišču Republike Hrvaške, s katerim je bilo besedilo ustavnega zakona iz leta 1999 usklajeno z razširjenimi pristojnostmi ustavnega sodišča, določenimi s spremembo ustave iz leta 2000. Ta zakon še vedno velja.

Ustavno sojenje je bilo v Republiki Hrvaški uvedeno leta 1963, ustavno sodišče pa je začelo delovati leta 1964.

Ustavno sojenje se v Republiki Hrvaški deli na dve zgodovinski obdobji:

ustavno sojenje v nekdanji Socialistični republiki Hrvaški v obdobju 1963–1990, ko je bila Hrvaška ena od šestih federalnih enot (republik) nekdanje Socialistične federativne republike Jugoslavije (v nadaljnjem besedilu: nekdanja SFRJ);

ustavno sojenje v Republiki Hrvaški od leta 1990 do danes – od takrat, ko je Republika Hrvaška postala neodvisna in samostojna.

Najpomembnejši zakoni s področja kazenskega prava

Kazensko pravo:

Kazenski zakon

Zakon o kazenskem postopku

Zakon o prekrških

Zakon o sodiščih za mladoletnike

Zakon o zaščiti oseb z duševnimi motnjami

Zakon o nezastaranju kaznivih dejanj vojnega dobičkarstva, pretvorbe in privatizacije

Zakon o odškodnini žrtvam kaznivih dejanj

Zakon o odgovornosti pravnih oseb za kazniva dejanja

Zakon o pomilostitvi

Zakon o postopku odvzema premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem ali prekrškom

Zakon o pravnih posledicah obsodbe, kazenski evidenci in rehabilitaciji

Zakon o probaciji

Najpomembnejši zakoni s področja civilnega, gospodarskega in upravnega prava

Civilno pravo:

Zakon o izvršbi

Zakon o arbitraži

Zakon o brezplačni pravni pomoči

Zakon o konvalidaciji

Zakon o mediaciji

Zakon o dedovanju

Zakon o obligacijskih razmerjih

Zakon o pravnem postopku

Zakon o lastninski in drugih stvarnih pravicah

Zakon o zakupu in kupoprodaji poslovnih prostorov

Zakon o zemljiških knjigah

Zakon o odgovornosti Republike Hrvaške za škodo, nastalo v nekdanji SFRJ, za katero je odgovarjala nekdanja SFRJ

Zakon o odgovornosti Republike Hrvaške za škodo, ki so jo povzročili člani hrvaških oboroženih sil ter sil javnega reda in miru med domovinsko vojno

Zakon o odgovornosti za škodo, ki nastane zaradi terorističnih dejanj in javnih demonstracij

Zakon o prepovedi prenosa pravice do razpolaganja in uporabe določenih nepremičnin in javni lasti na druge uporabnike oziroma v last fizičnih in pravnih oseb

Zakon o prepovedi razpolaganja in prevzemu sredstev določenih pravnih oseb na ozemlju Republike Hrvaške

Zakon o ureditvi kolizije zakonov s predpisi drugih držav v določenih razmerjih

Gospodarsko pravo:

Zakon o stečaju

Zakon o gospodarskih družbah

Zakon o sodnem registru

Zakon o uvedbi evropske družbe (Societas Europea – SE) in Evropskega gospodarskega interesnega združenja

Upravno pravo:

Zakon o razlastitvi

Zakon o razlastitvi in dodelitvi odškodnine

Zakon o upravnem sporu

Zakon o odškodnini za premoženje, odvzeto med jugoslovansko komunistično vladavino

Predpisi in mednarodne pogodbe v zvezi z izvajanjem zakona o odškodnini za premoženje, odvzeto med jugoslovansko komunistično vladavino

Zadnja posodobitev: 22/08/2016

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pravo držav članic - Italija

Ta stran vsebuje informacije o pravnem sistemu v Italiji.

Pravni viri

V Italiji kot v vsaki moderni demokraciji politični sistem temelji na ločitvi oblasti med zakonodajno, izvršilno in sodno.

Italijanske pravne vire običajno zagotovi zakonodajna oblast, uveljavi pa jih izvršilna. Sodstvo posreduje, kadar so zakoni kršeni.

Vrste pravnih aktov – opis

Viri prava v Italiji, razvrščeni po pomembnosti, so naslednji:

ustava,

zakoni (zakoniki in drugi parlamentarni zakoni, regionalni zakoni),

uredbe,

običajno pravo.

Referendum je lahko pravni vir, če razveljavi (prekliče) prejšnji zakon.

Zakoni se razlagajo in sodna praksa lahko vpliva na kasnejše odločitve. Vendar pa sodna praksa ni strogo zavezujoča, saj ima Italija kontinentalni sistem, kjer je pozitivno, pisno pravo glavno vodilo za njegove razlagalce.

Ustava je glavni pravni vir. Določa jo ustavna oblast in spremeni se lahko samo s posebnim postopkom, ki je bolj zapleten od postopka za spremembo navadnih zakonov.

Parlamentarni zakoni so rezultat obravnave obeh domov, *Camera dei Deputati* (poslanska zbornica – spodnji dom) in *Senato* (senat – zgornji dom), uveljavijo in spoštujejo pa se po vsej Italiji. To izključuje posebne zakone, sprejete za posebna območja ali dogodke – na primer kot odziv na potres.

Regionalni zakoni veljajo samo na ozemlju določene regije in urejajo samo posebna vprašanja.

Glede nekaterih zadev se regionalni zakoni lahko vključijo v državne zakone (če obstajajo) ali lahko postanejo izključni (ob odsotnosti nacionalne ureditve) – to velja za trgovino, izobraževanje, znanstvene raziskave, šport, pristanišča in letališča, varnost pri delu in kulturne dobrine.

Uredbe so podzakonski akti in vsebujejo podrobnosti glede uveljavitve nacionalnih in regionalnih zakonov.

Hierarhija predpisov

Italijanski pravosodni sistem je v skladu z mednarodnimi in skupnostnimi pravili, običajnimi in pisnimi.

Med pravnimi viri obstaja hierarhija. V skladu z vladavino prava zakon ne sme biti v nasprotju z ustavo, podzakonski akt pa ne sme nasprotovati zakonodajnemu viru.

Institucionalni okvir

Institucije, pristojne za sprejemanje predpisov

Običajno so institucije, pristojne za sprejemanje predpisov, parlament in regijski sveti.

V posebnih okoliščinah lahko vlada sprejme zakone (ob posledični potrditvi/spremembah parlamenta). To se lahko zgodi v nujnih primerih ali če je parlament prenesel pooblastilo.

Uredbe običajno izdajo vlada ali regijski sveti in vsebujejo podrobnosti glede uporabe zakonov.

Postopek odločanja

Običajni zakonodajni postopek je sestavljen iz treh faz:

uvredba postopka: ta posebna pravica pripada vladi, vsakemu članu parlamenta, skupinam volivcev (državljanov), regijskim svetom in nekaterim posebnim ustanovam,

razprave in glasovanje: to se lahko izvede na več različnih načinov, odvisno od notranjih pravil parlamenta,

razglasitev in objava: obsega razglasitev s strani predsednika Republike Italije in objavo v uradnem listu.

Pravne zbirke podatkov

Projekt **Normattiva** deluje od marca 2010. Njegov namen je spodbuditi javne uprave pri informatizaciji in razvrščanju veljavnih državnih in regionalnih predpisov, omogočiti državljanom brezplačno iskanje in pregledovanje teh predpisov ter zagotoviti orodja za spreminjanje zakonodaje, za katero so odgovorni urad predsednika vlade, senat republike in poslanska zbornica.

Dokumente v zbirki podatkov „Normattiva“ je mogoče pregledovati v treh oblikah:

kot izvirno različico, objavljeno v italijanskem uradnem listu;

kot različico, ki je veljavna in v uporabi na dan iskanja po zbirki podatkov;

kot različico, ki je bila veljavna na kateri koli dan, ki ga opredeli uporabnik.

Ko bo zbirka podatkov popolna, bo obsegala celotno zbirko državne zakonodaje v obliki oštevilčenih aktov (zakonov, uredb, uredb z zakonsko močjo in drugih oštevilčenih aktov).

Trenutno vsebuje približno 75 000 aktov, sprejetih od vključno leta 1946.

Ne vsebuje ministrskih uredb.

Projekt se še vedno razvija. V prihodnosti:

bo mogoče krmariti po vsej zbirki podatkov prek dinamičnih povezav od spremenjene določbe do ustreznega člena v naslednjem aktu o spremembah in dopolnitvah;

funkcija iskanja bo nadgrajena, tako da bo vključevala iskanje po „konceptu“ in semantični kategoriji;

na voljo bodo vsi zakonodajni akti, objavljeni v obdobju, ko je bila Italija kraljevina (1861–1946);

vsebovala bo povezave do vseh drugih javnih zakonodajnih zbirk podatkov, vključno z zbirkami regionalnih zakonov in zakonodaje Skupnosti.

Zadnja posodobitev: 18/06/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pravo držav članic - Ciper

V skladu s členom 1 ustave (Σύνταγμα) je „država Ciper [...] neodvisna in suverena republika s predsedniško ureditvijo,“ ki temelji na načelih zakonitosti, delitve oblasti (izvršna, zakonodajna in sodna), nepristranskosti sodstva ter spoštovanju in varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Človekove pravice in temeljne svoboščine se zagotavljajo z delom II ustave, v katerem se odraža Evropska konvencija o človekovih pravicah (EKČP) (Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων) (Ε.Σ.Α.Δ.), in členom 35 ustave: „Zakonodajna, izvršna in sodna oblast republike so zavezane, da v mejah svojih pristojnosti zagotavljajo učinkovito uporabo določb tega dela.“ Zakonitost se zagotavlja ne le z zapisano ustavo in zakonskimi določbami, temveč tudi z dejstvom, da se vlada zavezuje, da bo spoštovala ustavne omejitve, ki so ji naložene, in zagotavljala, da zakonodajna veja oblasti sprejema z ustavo skladne zakone ter da je sodstvo neodvisno in nepristransko.

Pravni viri

1. Pravo Evropske unije

Ciper je 1. maja 2004 postal polnopravna in enakopravna država članica Evropske unije in zanj velja pravo Evropske unije. V skladu s sodno prakso Sodišča Evropske unije (Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης) ima pravo EU prednost pred nacionalnim pravom držav članic, kar vključuje domače zakone in ustavo. Prevlada prava EU nad ustavo Republike Ciper je zagotovljena v skladu z ustavo Republike Ciper, ki je bila spremenjena z zakonom o peti spremembi ustave (Ο περί της Πέμπτης Τροποποίησης του Συντάγματος Νόμος) (zakon št. 127(I)/2006), katerega namen je bil pojasniti prevlado in prednost prava EU pred ustavo.

Republika Ciper je tudi spremenila nacionalno zakonodajo in jo uskladila z zakonodajo EU, tako da je sprejela številne zakonodajne akte ter obenem preklicala ali spremenila različne določbe nacionalne zakonodaje, vključno z določbami ustave, kot je opisano zgoraj.

Tako je zakonodaja EU pravni vir, ki v Republiki Ciper prevlada, vključuje pa predpise, ki so jih sprejele države članice, tj. pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti ter njihove protokole in priloge, kakor so bili naknadno dopolnjeni ali spremenjeni, in predpise, ki so jih izdale institucije Evropske unije v obliki uredb, direktiv ali odločb/sklepov. Vključuje tudi predpise mednarodnih konvencij, sklenjenih med EU in tretjimi državami ali mednarodnimi organizacijami, splošna in temeljna načela prava, običajno pravo, splošna pravila mednarodnega javnega prava in sodno prakso Sodišča Evropske unije, v skladu s katerimi so temeljne človekove pravice kot temeljna načela prava sestavni del evropskega pravnega reda.

2. Ustava Republike Ciper

Ustava Republike Ciper je bila sprejeta leta 1960, ko je bila razglašena Republika Ciper, in je v skladu s členom 179 ustave najvišji pravni akt Republike Ciper. Po pristopu Republike Ciper k Evropski uniji in spremembi ustave, kot je opisana v prvem odstavku zgoraj, ima pravo EU prednost pred notranjim ustavnim redom, pravne norme, ki jih vsebuje ustava, pa morajo biti skladne z zakonodajo EU.

3. Mednarodne konvencije/pogodbe/sporazumi

Člen 169 ustave določa, da mednarodne konvencije, pogodbe ali sporazumi, sklenjeni na podlagi sklepa ministrskega sveta, po zakoniti ratifikaciji in objavi v uradnem listu, prevladajo nad katerim koli nacionalnim zakonom (razen ustave), tako da imajo v primeru navzkrižja s takimi zakoni prednost, če jih podobno uporablja tudi nasprotna stran.

4. Uradni zakoni

Uradni zakoni so zakoni, ki jih je sprejel predstavniški dom (Βουλή των Αντιπροσώπων), ki uresničuje zakonodajno oblast, in morajo biti skladni s pravom EU in ustavo.

V skladu z določbami člena 188 ustave danes v Republiki Ciper veljajo zakoni, ki so bili skladno z navedenim členom v registru zakonov na predvečer dneva neodvisnosti, razen če ni bila ali ne bo sprejeta druga določba v skladu z zakonodajo, ki se uporablja ali je sprejeta v skladu z ustavo, in zakoni, ki jih je predstavniški dom (Βουλή των Αντιπροσώπων) sprejel po osamosvojitvi.

5. Ureditveni akti

Ureditveni akti so zakonodajni akti, ki jih je izvršna veja oblasti sprejela v skladu s svojimi zakonodajnimi pristojnostmi. Skladni morajo biti z zakonodajo EU ter ustavo in zakoni.

Te pristojnosti uprave, da sprejema dodatne pravne norme (sekundarna zakonodaja), ki so potrebne zaradi uporabe in izvrševanja zakona, so znane kot regulativne pristojnosti in so dovoljene, čeprav ima na Cipru zakonodajne pristojnosti predstavniški dom, tako da je mogoče urejati posebna vprašanja ali vprašanja lokalnega interesa oziroma tehnična ali podrobna vprašanja.

6. Sodna praksa vrhovnega sodišča (Ανώτατο Δικαστήριο)

Na Cipru velja doktrina, da so sodbe, ki jih izreče vrhovno sodišče, zavezujoče za vsa nižja sodišča. Zato sodba vrhovnega sodišča, s katero se razlaga pravna norma, pomeni pravni vir.

7. Običajno pravo – načela enakosti

Tudi običajno pravo (κοινοδικαιο) in načela enakosti (επιείκεια) so pravni viri v primerih, v katerih ni nobene druge zakonodajne določbe.

Vrste pravnih aktov – opis

Zapisani

ustava Republike Ciper;

mednarodne konvencije/pogodbe/sporazumi, sklenjeni s tretjimi državami, zakonito ratificirani in objavljeni v uradnem listu republike, ki imajo prednost pred katerim koli nacionalnim zakonom, če jih podobno uporablja tudi nasprotna stran;

zakoni, ki so v skladu s členom 188 ustave veljali na predvečer dneva neodvisnosti v skladu z določbami ustave, razen če ni bila ali ne bo sprejeta druga določba v skladu z zakonom, ki se uporablja ali je sprejet v skladu z ustavo, in zakoni, ki jih je po neodvisnosti sprejel predstavniški dom;

regulativni akti (Κανονιστικές Πράξεις) (uredbe) (Κανονισμοί).

Nenapisani

Sodna praksa vrhovnega sodišča, Sodišča Evropske unije in Sodišča za človekove pravice;

običajno pravo in načela enakosti, razen če ni bila ali ne bo sprejeta druga določba v skladu z zakonom, ki se uporablja ali je sprejet v skladu z ustavo.

Hierarhija predpisov

Po pristopu Republike Ciper k Evropski uniji je hierarhija predpisov Republike Ciper naslednja:

PRAVO Evropske unije;

Ustava Republike Ciper;

MEDNARODNE KONVENCIJE/POGODBE/SPORAZUMI;

URADNI ZAKONI;

REGULATIVNI AKTI;
SODNA PRAKSA VRHOVNEGA SODIŠČA;
OBIČAJNO PRAVO IN NAČELA ENAKOSTI.

Običajno pravo in načela enakosti so vir ciprskega prava in se uporabljajo v primerih, v katerih ni druge zakonodajne določbe/institucionalnega okvira.

Institucije, pristojne za sprejemanje predpisov

Ustava Republike Ciper jasno razlikuje med tremi vejami oblasti. Izvršne pristojnosti izvajajo predsednik, podpredsednik in ministrski svet, sodne pristojnosti sodišča republike, zakonodajne pa predstavniški dom, ki je najvišji zakonodajni organ republike. Čeprav je predstavniški dom najvišji zakonodajni organ, lahko izvršna veja oblasti določi pravne norme, ki so potrebne za uporabo zakona, in se odzove na številne primere, v katerih jih je morebiti treba uporabiti. Te pristojnosti uprave za sprejetje dodatnih pravnih norm, ki so potrebne za uporabo in izvrševanje zakona, se imenujejo regulativne pristojnosti.

Postopek odločanja

Postopek sprejemanja zakona se začne s predložitvijo predloga zakona ali zakona. Pravico do predložitve predloga zakona imajo predstavniki v predstavniškem domu, pravico do predložitve zakona pa ministri. Vsi zakoni in predlogi zakonov, predloženi predstavniškemu domu, so najprej dani v razpravo v pristojnih parlamentarnih odborih, potem pa še na plenarnem zasedanju.

Zakone in resolucije predstavniškega doma se sprejemajo z navadno večino navzočih in glasujočih predstavnikov, ko so sprejeti, pa se priglasijo uradu predsednika republike, in ta jih bodisi izda z razglasom v uradnem listu bodisi vrne v predstavniški dom v ponovno preučitev; če predstavniški dom vztraja pri svoji odločitvi, mora predsednik države izdati zadevni zakon, razen če ne uresniči ustavne pravice in zakon predloži vrhovnemu sodišču, in to lahko potem odloči, ali je zakon v skladu z ustavo in zakonodajo EU ali ne. Če sodišče odloči, da je zakon skladen, se nemudoma razglasi, če ne, pa se ne razglasi. Zakoni so evidentirani v register zakonov ob razglasitvi v uradnem listu ali na datum, določen v zakonu, preklicati pa jih je mogoče z drugim zakonom ali tiho v nekaterih okoliščinah.

Pravne zbirke podatkov

V Republiki Ciper so na voljo naslednje zbirke podatkov:

 [CYLAW](#),

 [PRAVNI PORTAL CIPRA](#) (ΝΟΜΙΚΟΣ ΚΟΜΒΟΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ).

Ali je dostop do zbirk podatkov brezplačen?

Dostop do zbirke podatkov CYLAW je brezplačen. PRAVNI PORTAL CIPRA je dostopen samo naročnikom.

Kratek opis

1. CYLAW

CYLAW je bil vzpostavljen januarja 2002 kot nepridobitna zbirka podatkov, namenjena zagotavljanju brezplačnih in neodvisnih pravnih informacij o virih ciprskega prava in dostopu do njih, kot del mednarodnega gibanja za brezplačen dostop do zakonodaje, katerega član je. Zbirka podatkov CYLAW vsebuje sodbe, ki sta jih vrhovno sodišče in družinsko sodišče druge stopnje izdala od leta 1997, pravila civilnega postopka ter številne pravne članke in besedila. Sodbe, ki so v zbirki podatkov CYLAW, je vrhovno sodišče evidentiralo v elektronski obliki. Besedila sodb, ki jih vsebuje, so verodostojna, kakor jih je izreklo vrhovno sodišče, brez kakršnega koli posega ali popravka.

2. Pravni portal Cipra

Pravni portal Cipra zagotavlja preprost dostop, med drugim do novic, besedil in člankov, ki so v neposrednem interesu vsakogar, ki se ukvarja s pravnimi zadevami, in dostop do naročniške zbirke pravnih podatkov, ki vsebuje zbirke podatkov „Zakonodaja“ (Νομοθεσία) in „Sodna praksa“ (Νομολογία) Republike Ciper.

Seznam zakonov (Ευρετήριο των Νόμων) vsebuje seznam vseh zakonov, ki so v registru zakonov ali preklicani, in seznam vseh povezanih predpisov. Ta seznama se posodabljata ob izdajah uradnega lista.

Seznam sodne prakse (Ευρετήριο της Νομολογίας) omogoča iskanje besedila katere koli odločbe na podlagi različnih iskalnih meril.

Sorodne povezave

 [Pravni urad](#) (Νομική Υπηρεσία)

 [Vrhovno sodišče](#) (Ανώτατο Δικαστήριο)

 [Predstavniški dom](#) (Βουλή των Αντιπροσώπων)

Zadnja posodobitev: 23/07/2019

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Opozarjamo, da so že na voljo naslednje jezikovne različice.

Pravo držav članic - Latvija

Ta stran nudi informacije o pravnem sistemu v Latviji.

Pravni viri

Latvija ima kontinentalni pravni sistem. Najpomembnejši so pisani pravni viri.

Zakonodajni akti

Pravna razmerja med osebami javnega prava in posamezniki ali drugimi imetniki pravic urejajo zakonodajni akti (*ārējie normatīvie akti*).

Vrste zakonodajnih aktov, v padajočem vrstnem redu glede na pravno moč:

ustava Republike Latvije;

zakoni, ki jih sprejme parlament;

predpisi kabineta ministrov;

predpisi Banke Latvije, Komisije za finančni in kapitalski trg ter Komisije javnih podjetij (ti predpisi imajo v latvijskem pravnem sistemu enako pravno moč kot predpisi kabineta ministrov);

zavezujoči predpisi organov lokalnih skupnosti.

Predpisi prava Evropske unije se uporabljajo v skladu z njihovim položajem v hierarhiji zakonodajnih aktov. Organi in sodišča morajo pri uporabi predpisov prava Evropske unije upoštevati tudi sodno prakso Sodišča Evropske unije.

Predpisi mednarodnega prava se ne glede na pravni vir uporabljajo v skladu z njihovim položajem v hierarhiji zakonodajnih aktov. Če pride do nasprotja med predpisom mednarodnega prava in predpisom latvijskega prava, ki imata v hierarhiji zakonodajnih aktov enako pravno moč, se uporabi predpis mednarodnega prava.

Zakoni in predpisi kabineta ministrov so zavezujoči na celotnem ozemlju Latvije in v zvezi z njimi se ne more nihče sklicevati na nepoznavanje prava. Nepoznavanje zakonov in predpisov kabineta ministrov posameznika ne odvezuje obveznosti, da ravna v skladu z njimi.

Zavezujoči predpisi organov lokalnih skupnosti so zavezujoči za vse fizične in pravne osebe na zadevnem upravnem območju.

Zakonodajno pobudo imajo:

ljudstvo Latvije, kadar izvaja zakonodajna pooblastila (ena desetina vseh volivcev lahko parlamentu predloži predloge zakonov; poleg tega se lahko ljudstvo udeleži referendumov);

parlament (*Saeima*) je pristojen za sprejemanje zakonov;

kabinet ministrov lahko sprejema predpise, kadar je to določeno z zakonom;

Banka Latvije, Komisija za finančni in kapitalski trg ter Komisija javnih podjetij lahko prav tako sprejemajo predpise, kadar je to določeno z zakonom;

organi lokalnih skupnosti lahko sprejemajo predpise, kadar je to določeno z zakonom.

Notranji predpisi

Notranji predpisi (*iekšējie normatīvie akti*) so pravni akti, ki jih izdajo osebe javnega prava in z njimi določijo lastne notranje delovne postopke oziroma delovne postopke sebi podrejenih organov ali razjasnijo postopke, ki se uporabljajo za izvrševanje splošnih predpisov na področju njihove dejavnosti.

Notranji predpisi niso zavezujoči za posameznike. Če oseba javnega prava sprejme odločitev v zvezi s posameznikom, ta ne more temeljiti na notranjem predpisu.

Vrste notranjih predpisov so:

ustanovitveni akt organa (*nolikums*), ki določa njegovo notranjo strukturo in organizacijo;

notranji poslovnik (*reglaments*), ki urejajo strukturo notranjih enot organa in njihove dejavnosti;

priporočila (*ieteikumi*), ki določajo postopke za izvajanje diskrecijske pravice, kadar to omogočajo zakonodajni akti in notranji predpisi, da se zagotovi enotno ukrepanje v podobnih primerih; v nekaterih primerih je priporočila mogoče obiti, če za to obstaja utemeljen razlog;

navodila (*instrukcija*), ki določajo, kako je treba uporabljati splošne predpise in splošna pravna načela;

notranje uredbe (*iekšējie noteikumi*), ki določajo postopek za sprejetje upravnih odločb, način opravljanja nalog upravnih uradnikov in drugega osebja in pravila ravnanja ter urejajo varnost pri delu in druge zadeve v zvezi z delovanjem zadevne institucije.

Vse vrste notranjih predpisov imajo enako pravno moč. Če si pravila notranjih predpisov nasprotujejo, se uporabi predpis hierarhično višje institucije ali uradnika.

Notranje predpise lahko sprejemajo:

kabinet ministrov;

član kabineta ministrov;

vodstveni organ javnega subjekta;

vodja organa.

Pravni viri: kategorije

Pravni viri se lahko razdelijo v naslednje kategorije:

zakoni in drugi predpisi (*normatīvie akti*): pravni akti, ki določajo, izvršujejo, spreminjajo ali razveljavljajo pravna pravila; zakoni in drugi predpisi se lahko razvrstijo kot zakonodajni akti ali notranji predpisi;

splošna pravna načela: pisana (v zakonih in drugih predpisih) ali nepisana temeljna pravila, ki urejajo objektivno zakonitost v družbenem življenju;

običajno pravo: pravila ravnanja, ki so se razvila zaradi dejanske uporabe v daljšem časovnem okviru; običajno pravo se uporabi pri oblikovanju pravic in razlagi pravnih določb, če zadevno vprašanje ni urejeno z zakonom ali drugim predpisom;

sodna praksa: skupek sodnih odločb, ki vsebuje pravilne in koristne abstraktne pravne ugotovitve, ki jih lahko sodniki v drugih primerih uporabijo v obrazložitvah sodb;

pravna doktrina (*doktrīna*): skupek uveljavljenih akademskih mnenj o razlagi pravnih določb, njihovem izvoru in uporabi; pravna doktrina se široko uporablja v obrazložitvah odločb sodišč in organov javne uprave.

Hierarhija pravnih virov

Primarni pravni viri

zakoni in drugi predpisi: to so pravni viri z najvišjo pravno močjo; uporabljajo se v skladu z njihovim položajem v hierarhiji zakonodajnih aktov;

splošna pravna načela: ta pravni vir se uporabi, če zadevno vprašanje ni urejeno z zakonom ali drugim predpisom; splošna pravna načela se uporabijo tudi pri razlagi zakonov in drugih predpisov; splošna pravna načela niso hierarhično urejena, temveč imajo vsa enako pravno moč;

običajno pravo: običajno pravo se uporabi pri oblikovanju pravic in razlagi pravnih določb, če zadevno vprašanje ni urejeno z zakonom ali drugim predpisom.

Sekundarni pravni viri

sodna praksa: sodbe sodišč, ki so v skladu s procesnimi pravili zavezujoče za sodišča, ki odločajo v drugih zadevah; te sodbe so pravnomočne, zavezujoče za vse stranke in imajo enako pravno moč kot zakon.

Sodbe ustavnega sodišča so zavezujoče za vse državne organe in organe lokalnih skupnosti, institucije in uradnike, vključno s sodišči, ter fizične in pravne osebe. Pravni akt, ki ga ustavno sodišče razglasi za neskladnega s pravnim aktom višje pravne moči, preneha veljati z dnem objave sodbe ustavnega sodišča, razen če ustavno sodišče odloči drugače.

Če ustavno sodišče mednarodni sporazum, ki ga je Latvija podpisala ali sklenila, razglasi za neskladnega z ustavo, mora kabinet ministrov poskrbeti, da se mednarodni sporazum spremeni, odpove, da se začasno prekine njegovo izvajanje ali prekliče pristop k njemu.

Če odločba ustavnega sodišča, s katero se postopek v zadevi konča, razlaga pravne določbe, je razlaga zavezujoča za vse državne organe in organe lokalnih skupnosti, institucije in uradnike, sodišča ter fizične in pravne osebe;

pravna doktrina se široko uporablja v obrazložitvah odločb sodišč in organov javne uprave; pravna doktrina nima pravne moči niti ni splošno veljavna.

Institucionalni okvir

Institucije, pristojne za sprejemanje zakonodajnih aktov

Pravico do sprejemanja zakonodajnih aktov imata **parlament** (*Saeima*) in **ljudstvo Latvije**, ki ima pravico do udeležbe na referendumih.

Kabinet ministrov lahko v naslednjih primerih sprejema predpise (*noteikumi*):

kadar to določa zakon;

za odobritev mednarodnega sporazuma ali osnutka mednarodnega sporazuma, za odpoved mednarodnega sporazuma ali začasno prekinitve njegovega izvrševanja, če ustava ali zakon ne določata drugače;

če je to potrebno za uporabo zakonodajnih aktov Evropske unije in če zadevnega vprašanja ne ureja zakon; ti predpisi ne smejo omejevati temeljnih pravic posameznikov.

Banka Latvije, Komisija za finančni in kapitalski trg ter Komisija javnih podjetij lahko sprejemajo predpise (*noteikumi*) samo, kadar to določa zakon, in v okviru svojih pristojnosti.

Organi lokalnih skupnosti lahko sprejemajo (zavezujoče) predpise na podlagi zakonov ali predpisov kabineta ministrov.

Zakonodajni postopek

V tem oddelku je kratak pregled postopkov za pripravo nove zakonodaje.

Zakoni

Predložitev predloga zakona parlamentu

Predlog zakona lahko parlamentu predložijo predsednik države, kabinet ministrov, parlamentarni odbori, najmanj pet poslancev ali – v primerih in po postopkih, določenih v ustavi – ena desetina volivcev.

Obravnavanje in sprejetje predloga zakona v parlamentu

Parlament o predlogu zakona razpravlja na treh obravnavah. Za sprejetje predloga zakona po nujnem postopku, predloga državnega proračuna, sprememb državnega proračuna in predloga zakona o ratifikaciji mednarodnega sporazuma se zahtevata samo dve obravnavi.

Predlog zakona je sprejet in postane zakon, če je bil obravnavan na treh obravnavah oziroma na dveh obravnavah v prej omenjenih primerih in če je zanj glasovala absolutna večina navzočih poslancev.

Razglasitev zakonov

Usmerjevalni odbor (*Prezidijs*) parlamenta pošlje vse sprejete zakone predsedniku države v razglasitev.

Predsednik države zakone, ki jih je sprejel parlament, razglasi najprej 10. dan in najpozneje 21. dan po sprejetju zakona. Zakon začne veljati štirinajsti dan po razglasitvi (objavi) v Uradnem listu Republike Latvije (*Latvijas Vēstnesis*), razen če zakon določa drugače.

Pravica do začasnega zadržanja razglasitve zakona

Predsednik države ima pravico zahtevati ponovno odločanje o zakonu in zadržati objavo zakona za največ dva meseca.

Predsednik države lahko ponovno odločanje o zakonu zahteva na lastno pobudo, objavo zakona pa lahko zadrži le, če to zahteva najmanj tretjina poslancev. Predsednik države ali tretjina poslancev lahko navedeni pravici uveljavljata v desetih dneh od sprejetja zakona v parlamentu.

V zvezi z zakonom, katerega razglasitev se na tak način zadrži, se razpiše referendum na državni ravni, če tako zahteva najmanj desetina volivcev s postopkom zbiranja podpisov. Če v dveh mesecih ni prejeta nobena takšna zahteva, se zakon objavi. Referenduma ni, če za sprejetje zakona na novem glasovanju glasujejo najmanj tri četrtine vseh poslancev.

Zakon, ki ga je sprejel parlament in njegovo razglasitev začasno zadržal predsednik države, je z referendumom umaknjen, če proti njemu glasuje večina od najmanj polovice volivcev, ki so sodelovali na predhodnih parlamentarnih volitvah.

Vendar na referendumu ni mogoče odločiti o vseh zakonih. Predmet referendumu ne morejo biti proračun in zakoni o posojilih, davkih, carinah, železniških tarifah, služenju vojaškega roka, razglasitvi in začetku vojne, mirovnih pogodbah, razglasitvi izrednega stanja in njegovem preklicu, mobilizaciji in odpravi mobilizacije ter mednarodni sporazumi z drugimi državami.

Začetek veljavnosti zakona

Zakon začne veljati štirinajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Latvije (*Latvijas Vēstnesis*), razen če zakon določa drugače. Rok za začetek veljavnosti zakona začne teči na dan po objavi zakona.

Razveljavitev zakona

Zakon preneha veljati:

z začetkom veljavnosti zakona, s katerim se prejšnji zakon razveljavi;

z začetkom veljavnosti prehodne določbe drugega zakona, s katero se prejšnji zakon razveljavi;

z začetkom veljavnosti sodbe ustavnega sodišča, s katero se zadevni zakon odpravi;

z iztekom obdobja, za katero je bil sprejet, če je bil sprejet za določeno obdobje.

Predpisi kabineta ministrov

Predložitev predloga predpisa kabinetu ministrov

Predlog predpisa, ki ga je pripravilo ministrstvo, urad ministrskega predsednika ali organ javne uprave, ki je podrejen ministrskemu predsedniku, lahko kabinetu ministrov predloži član kabineta.

Predlog predpisa, ki ga pripravi drug državni organ ali organ lokalne skupnosti, nevladna organizacija ali organizacija socialnih partnerjev, lahko kabinetu ministrov predloži vodja zadevnega organa ali član kabineta, ki je politično odgovoren za zadevno področje, sektor ali podsektor.

Obravnavanje in sprejetje predloga predpisa kabineta ministrov

Predlogi predpisov, ki jih prejme kabinet ministrov, se notificirajo in obravnavajo na sejah državnih sekretarjev. Ko je predlog predpisa kabineta ministrov notificiran, se pošlje ustreznim ministrstvom v odobritev, po potrebi pa tudi drugim ustreznim institucijam. Mnenje ministrstva za pravosodje in ministrstva za finance je obvezno za vse predloge predpisov. Med postopkom odobritve lahko svoje mnenje predstavijo tudi predstavniki nevladnih organizacij.

Predlogi predpisov, glede katerih je bilo doseženo soglasje, se obravnavajo na seji kabineta ministrov, predlogi predpisov, glede katerih ni bilo doseženo soglasje, pa na seji odbora kabineta ministrov. Predlogi, glede katerih se na seji odbora kabineta ministrov doseže soglasje, se predložijo kabinetu ministrov v nadaljnjo obravnavo. Predlog predpisa je sprejet in postane predpis kabineta ministrov, če ga ta sprejme.

Razglasitev predpisov kabineta ministrov

Predpisi kabineta ministrov se razglasijo z objavo v Uradnem listu Republike Latvije (*Latvijas Vēstnesis*).

Začetek veljavnosti predpisov kabineta ministrov

Predpis kabineta ministrov začne veljati dan po objavi v uradnem listu, razen če predpis določa drugače.

Razveljavitev predpisov kabineta ministrov

Predpis kabineta ministrov preneha veljati:

z začetkom veljavnosti predpisa kabineta ministrov, s katerim se prejšnji predpis razveljavi;

z začetkom veljavnosti končne določbe predpisa kabineta ministrov, s katero se prejšnji predpis razveljavi;

s prenehanjem veljavnosti določbe zakona, na podlagi katere je bil predpis kabineta ministrov izdan;

z začetkom veljavnosti sodbe ustavnega sodišča, s katero se zadevni predpis kabineta ministrov odpravi;

z iztekom obdobja, za katero je bil sprejet, če je bil sprejet za določeno obdobje.

Predpisi Banke Latvije, Komisije za finančni in kapitalski trg ter Komisije javnih podjetij

Razglasitev, začetek veljavnosti in razveljavitev predpisov Banke Latvije, Komisije za finančni in kapitalski trg ter Komisije javnih podjetij urejajo enaka pravila kot razglasitev, začetek veljavnosti in razveljavitev predpisov kabineta ministrov.

Zavezujoči predpisi organov lokalnih skupnosti

Predložitev predloga zavezujočega predpisa organov lokalnih skupnosti svetu lokalne skupnosti

Predlog zavezujočega predpisa organov lokalnih skupnosti lahko svetu lokalne skupnosti predloži predsednik sveta lokalne skupnosti, odbor sveta, člani sveta, predlagatelj izrednega sestanka in predsednik mestne ali okrožne uprave.

Obravnavanje in sprejetje predloga zavezujočega predpisa organov lokalnih skupnosti

Predlog zavezujočega predpisa organov lokalnih skupnosti je sprejet in postane zavezujoč, če več kot polovica navzočih članov sveta lokalne skupnosti glasuje zanj, razen če zakon določa drugače.

Svet pošlje predpis in obrazložiten memorandum ministrstvu za varstvo okolja in regionalni razvoj v pisni in elektronski obliki v treh dneh od datuma podpisa. Ministrstvo v enem mesecu od prejema oceni zakonitost predpisa in pošlje svetu lokalne skupnosti svoje mnenje.

Če v mnenju ministrstva ni nobenega ugovora v zvezi z zakonitostjo predpisa ali če v predpisanem roku svetu lokalne skupnosti ni poslano nobeno mnenje, svet lokalne skupnosti izda zavezujoči predpis.

Če svet lokalne skupnosti meni, da je predpis v celoti ali deloma nezakonit, svet lokalne skupnosti popravi predpis v skladu z mnenjem in izda spremenjeni predpis. Če se svet lokalne skupnosti v celoti ali deloma ne strinja z mnenjem, to obrazloži v svoji odločitvi in izda predpis. Predpis se pošlje ministrstvu za varstvo okolja in regionalni razvoj v pisni in elektronski obliki v treh dneh od datuma podpisa.

Razglasitev zavezujočih predpisov organov lokalnih skupnosti

Svet lokalne skupnosti razglasi zavezujoče predpise z objavo v lokalnem časopisu ali brezplačni publikaciji. Mestni svet (*Republikas pilsētas dome*) razglasi zavezujoče predpise z objavo v Uradnem listu Republike Latvije (*Latvijas Vēstnesis*). Obrazložiteni memorandum se objavijo skupaj s predpisi.

Ko začnejo predpisi veljati, se objavijo na spletu na spletišču organa lokalne skupnosti. Zavezujoči predpisi občinskih svetov (*novada domes*) so na voljo tudi v stavbi občinskega sveta in okrožnih ali mestnih upravah.

Ministrstvo za varstvo okolja in regionalni razvoj objavlja zavezujoče predpise organov lokalnih skupnosti na svojem spletišču.

Začetek veljavnosti zavezujočih predpisov organov lokalnih skupnosti

Zavezujoči predpisi organov lokalnih skupnosti začnejo veljati dan po objavi v časopisu ali brezplačni publikaciji, razen če predpis določa drugače.

Razveljavitev zavezujočih predpisov organov lokalnih skupnosti

Zavezujoči predpis organov lokalnih skupnosti preneha veljati:

z začetkom veljavnosti zavezujočega predpisa, s katerim se prejšnji predpis razveljavi;

z začetkom veljavnosti končne določbe drugega zavezujočega predpisa, s katero se prejšnji predpis razveljavi;

s prenehanjem veljavnosti določbe hierarhično višjega predpisa, na podlagi katere je bil zadevni zavezujoči predpis izdan;

z začetkom veljavnosti sodbe ustavnega sodišča, s katero se zadevni predpis odpravi;

z iztekom obdobja, za katero je bil sprejet, če je bil sprejet za določeno obdobje.

Pravne zbirke podatkov

Latvijas Vēstnesis, Uradni list Republike Latvije

Uradna publikacija *Latvijas Vēstnesis* je uradni list Republike Latvije. Objava informacij v uradnem listu se šteje za uradno objavo.

Uradna objava je javno verodostojna in pravno zavezujoča.

Nihče se ne more sklicevati na nepoznavanje pravnih aktov ali uradnih obvestil, objavljenih v uradnem listu.

Od 1. julija 2012 je uradni list *Latvijas Vēstnesis* uradno objavljen v elektronski obliki na spletišču <https://www.vestnesis.lv/>. Informacije, objavljene na spletišču <https://www.vestnesis.lv/> pred navedenim datumom, se uporabljajo le v informativne namene. Za uradno objavo teh informacij se šteje njihova objava v tiskani različici *Latvijas Vēstnesis*.

Prečiščena zakonodaja

Prečiščena besedila zakonov, predpisov kabineta ministrov in drugih predpisov so na voljo na spletišču latvijske zakonodaje <http://www.likumi.lv/>. Vsa prečiščena besedila zakonov in drugih predpisov, objavljena na tem spletišču, se uporabljajo le v informativne namene. Spletišče vzdržuje uradni založnik [VSIA Latvijas Vēstnesis](#).

Uradni založnik

Založnik uradnega lista *Latvijas Vēstnesis* je isti kot pri prejšnjem uradnem časopisu z istim imenom: [VSIA Latvijas Vēstnesis](#).

Uradni založnik deluje v skladu z mednarodnima standardoma ISO 9001:2008 (sistem upravljanja) in ISO 270001:2005 (informacijska varnost).

Ali je dostop do zbirke podatkov brezplačen?

Da, *Latvijas Vēstnesis* je na voljo brezplačno. Elektronski arhiv časopisa *Latvijas Vēstnesis* je prav tako na voljo **brezplačno**. Tudi dostop do spletne strani prečiščenih pravnih aktov je brezplačen.

Povezave

[Parlament \(Saeima\) Republike Latvije](#), [kabinet ministrov Republike Latvije](#), [Banka Latvije](#), [Komisija za finančni in kapitalski trg](#), [Komisija javnih podjetij](#), [latvijski organi lokalnih skupnosti](#), [Uradni list Latvijas Vēstnesis](#), <http://www.likumi.lv/>

Zadnja posodobitev: 07/01/2016

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani [lt](#) je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Opozarjamo, da so že na voljo naslednje jezikovne različice.

Pravo držav članic - Litva

Na tej strani so na voljo informacije o litovskem pravnem sistemu in pregled litovske zakonodaje.

Pravni viri

Pravni viri so uradna sredstva za sporočanje in določanje pravnih določb.

Pravni akt je uradni pisni dokument, ki ga sprejme pristojna državna institucija ter v katerem so določene in pojasnjene pravne določbe ali pa je navedena podlaga, na kateri se pravne določbe uporabljajo v posameznem primeru. Glede na naravo pravnih informacij, ki jih vsebujejo, pravni akti vključujejo naslednje:

zakonodajne akte – to so odločitve državnih institucij, izražene v pisni obliki, s katerimi se določajo, spreminjajo ali razveljavljajo pravila splošne narave, ki se uporabljajo za nedoločeno skupino naslovnikov, država pa jih odobri. Zakonodajni akti so razdeljeni v dve kategoriji:

zakoni, najvišji od vseh pravnih aktov; sprejme jih parlament Republike Litve [*Seimas*] ali se sprejmejo z nacionalnim referendumom; vsebujejo splošne pravne določbe, namenjene urejanju glavnih področij interakcije med ljudmi, in imajo največjo pravno moč. Zakoni se štejejo kot glavni pravni vir;

podzakonski akti; zakonodajni akti, sprejeti na podlagi zakona, da bi mu dali konkretno obliko in zagotovili njegovo izvajanje. Podzakonski akti ne smejo biti v nasprotju z zakoni. Vključujejo naslednje:

parlamentarne resolucije,
vladne resolucije,
navodila in odredbe ministrskih oddelkov,
resolucije in odločitve lokalnih organov in javnih uprav,
druge akte;

razlagalne akte, ki se sprejmejo za pojasnitev pomena in vsebine veljavnih pravnih določb. Te akte sprejme institucija, ki je pristojna za razlago prava;
posamezne izvedbene akte, s katerimi se izvajajo zahteve, določene s pravnimi akti. Na enak način kot zakonodajni akti imajo tudi posamezni izvedbeni akti pravne učinke, vendar nimajo statusa pravnega vira, saj ne ustvarjajo splošnih pravil univerzalne uporabe, temveč so z vidika svoje normative vsebine naslovljeni na konkretne osebe v konkretnih okoliščinah in so enkratne narave v smislu, da se več ne uporabljajo, ko zadevni družbeni odnos (zaposlovanje, opomin, dodelitev pokojnine itd.) preneha obstajati.

Drugi pravni viri

Poleg zakonodajnih aktov med primarne pravne vire spadajo tudi:

splošna pravna načela (dobra vera, pravičnost, individualna odgovornost, razumnost): ta štejejo za sestavni del litovskega pravnega sistema, in sicer tako za razlago zakonskih določb, kot tudi za zapolnjevanje pravnih praznin. Poleg tega se splošno priznana načela mednarodnega prava v skladu s členom 135(1) ustave Republike Litve tudi štejejo kot sestavni del litovskega pravnega sistema, zato jih morajo litovska sodišča uporabljati in se po njih ravnati;

pravni običaji, tj. pravila ravnanja, ki jih odobri država in ki so ustaljena v družbi zaradi ponavljajočega se in dolgotrajnega učinka. Civilni zakonik Republike Litve določa običaje kot neposredni pravni vir. Lahko se uporabijo, kadar je njihova uporaba neposredno določena z zakonom ali pogodbo ali če obstaja praznina v pravni ureditvi. Običaji, ki so v nasprotju s splošnimi pravnimi načeli ali kogentnimi pravnimi določbami, se ne smejo uporabiti.

Med sekundarne pravne vire spadajo:

sodni precedens, tj. sodna odločba v konkretni zadevi, ki jo sodišča iste ali nižje stopnje upoštevajo pri obravnavanju podobnih zadev. V litovskem pravnem sistemu so precedensi bolj svetovalne narave;

pravna doktrina.

Hierarhija predpisov

Hierarhija pravnih aktov je taka:

ustava;
ustavni zakoni;
ratificirane mednarodne pogodbe;
zakoni;
drugi pravni akti, s katerimi se izvajajo zakoni (akti predsednika, vlade, ustavnega sodišča itd.).

Institucionalna organizacija:

Litovski parlament [*Seimas*] je edina institucija, pristojna za sprejemanje zakonov. Pravni akti, ki jih sprejme katera koli druga državna institucija, morajo biti v skladu z ustavo Republike Litve in drugimi zakoni.

Druge zakonodajne akte lahko sprejmejo:

litovski parlament (resolucije),
predsednik (odloki),
vlada (resolucije),
ministrstva in drugi vladni organi (odredbe),
lokalni organi (odločbe, odredbe).

Pravne zbirke podatkov

 Litovsko zbirko pravnih aktov (*Lietuvos teisės aktų duomenų bazė*) vodi in vzdržuje **parlament Republike Litve**.

Vsebuje naslednje:

sprejete pravne akte,
osnutke pravnih aktov,
resolucije,
sklepe,
druge vrste zakonodajnih aktov.

Dokumenti v tej zbirki podatkov niso uradni niti pravno zavezujoči.

V zbirki podatkov lahko iščete v angleškem in litovskem jeziku. Do različnih vrst zakonodajnih dokumentov lahko pridete s klikom na spustni meni poleg oznake „Type“ (vrsta).

Zakonodajo in druge pravne dokumente lahko najdete v **registru pravnih aktov Litve** (*Lietuvos teisės aktų registras*). Stran vzdržuje **državno podjetje Center registrov** (*valstybė įmonė Registrų centras*), nadzoruje pa jo **ministrstvo za pravosodje**. Od 31. avgusta 2013 register vzdržuje tajništvo parlamenta Republike Litve.

Ali je dostop do zbirke podatkov brezplačen?

Da, dostop do registra in zbirke pravnih aktov Litve je **brezplačen**.

Zadnja posodobitev: 18/02/2019

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Opozarjamo, da so že na voljo naslednje jezikovne različice.

Pravo držav članic - Luksemburg

Ta stran vsebuje pregled različnih pravnih virov v Luksemburgu.

Pravni viri

Hierarhija predpisov

Izraz „pravni viri“ se nanaša na nastanek in izvor prava.

Danes med glavna pravna vira štejemo **ustavo** in **zakonodajo**.

Luksemburška ustava

Prva luksemburška ustava je bila napisana leta 1841, dve leti po razglasitvi samostojnosti Luksemburga leta 1839, sledili pa sta ji ustavi leta 1848 in 1856.

Sedanja ustava Luksemburga je bila sprejeta 17. oktobra 1868. Od takrat je bilo besedilo današnje ustave že večkrat spremenjeno.

Luksemburška ustava je **pisna ustava** trdno uveljavljenega sistema. Zaradi njenega temeljnega značaja je za ustavo značilna večja stabilnost kot za običajno zakonodajo.

Današnja ustavo sestavlja **121 členov, ki so razdeljeni v trinajst poglavij**. V njih so opisani ustavni temelji države, jamstvo za pravice in svoboščine državljanov ter organizacija javnih oblasti.

Poglavje I: Država, njeno ozemlje in Veliki vojvoda

Poglavje II: Javne svoboščine in temeljne pravice

Poglavje III: Suverena oblast

Poglavje IV: Poslanska zbornica

Poglavje V: Vlada Velikega vojvodstva

Poglavje Va: Državni svet

Poglavje VI: Sodstvo

Poglavje VII: Policija

Poglavje VIII: Finance

Poglavje IX: Občine

Poglavje X: Javne ustanove

Poglavje XI: Splošne določbe

Poglavje XII: Prehodne in dopolnilne določbe.

Zakonodaja kot pravni vir

Zakonodajni sistem

V zakonodajnem sistemu Velikega vojvodstva Luksemburg lahko **zakonodajno pobudo** predložita [poslanska zbornica](#) ali [vlada](#).

Pravica do pobude vlade se imenuje „vladna pobuda“ in se izvršuje s predstavitvijo „**zakonodajnih osnutkov**“.

Pravica do pobude poslanske zbornice se imenuje „parlamentarna pobuda“ in se izvršuje s predstavitvijo „**zakonodajnih predlogov**“.

Na te osnutke ali predloge zakonov dajo mnenja ustrezni organi (strokovne zbornice), predvsem [državni svet](#). Po prejemu mnenja državnega sveta se osnutek ali predlog zakona pošlje Poslanski zbornici.

V enodomnem luksemburškem sistemu se mora Poslanska zbornica po glasovanju o osnutku v najmanj treh mesecih še drugi izreči o celotnem besedilu, razen če zbornica in državni svet vsak zase odločita, da se drugo glasovanje zbornice lahko izpusti. Zakon, ki ga poslanska zbornica dokončno izglasuje, postane dokončen šele, ko ga razglasi Veliki vojvoda in je **objavljen v uradnem listu** [Mémorial](#).

Regulativni sistem

V skladu s členom 2 zakona z dne 12. julija 1996 o reformi državnega sveta se lahko **osnutek uredbe** za izvrševanje zakonov in pogodb predloži Velikemu vojvodi šele potem, ko **državni svet** da svoje **mnenje**.

Vlada pa lahko od tega splošnega pravila odstopi v nujnem primeru (katerega oceni Veliki vojvoda na podlagi poročila z obrazložitvijo, ki ga pripravi minister pobudnik) in se tako odpove pridobitvi mnenja državnega sveta (*Haute Corporation*). Uporaba tega **hitrega postopka** je vsekakor omejena na izjemne primere.

Če pa nek zakon uradno zahteva, da državni svet da mnenje o uredbah, sprejetih pri izvrševanju tega zakona, se v nobenem primeru ne more uporabiti hitri postopek. To prav tako velja za spremembe osnutka uredbe, za katero je državni svet že dal prvo mnenje.

Podobno kot za zakone državni svet oblikuje svoje mnenje o osnutkih uredb v obliki **poročila z obrazložitvijo**, ki vsebuje splošne premisleke, preučitev besedila osnutka in, po potrebi, alternativni predlog.

Preučitev, ki jo opravi državni svet, se nanaša na vsebino in obliko osnutka uredbe ter na skladnost slednje z nadrejenim zakonodajnim predpisom.

Pravne zbirke podatkov

Stran [Légilux](#) je pravosodni portal vlade Velikega vojvodstva Luksemburg na internetu.

Omogoča dostop do luksemburške zakonodaje, naj bo v obliki neprečiščenih (izvirnih) besedil Mémoriala A ali v obliki prečiščenih besedil, ki jih v večji meri vsebujejo Zakoniki in Zbirke odločb zakonodaje.

Stran je razdeljena na tri poglavitna področja, in sicer:

[Zakonodajno področje](#) združuje objave, ki se nanašajo na luksemburško zakonodajo, ter različne objave in prečiščena besedila.

[Upravno področje](#) združuje objave, ki so po naravi „upravnega značaja“. Predvsem gre za zbirke odločb iz uradnega lista Mémorial B ter za Uradni letopis uprave in zakonodaje.

[Področje podjetij in združb](#) združuje zbirke odločb iz uradnega lista Mémorial C, objave, ki se nanašajo na gospodarske družbe ter neprofitne združbe in fundacije.

Ali je dostop do podatkovne zbirke brezplačen?

Da, dostop do podatkovne zbirke je **brezplačen**.

Sorodne povezave

[Stran Légilux](#)

[Ministrstvo za pravosodje](#)

Zadnja posodobitev: 20/12/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani [hu](#) je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Pravo držav članic - Madžarska

Ta stran vsebuje informacije o pravnem sistemu na Madžarskem.

Pravni viri

I. Hierarhija predpisov

1. Ustavni zakon (Alaptörvény)

Ustavni zakon (ustavni zakon Madžarske, sprejet 25. aprila 2011) je na vrhu hierarhije predpisov Madžarske in vsi drugi zakoni morajo biti skladni z njim. Sprejel ga je **državni zbor** (Országgyűlés), za njegovo **spremembo** pa je potrebna **dvotretjinska večina glasov vseh poslancev** [člen S(2) ustavnega zakona]. Ustavni zakon in njegove prehodne določbe (prehodne določbe ustavnega zakona Madžarske, sprejete 31. decembra 2011) **so začeli veljati 1. januarja 2012**. Ustavni zakon Madžarske ima **šest oddelkov**: preambulo z naslovom **Volja naroda** ter oddelke z naslovi **Temeljne opredelitve** (členi od A do T), **Svoboda in odgovornost** (členi od I do XXXI), **Država** (členi od 1 do 54), **Posebna pravna ureditev** in **Končne določbe**.

Oddelku z naslovom **Temeljne opredelitve** vsebuje splošne določbe, v njem pa so predpisani:

oblika ureditve;
temeljna načela delovanja države;
prenos nekaterih pristojnosti na Evropsko unijo;
glavno mesto Madžarske in regionalne upravne enote;
bistvene določbe o madžarskem državljanstvu in načinih njegove pridobitve;
uradni jezik, grb, zastava, državna himna, državni prazniki in uradna denarna enota Madžarske;
položaj ustavnega zakona v madžarskem pravnem sistemu, tj. ustavni zakon je temelj madžarskega pravnega sistema;
postopek za sprejetje in spremembo ustavnega zakona;
vrste madžarske zakonodaje;
več temeljnih načel, vključno s:
prepovedjo prevzema in izvrševanja oblasti s silo;
odgovornostjo za usodo Madžarov, ki živijo zunaj meja Madžarske;
sodelovanjem pri vzpostavljanju evropske enotnosti;
varstvom instituta zakonske zveze;
zagotavljanjem pogojev za pošteno konkurenco;
načelom uravnoteženega, preglednega in vzdržnega upravljanja proračuna;
obveznostjo varovanja in ohranjanja naravnih virov;
vzpostavljanjem in ohranjanjem miru in varnosti ter prizadevanjem za sodelovanje z vsemi narodi in državami sveta pri doseganju trajnostnega razvoja človeštva.

V oddelku z naslovom **Svoboda in odgovornost** so določene temeljne pravice in obveznosti. Kot **temeljne pravice** so (med drugim) priznane:

pravica do življenja in človekovega dostojanstva;
prepoved mučenja, nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja, suženjstva in trgovine z ljudmi;
prepoved vseh evgeničnih postopkov in uporabe človeškega telesa ali delov telesa za pridobivanje finančne koristi ter prepoved kloniranja človeka;
pravica do osebne svobode in varnosti ter določbe, ki zagotavljajo, da se nikomur ne odvzame prostost;
pravica do svobodnega gibanja in izbire prebivališča;
pravica do zasebnega in družinskega življenja;
pravica do varstva osebnih podatkov in dostopa do informacij javnega značaja;
pravica do svobode misli, vesti in veroizpovedi;
pravica do mirnega zbiranja;
pravica do svobode govora;
pravica do kulturnega udejstvovanja;
pravica do svobodne izbire dela, zaposlitve in podjetništva;
pravica do premoženja;
prepoved izgona madžarskih državljanov z ozemlja Madžarske;
pravica do azila;
enakost pred zakonom;
prepoved diskriminacije;
prepoved dela otrok;
pravica do zdravega okolja;
pravica voliti in kandidirati na volitvah poslancev državnega zbora, lokalnih predstavnikov in županov ter poslancev Evropskega parlamenta;
pravica, da organi nepristransko, pravično in v razumnem roku obravnavajo zadeve posameznikov;
pravica vsakega madžarskega državljana, da ga Madžarska zaščiti med bivanjem v tujini;
v ustavnem zakonu so opredeljene tudi narodne skupnosti in osnovne pravice oseb, zoper katere se začne pregon.

V skladu z ustavnim zakonom si Madžarska med drugim prizadeva tudi:

zagotoviti socialno varnost vsem svojim državljanom;
vsakomur zagotoviti dostojno prebivališče in dostop do javnih storitev.

V ustavnem zakonu so določene tudi različne **obveznosti, in sicer**:

obveznost prispevati k zadovoljevanju skupnih potreb (enaka davčna obravnava);
obveznost madžarskih državljanov, da branijo svojo domovino.

Oddelku ustavnega zakona z naslovom **Država** vsebuje najbolj temeljna pravila v zvezi z javnimi funkcionarji in najpomembnejšimi institucijami v državi ter določa pravni položaj in naloge:

državnega zbora;
predsednika republike;
vlade;
avtonomnih regulativnih organov;
ustavnega sodišča;
sodstva in tožilstva;
varuha temeljnih pravic;
samoupravnih lokalnih skupnosti;
narodne banke Madžarske;
državnega urada za revizijo;

madžarskih oboroženih sil;
policije in služb državne varnosti;
državnega referendumu.

Oddelek ustavnega zakona z naslovom **Posebna pravna ureditev** vsebuje pravila, ki urejajo krizno stanje v državi, izredno stanje v državi, preventivno obrambno stanje, stanje ob nepričakovanem napadu in stanje izjemne nevarnosti.

2. Parlamentarni zakoni

Na Madžarskem zakone sprejema **državni zbor**. V skladu z ustavnim zakonom se **pravila o temeljnih pravicah in obveznostih** urejajo z zakoni. Državni zbor sprejema zakone z **navadno večino glasov** (več kot polovica glasov navzočih poslancev), razen tako imenovanih **sistemskih zakonov**, opredeljenih v ustavnem zakonu, ki jih je treba sprejemati in spreminjati z **dvotretjinsko večino glasov navzočih** poslancev državnega zbora.

V skladu z ustavnim zakonom sistemski zakoni urejajo na primer državljanstvo, veroizpovedi, pravice narodnih manjšin, ki živijo na Madžarskem, pravni položaj in prejemke poslancev državnega zbora in predsednika republike, ustavno sodišče, samoupravne lokalne skupnosti, podrobna pravila za uporabo grba in zastave ter določbe o državnih odlikovanjih.

V skladu z ustavnim zakonom je za pooblastilo za priznanje zavezujoče narave ustanovnih pogodb in sprememb pogodb Evropske unije ter za razglasitev vojnega stanja, sklenitev premirja in razglasitev posebne pravne ureditve potrebna dvotretjinska večina glasov vseh poslancev državnega zbora.

Pred sprejetjem zakona XXXI o spremembi ustave iz leta 1989 je lahko predsedniški svet Madžarske izdajal uredbe z zakonsko močjo. S stališča hierarhije predpisov se šteje, da so veljavne uredbe predsedniškega sveta z zakonsko močjo na isti ravni kot zakoni.

3. Uredbe

Ustavni zakon opredeljuje vladne uredbe, uredbe predsednika vlade, ministrske uredbe, uredbe guvernerja narodne banke Madžarske, uredbe predstojnikov avtonomnih regulativnih organov in uredbe samoupravnih lokalnih skupnosti.

Uredbe lahko izdajata tudi državni obrambni svet v kriznem stanju v državi in predsednik republike v izrednem stanju v državi.

3.1 Vladne uredbe

Pristojnost vlade za sprejemanje uredb je lahko **primarna** ali temelji na **zakonskih pooblastilih**. Primarna pristojnost je vzpostavljena s členom 15(3) ustavnega zakona, v katerem je določeno, da lahko vlada v okviru svojih pristojnosti sprejema uredbe v zadevah, ki jih ne urejajo zakoni. Vladne uredbe ne smejo biti v nasprotju z zakoni. To ne omejuje pristojnosti državnega zbora, ki lahko obravnava vsa ureditvena področja, za katera je pristojen.

V skladu z ustavnim zakonom in zakonom CXXX o zakonodaji iz leta 2010 lahko vlada sprejema uredbe za izvajanje zakonov tudi na podlagi posebnega zakonskega pooblastila. V skladu z oddelkom 15(1) zakona o zakonodaji je treba v pooblastilu za sprejemanje izvedbenih predpisov določiti nosilca, predmet in obseg pooblastila. Pooblaščenec pooblastila ne sme prenesti na drugo osebo.

3.2 Uredbe predsednika vlade

V skladu z ustavnim zakonom lahko uredbe izdaja tudi predsednik vlade in z uredbo npr. izmed ministrov imenuje svojega namestnika. Uredbe predsednika vlade so v hierarhiji predpisov na isti ravni kot ministrske uredbe.

3.3 Ministrske uredbe

Ministrske uredbe so v hierarhiji predpisov uvrščene pod vladne uredbe. V skladu z ustavnim zakonom ministri sprejemajo uredbe **na podlagi pooblastila** iz zakona ali vladne uredbe (ki se izda v okviru njihove izvorne zakonodajne pristojnosti) samostojno ali v dogovoru z drugimi ministri. Ministrske uredbe ne smejo biti v nasprotju z zakoni, vladnimi uredbami ali uredbami guvernerja narodne banke Madžarske.

3.4 Uredbe guvernerja narodne banke Madžarske

Guverner narodne banke Madžarske lahko na podlagi **zakonskega pooblastila** v okviru svojih pristojnosti, določenih v sistemskem zakonu, izdaja uredbe, ki ne smejo biti v nasprotju z zakoni.

3.5 Uredbe predstojnikov avtonomnih regulativnih organov

V skladu s členom 23(4) ustavnega zakona lahko predstojniki avtonomnih regulativnih organov v okviru svojih pristojnosti, ki jih določa sistemski zakon, na podlagi zakonskega pooblastila izdajajo uredbe, ki ne smejo biti v nasprotju z zakoni, vladnimi uredbami, uredbami predsednika vlade, ministrskimi uredbami ali uredbami guvernerja narodne banke Madžarske.

3.6 Uredbe samoupravnih lokalnih skupnosti

V skladu s členom 32(2) ustavnega zakona lahko samoupravne lokalne skupnosti v okviru svojih pristojnosti sprejemajo lokalne uredbe za urejanje lokalnih družbenih razmerij, ki niso urejena z zakonom ali zakonskim pooblastilom.

Uredbe samoupravne lokalne skupnosti ne smejo biti v nasprotju z drugo zakonodajo.

Podrobna pravila o uredbah, ki jih sprejemajo predstaviški organi samoupravnih lokalnih skupnosti, so določena v zakonu CLXXXIX o madžarskih samoupravnih lokalnih skupnostih iz leta 2011.

4. Mednarodni sporazumi in temeljna načela mednarodne zakonodaje

Vlada Madžarske lahko sklepa mednarodne sporazume z drugimi državami / vladami drugih držav. Na Madžarskem razmerje med mednarodnimi sporazumi in domačo zakonodajo temelji na sistemu dualizma, na podlagi katerega mednarodni sporazumi postanejo **del domače zakonodaje z ratifikacijo in razglasitvijo**.

Načela mednarodnega prava

V skladu s členom Q(3) ustavnega zakona Madžarska sprejema splošno priznana pravila mednarodnega prava. Običajno mednarodno pravo in splošna načela mednarodnega prava postanejo del domačega prava, ne da bi bil za to potreben prenos v nacionalno zakonodajo.

II. Drugi pravni viri v širšem smislu, ki niso del zakonodaje

1. Pravni akti državne uprave

Del madžarskega pravnega sistema so tudi pravni akti državne uprave, ki niso del zakonodaje, čeprav vsebujejo normativne določbe.

Zakon o zakonodaji (zakon CXXX iz leta 2010) določa dve vrsti pravnih aktov državne uprave: normativne sklepe in normativne odredbe. Gre za pravila ravnanja, ki niso splošno zavezujoča, tj. niso zavezujoča za vse. So samo določbe notranje ureditve, organizacijska in operativna pravila, ki zadevajo samo izdajatelja oziroma podrejene organe ali osebe. Normativni sklepi in odredbe ne morejo določati pravic in obveznosti državljanov. Pravni akti državne uprave ne smejo biti v navzkrižju z zakonodajo in ne smejo urejati vprašanj, ki jih urejajo zakonske določbe.

V skladu s prejšnjim zakonom o zakonodaji (zakon XI iz leta 1987) so tudi **statistična sporočila** in **pravne smernice** veljali za pravne vire (imenovane drugi upravni akti), ki niso del zakonodaje. V novem zakonu o zakonodaji niso več navedeni. Pravne smernice so bile razveljavljene z začetkom veljavnosti novega zakona (1. januarja 2011), medtem ko statistični akti, ki so bili izdani pred navedenim datumom, veljajo do razveljavitve. (Statistična sporočila izdaja predsednik osrednjega statističnega urada, vsebujejo pa zavezujoče določbe o izključno statističnih izrazih, metodah, razvrstitvah, seznamih in podatkih.)

1.1 Normativni sklepi

Z normativnimi sklepi lahko državni zbor, vlada in drugi organi državne uprave, ustavno sodišče in proračunski svet določijo svojo organizacijo, delovanje, dejavnosti in akcijske programe.

Tudi predstavniki organi samoupravnih lokalnih skupnosti lahko z normativnimi sklepi določijo svoje dejavnosti in dejavnosti organov, ki jih upravljajo, svoje akcijske programe ter organizacijo in delovanje organov, ki jih upravljajo. Podobno lahko z normativnimi sklepi tudi predstavniki organi samoupravnih narodnostnih skupnosti določijo organizacijo, delovanje, dejavnosti in akcijske programe zase in za organe, ki jih upravljajo.

1.2 Normativne odredbe

Predsednik republike, predsednik vlade, predstojnik organa državne uprave (razen vlade), predsednik nacionalnega sodnega sveta, generalni vrhovni tožilec, varuh temeljnih pravic, guverner narodne banke Madžarske, predsednik državnega urada za revizijo, predstojnik mestne ali okrožne uprave, župan in predstojnik mestne uprave lahko v okviru svojih pristojnosti in v skladu z zakonodajo z normativnimi odredbami določijo organizacijo, delovanje in dejavnosti organov, ki jih upravljajo ali nadzorujejo.

Poleg tega lahko državni zbor, predsednik republike, ustavno sodišče, varuh temeljnih pravic, avtonomni regulativni organi, kabinet predsednika vlade in generalni sekretar ministrstva izdajajo normativne odredbe, ki so zavezujoče za uslužbenca teh organov.

2. Odločbe ustavnega sodišča

Odločbe ustavnega sodišča imajo pomembno vlogo v madžarskem zakonodajnem sistemu.

V skladu z zakonom CLI o ustavnem sodišču iz leta 2011 ima ustavno sodišče naslednje **naloge**:

naknadna presoja skladnosti zakonodaje z ustavnim zakonom (postopek naknadne presoje);

(preventivna) presoja skladnosti zakonov (ki so bili sprejeti, vendar še ne razglašeni) in določb mednarodnih pogodb z ustavnim zakonom;

posamična presoja skladnosti z ustavnim zakonom na zahtevo sodnika: če mora sodnik med obravnavo zadeve uporabiti zakonodajni akt, za katerega meni, da je neustaven, ali za katerega je ustavno sodišče odločilo, da je neustaven, začasno prekine postopek in zaprosi ustavno sodišče, naj ta zakonodajni akt ali njegovo določbo razglasi za neustavno in prepove njegovo/njeno uporabo;

presoja ustavnih pritožb zaradi kršitve pravic, zagotovljenih z ustavnim zakonom: osebe ali organizacije, ki so stranke v postopku, lahko vložijo ustavno pritožbo, če je bila kršena njihova pravica, zagotovljena z ustavnim zakonom, zaradi uporabe neustavne zakonodaje v zadevnem sodnem postopku in če so izčrpale že vsa pravna sredstva ali nimajo pravice do pritožbe;

presoja skladnosti zakonodajnih aktov z mednarodnimi pogodbami;

odprava zakonodajnih pravnih praznin, ki so nastale z ravnanjem zakonodajalca in so neskladne z ustavnim zakonom;

reševanje nekaterih sporov o pristojnosti med državnimi organi ali med organi samoupravnih lokalnih skupnosti in državnimi organi;

razlaga določb ustavnega zakona;

različni postopki iz njegove pristojnosti v skladu z zakonom.

Ustavno sodišče natančno utemelji svoje odločitve. Zoper odločbo ustavnega sodišča se ni mogoče pritožiti in je zavezujoča za vse.

3. Sodna praksa sodišč

Madžarsko vrhovno sodišče ali **Kúria** (do 1. januarja 2012 se je imenovalo vrhovno sodišče) pri izvajanju svoje pristojnosti zagotavljanja enotne uporabe zakonodaje in zagotavljanja pravnih smernic za hierarhično nižja sodišča sprejema **odločitve za enotno uporabo zakonodaje** in **načelne odločitve**.

Postopek zagotavljanja enotne uporabe zakonodaje se lahko začne, če je treba zaradi razvoja in enotnosti sodne prakse sprejeti odločitev za enotno načelno uporabo zakonodaje in če namerava en senat vrhovnega sodišča sprejeti odločitev, ki odstopa od odločitve drugega senata vrhovnega sodišča. Odločitev o enotni uporabi zakonodaje je za sodišča zavezujoča.

Načelne odločitve izhajajo iz prakse senatov vrhovnega sodišča in se prav tako uporabljajo za zagotavljanje enotnega izdajanja sodb.

Odločitve za enotno uporabo zakonodaje in načelne odločitve se objavijo v **uradni zbirki sodne prakse vrhovnega sodišča**.

III. Področje uporabe zakonodaje

Geografsko območje uporabe zakonodaje je omejeno na ozemlje Madžarske, medtem ko je uporaba uredb samoupravne lokalne skupnosti omejena na upravno območje samoupravne lokalne skupnosti. Osebo področje uporabe zakonodaje zajema fizične osebe, pravne osebe in organizacije brez pravne osebnosti na ozemlju Madžarske, madžarske državljanke zunaj ozemlja Madžarske, v primeru uredb samoupravne lokalne skupnosti pa fizične osebe, pravne osebe in organizacije brez pravne osebnosti na upravnem območju samoupravne lokalne skupnosti.

Zakon o zakonodaji prepoveduje **retroaktivno veljavnost zakonov**, pri čemer določa, da zakonodajni akt ne more določati ali širiti obveznosti, preklicati ali omejiti pravic oziroma predpisati, da je neko dejanje nezakonito, v obdobju pred začetkom svoje veljavnosti.

Pri določitvi datuma **začetka veljavnosti** zakonodaje mora vedno ostati dovolj časa za pripravo na njeno uporabo.

Zakonodaja in njeni izvedbeni predpisi morajo začeti veljati na isti dan. Zakonodajni akt (ali zakonska določba) preneha veljati, če se razveljavi, ali – če vsebuje samo določbe o spremembi ali razveljavitvi – na podlagi zakona o zakonodaji.

IV. Pravne zbirke podatkov

Madžarski uradni list se imenuje **Magyar Közlöny** in je objavljen v elektronski obliki, vsa njegova besedila pa se štejejo za verodostojna.

V uradnem listu se objavi madžarska zakonodaja (razen uredb samoupravnih lokalnih skupnosti), kar vključuje:

odločitve ustavnega sodišča, ki morajo biti objavljene v uradnem listu v skladu z zakonodajo ali na podlagi odločitve ustavnega sodišča;

odločitve državnega zbora;

odločitve vrhovnega sodišča za enotno uporabo zakonodaje;

mnenja nacionalnega volilnega odbora;

datke, vključno z zbornikom odločitev;

uradna poročila.

 Zbirka nacionalne zakonodaje vsebuje vso zakonodajo (razen uredb samoupravnih lokalnih skupnosti) in pravne akte državne uprave, ki veljajo na datum iskanja. Vsi pravni akti so predstavljeni v prečiščeni različici skupaj z dopolnitvami in drugimi spremembami.

Te informacije je mogoče iskati po naslovu in številki, prav tako jih je mogoče iskati po besedilu.

Dostop do teh podatkovnih zbirk je **brezplačen** in neomejen.

Sorodne povezave

 Verodostojen elektronski uradni list

 Zbirka nacionalne zakonodaje

Zadnja posodobitev: 16/02/2016

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pravo držav članic - Malta

Ta stran vsebuje informacije o pravnem sistemu na Malti.

Pravni viri

Akti parlamenta (primarna zakonodaja),
uredbe, pravilniki, odloki, predpisi lokalnih skupnosti (subsidiarna zakonodaja) ter
pravo EU, vključno z odločbami Sodišča EU.

Ustava je temeljna podlaga nacionalne zakonodaje in določa, da zakone sprejema parlament v obliki aktov parlamenta, pri čemer lahko prenese zakonodajne pristojnosti na druge organe (tj. ministre, upravne organe, osebe javnega prava itd.), ki so pooblaščen za oblikovanje subsidiarne zakonodaje na področju, za katerega so pristojni na podlagi akta parlamenta.

Nacionalni pravni red je treba obravnavati tudi v okviru zakonodaje EU in zlasti pristopne pogodbe.

Na Malti sodniki nimajo zakonodajnih pristojnosti: sodišče razlaga pravo, kot ga vsebujejo različni predpisi. Vendar pa to ne pomeni, da sodni precedensi nimajo veljave. V praksi sodniki praviloma ne odstopajo od ustaljenih načel, oblikovanih s sodno prakso, če za to nimajo resnega razloga. Prav tako je praksa sodišč nižjih stopenj, da sledijo načelom, ki jih v zvezi s pravnimi vprašanji oblikuje vrhovno sodišče.

Vrste pravnih aktov – opis

Del malteške nacionalne zakonodaje so lahko tudi mednarodne pogodbe.

Evropska konvencija o človekovih pravicah

Evropska konvencija o človekovih pravicah je na podlagi akta malteškega parlamenta št. XIV iz leta 1987 postala del malteškega prava. Noben predpis na Malti ne sme biti v nasprotju s pravicami in svoboščinami, določenimi v Konvenciji. Za sodno presojo predpisov so pristojna sodišča.

Hierarhija predpisov

Na nacionalni ravni je ustava najvišji pravni akt v državi, ki ji sledijo akti parlamenta, tem pa sledi subsidiarna zakonodaja. Kot je že navedeno, so pristopna pogodba in uredbe EU tako kot v vseh državah članicah tudi na Malti pravno zavezujoče in veljavne ter jih je treba spoštovati skupaj z drugimi pravnimi akti EU.

Institucionalni okvir

Institucije, pristojne za sprejemanje pravnih pravil

Na Malti je uveljavljen sistem zavor in ravnovesij med zakonodajno, izvršilno in sodno vejo oblasti. Tri veje oblasti vsaka na svojem področju izvajajo zakonodajne, izvršilne in sodne pristojnosti, sistem zavor in ravnovesij, ki je na Malti zapuščina angleških načel pravne države, pa omogoča nemoteno delovanje malteškega pravnega sistema.

Postopek odločanja

Malta sledi britanskemu parlamentarnemu sistemu, kar ni presenetljivo glede na 180 let britanske vladavine. Minister predlaga osnutek zakona, ki se nato objavi v Poročevalcu za namen prve obravnave v parlamentu. Odvisno od pomembnosti zadevnega zakona se lahko predhodno objavi bela knjiga. Predstavniki nato ustanovi odbor, ki po drugi obravnavi, med katero imajo člani parlamenta možnost dati splošne pripombe glede zadevnega zakonodajnega predloga, podrobno preuči vsak člen posebej in predlaga morebitne spremembe. Po končani obravnavi v odboru se predlog zakona vrne v parlament v tretjo, zadnjo obravnavo, nato ga podpiše predsednik republike in postane zakon.

Splošno pravilo je, da začne zakon veljati na dan objave, razen če je v njem izrecno navedeno, da lahko pristojni minister določi drug datum za začetek veljavnosti zakona (ali dela zakona).

Pravne zbirke podatkov

Podatkovna zbirka nacionalne zakonodaje: [Zakonodaja Malte](#) – pravne storitve

Storitve omogoča prost dostop do:

celotne primarne in subsidiarne nacionalne zakonodaje,

uradno objavljenih pravnih aktov, vključno z zakoni, predlogi zakonov, okrožnicami in predpisi lokalnih skupnosti.

Sorodne povezave

[Zakonodaja Malte](#)

Zadnja posodobitev: 20/12/2016

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pravo držav članic - Nizozemska

Na tej strani najdete informacije o pravnem sistemu na Nizozemskem.

Nizozemsko vladno sestavljajo ministri, njihovi državni sekretarji in kralj. Glede tega se Nizozemska nekoliko razlikuje od večine zahodnoevropskih monarhij, kjer monarh ni del vlade. Od celovite spremembe Ustave leta 1848 je Nizozemska ustavna monarhija s parlamentarnim sistemom.

Pravni viri

Vrste pravnih aktov – opis

Ustava zagotavlja okvir za organizacijo nizozemske države in je osnova za zakonodajo. Mednarodne pogodbe med Nizozemsko in drugimi državami so pomemben pravni vir. Člen 93 Ustave določa, da imajo lahko določbe mednarodnih pogodb in sklepov mednarodnih institucij neposreden učinek v nizozemskem pravnem sistemu; v takem primeru take določbe prevladajo nad nizozemskimi zakoni. Tako se zakonski predpisi, ki veljajo v Kraljevini Nizozemski, ne uporabljajo, če so nezdržljivi z navedenimi določbami. Zato so predpisi Evropske unije, določeni v pogodbah, uredbah in direktivah, na Nizozemskem pomemben pravni vir.

S Statutom Kraljevine Nizozemske so urejena razmerja med tremi deli kraljevine (Nizozemsko ter čezmorskima deloma, Nizozemskimi Antili in Arubo).

Zakoni se pripravljajo na nacionalni ravni.

Na podlagi zakonskega prenosa pooblastil lahko centralna vlada določi (nadaljnje) predpise s splošnimi upravnimi odredbami in ministrskimi uredbami.

Samostojne splošne upravne odredbe (ki niso izpeljane iz zakona) so mogoče, vendar jih ni mogoče izvrševati s kazenskimi določbami.

Z Ustavo se regulativna pooblastila podeljujejo nižjim organom javnega prava (provincam, občinam in vodnim uradom).

Splošna pravna načela so pomembna za upravljanje in uveljavljanje pravice. Včasih jih določajo zakoni, na primer Civilni zakonik (razumnost in pravičnost).

Na splošna pravna načela se lahko pri odločanju oprejo tudi sodišča.

Še en pravni vir so običaji. Načeloma so običaji pomembni le, če se nanje sklicuje zakon, vendar jih lahko sodišča v primeru kolizij upoštevajo pri odločanju.

Običaji ne morejo biti pravni vir pri ugotavljanju kaznivega dejanja (člen 16 Ustave).

Sodni precedensi so pravni vir, saj pomen sodne odločbe presega konkretno zadevo, v kateri je bila ta odločba izdana. Kot smernice se uporabljajo odločbe višjih sodišč. Posebno merodajne so odločbe vrhovnega sodišča, saj je njegova naloga spodbujati enotnost prava. Torej v novih zadevah nižje sodišče pri odločanju upošteva sodbe vrhovnega sodišča.

Hierarhija pravnih virov

Člen 94 Ustave določa, da imajo nekateri mednarodni predpisi prednost v hierarhiji: zakonske določbe, ki niso združljive s temi predpisi, se ne uporabljajo. Evropsko pravo po svoji naravi prevlada nad nacionalnim pravom. Evropskemu pravu sledijo Statut kraljevine, Ustava in zakoni parlamenta. Ti imajo prednost pred drugimi predpisi. Zakone parlamenta skupaj sprejemata vlada in parlament (izvoljeni predstavniki ljudstva).

Določeno je tudi, da lahko zakon v celoti ali delno izgubi učinek samo zaradi poznejše sprejetega zakona. Poleg tega velja splošno pravilo o razlagi, v skladu s katerim imajo posebni zakoni prednost pred splošnimi.

V skladu s kontinentalno tradicijo zakonodaja kot pravni vir prevlada nad sodnimi precedensi.

Institucionalni okvir

Organi, pristojni za sprejemanje predpisov

Zakonodajni postopek

Ustava ne predvideva „zakonodajne oblasti“. O zakonih skupaj odločata vlada in parlament. Zakonodajne predloge lahko vložijo vlada ali spodnji dom parlamenta. Državni svet svetuje pri zakonodajnih predlogih in splošnih upravnih odredbah. Posvetovanja z drugimi zainteresiranimi stranmi običajno potekajo med pripravo zakonodajnega predloga.

Spodnji dom ima pravico do vlaganja amandmajev. Zakonodajne predloge navadno sprejme Svet ministrov in jih predloži Državnemu svetu, ta pa poda priporočilo. Vlada se nanj odzove tako, da pripravi nadaljnje poročilo. Nato s kraljevim sporočilom pošlje zakonodajni predlog, ki vključuje morebitne potrebne amandmaje, spodnjemu domu. K predlogu se lahko med razpravo o njem v spodnjem domu vložijo amandmaji. Ko spodnji dom sprejme predlog, o njem razpravlja zgornji dom. V tej fazi nadaljnji amandmaji niso več mogoči – zgornji dom lahko zakonodajni predlog samo sprejme ali zavrne. Ko ga sprejme, ga vodja države potrdi, predlog pa postane zakon.

Pravne zbirke podatkov

Spletna stran Overheid.nl je osrednja točka za dostop do vseh informacij o vladnih organizacijah na Nizozemskem. Prek te strani je mogoč dostop do: uradnih publikacij,

uradnih listov (Staatsblad, Tractatenblad in Staatscourant), parlamentarnih dokumentov.

[Spletna stran „Wet- en regelgeving“](#) vsebuje prečiščena zakonodajna besedila, sprejeta od 1. maja 2002.

Ali je dostop do zbirke podatkov brezplačen?

Dostop do spletne strani in zbirke podatkov je **brezplačen**.

Sorodne povezave

Regering.nl, Ministerie van Buitenlandse Zaken, Tweede Kamer

Government.nl, Houseofrepresentatives.nl

Zadnja posodobitev: 23/05/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Opozarjamo, da so že na voljo naslednje jezikovne različice.

Pravo držav članic - Avstrija

Uvod – ta stran vsebuje informacije o avstrijskem pravem sistemu in pregled avstrijske zakonodaje.

Pravni viri

Avstrijsko pravo je predvsem **formalno („uzakonjeno“) pravo**. Običajno pravo ima le zelo omejeno vlogo. Sodna praksa najvišjih sodišč, v okviru katere se oblikujejo pomembne smernice o uporabi prava, je zelo pomembna, vendar pa formalno ni priznana kot pravni vir.

Avstrijski temeljni ustavni zakon določa, da so splošno priznana pravila mednarodnega prava del zveznega prava, in omogoča vključitev **mednarodnih pogodb** v avstrijski pravni sistem (splošni in posebni prenos v nacionalno zakonodajo). Pravna moč določbe mednarodne pogodbe v domačem pravem sistemu je odvisna od njene vsebine.

Za potrditev mednarodnih pogodb, ki spreminjajo ali dopolnjujejo ustavo, je v Državnem zboru potreben enak kvorum kot pri sklepih o zveznih ustavnih zakonih. Enake zahteve veljajo za sklepe o zakonih in za sklepe o mednarodnih pogodbah, ki spreminjajo ali dopolnjujejo zakonodajo.

Mednarodne pogodbe načeloma sklepa zvezni predsednik na predlog zvezne vlade ali zveznega ministra, ki ga pooblasti zvezna vlada. Mednarodne pogodbe politične narave, ki spreminjajo ali dopolnjujejo zakonodajo, mora predhodno potrditi Državni zbor. Zvezni predsednik lahko pooblasti zvezno vlado ali pristojne člane zvezne vlade, da sklenejo mednarodne pogodbe, ki niso politične narave in ki ne spreminjajo ali dopolnjujejo zakonodaje.

V skladu z avstrijsko zvezno ustavo ima vseh **devet zveznih dežel** poleg zveznega (ustavnega) prava tudi svoje **deželno (ustavno) pravo**. Deželno ustavno pravo ne sme biti v nasprotju z zveznim ustavnim pravom in mu je torej **podrejeno**. Takšno razmerje pa načeloma ne obstaja med drugimi zveznimi in deželnimi predpisi. Od leta 1988 lahko dežele sklepajo pogodbe mednarodnega prava (mednarodne pogodbe) v zadevah, ki spadajo v njihovo pristojnost. V zunanjih zadevah pa prevladajo zvezni predpisi.

Vrste pravnih aktov – hierarhija norm

Za sprejetje zvezne ustavne norme je ponavadi potrebna dvotretjinska večina glasov v Državnem zboru ob prisotnosti vsaj polovice poslancev. Na tak način sprejeta norma mora biti tudi izrecno poimenovana kot „ustavni zakon“ ali „ustavna določba“.

Za veljavno sprejetje sklepa o zveznem predpisu v Državnem zboru pa se zahteva prisotnost vsaj ene tretjine poslancev in absolutna večina oddanih glasov.

1. Vodilna načela zvezne ustave

Najpomembnejše določbe avstrijskega pravnega sistema so naslednja vodilna načela (temeljna načela) avstrijske zvezne ustave:

- načelo demokracije,
- načelo delitve oblasti,
- načelo pravne države,
- republikansko načelo,
- načelo zvezne države in
- načelo liberalne države.

Vsa navedena vodilna načela oblikujejo **temeljni ustavni red**.

Njihov ustavni pomen je velik, ker mora biti vsaka večja sprememba zvezne ustave potrjena na referendumu v okviru zakonodajnega postopka. Če se eno izmed osnovnih vodilnih načel opusti ali če se znatno spremeni razmerje med temi načeli, se šteje, da se je ustava celovito spremenila.

2. Primarno in sekundarno pravo EU

Pristop Avstrije k Evropski uniji 1. januarja 1995 je pomenil celovito spremembo avstrijske zvezne ustave. Od pristopa Avstrije njen temeljni pravni red ni več določen le z ustavnim pravom Avstrije, ampak tudi s pravom Evropske unije (**ustavni dualizem**). Prevladujoče stališče je, da ima **pravo EU prednost pred domačim pravom** in tudi splošnim zveznim ustavnim pravom, nima pa prednosti pred temeljnimi načeli zvezne ustave.

3. „Splošno“ zvezno ustavno pravo

Ustavno pravo določa „pravila igre“ za politično dejavnost, tako da določa:

zakonodajni postopek,
položaj najvišjih organov v državi,
razmerje med zvezno vlado in deželami v zvezi z zakonodajno in izvršilno dejavnostjo ter nadzor sodišč javnega prava nad dejavnostmi države.

4. Zvezna zakonodaja

Temeljno načelo pravne države v zvezni ustavi določa, da je zakonodaja zavezujoča za celotno izvršilno vejo oblasti (uprava in pravosodje). Zvezna ustava deli zakonodajno pristojnost med zvezno vlado in dežele.

5. Uredbe

Uredbe so **splošni pravni akti, ki jih izdajo upravni organi** in so naslovljeni na vse osebe, katerih razmerja se urejajo z zakonom. Za izdajanje izvedbenih uredb, ki podrobneje določajo izvajanje določb drugih splošnih pravnih aktov – večinoma zakonov – je v ustavi določeno splošno pooblastilo. Za uredbe, ki spreminjajo ali dopolnjujejo zakon, je potrebno izrecno ustavno pooblastilo.

6. Odločbe

Odločbe so najpogosteje izvršilni upravnopravni akti, ki veljajo le za osebe, na katere so naslovljeni.

Institucionalni okvir

Institucije, pristojne za sprejemanje predpisov

V skladu z delitvijo oblasti med zvezno vlado in deželami na podlagi zvezne ustave so v zakonodajni postopek vključeni različni organi.

Državni zbor in Državni svet sprejemata zvezno zakonodajo. Državljeni neposredno izvolijo 183 poslancev Državnega zbora, medtem ko Državni svet, ki ima običajno le pravico do ugovora, izvolijo deželni sveti.

Deželno zakonodajo sprejemajo deželni sveti.

Zakonodajni postopek

Predlogi zveznih zakonov so Državnemu zboru predloženi kot:

predlogi poslancev (poslanski predlogi),
osnutki zakonov zvezne vlade (vladni predlog zakona),
predlogi Državnega sveta.

Poleg tega se v obravnavo Državnemu zboru predložijo tudi vsi predlogi, ki jih podpre 100 000 volilnih upravičencev ali ena šestina volilnih upravičencev iz treh zveznih dežel (ljudska iniciativa).

V praksi večino zakonodajnih **predlogov** predloži **zvezna vlada** na podlagi soglasja sveta ministrov o osnutku predloga. Pred tem se predlog, ki ga je pripravil zvezni minister, predloži v preučitev drugim zainteresiranim stranem (zveznim deželam, interesnim skupinam).

Po sprejemu predloga v Državnem zboru ga mora potrditi tudi Državni svet. (Zvezni predlogi zakonov s finančnega področja niso predmet postopka v Državnem svetu, ker spadajo v izključno pristojnost Državnega zbora.) Nato zvezni kancler zakon predloži v **overitev** zveznemu predsedniku.

Državni zbor lahko razpiše **referendum**. To lahko zahteva tudi večina njegovih poslancev. Nato mora biti predlog zakona, ki ga je Državni zbor že potrdil, potrjen tudi na referendumu, preden se lahko overi. Poleg tega je treba izvesti referendum tudi za vsako celovito spremembo zvezne ustave.

Uzakonitev zveznega zakona v skladu z ustavo overi predsednik s svojim podpisom. Nato **overjeni zakon** sopodpiše tudi zvezni kancler.

Potem ko zvezni zakon sopodpiše zvezni kancler, se objavi v zveznem uradnem listu (*Bundesgesetzblatt*). Razen če zvezni akt izrecno določa drugače (retroaktivni učinek ali posebni *vacatio legis*), **začne zakon veljati** ob koncu dneva objave in izdaje v zveznem uradnem listu (*Bundesgesetzblatt*).

Zakon se lahko razveljavi izrecno (formalna razveljavitev) ali s sprejetjem novega zveznega zakona, ki drugače uredi vsebino, že urejeno z drugim zakonom (materialna razveljavitev), ne da bi določil prenehanje veljavnosti takšnega zakona (*lex posterior derogat legi priori*). Posebni zakon ima prednost pred splošnim zakonom (*lex specialis derogat legi generali*). Poleg tega je lahko čas veljavnosti opredeljen tudi v samem zakonu.

Pravne zbirke podatkov

Avstrijska zakonodaja je dostopna na spletni strani [Zveznega pravnega informacijskega sistema](#) (*Rechtsinformationssystem des Bundes – RIS*), katerega delovanje usklajuje in upravlja avstrijsko zvezno kanclerstvo.

Ali je dostop do zbirke podatkov brezplačen?

[Zvezni pravni informacijski sistem](#) (RIS) je brezplačen.

Kratek opis vsebine

Zbirka podatkov RIS zagotavlja informacije o:

zveznem pravu:

zvezno pravo;
veljavna različica zveznega uradnega lista od leta 2004;
zvezni uradni listi 1945–2003;
uradni listi 1848–1940;
uradni listi 1780–1848;
nemški uradni listi 1938–1945;
osnutki zakonov;
vladni predlogi zakonov;

deželnem pravu:

deželno pravo;
aktualni deželni uradni listi – z izjemo Spodnje Avstrije in Dunaja;

občinskem pravu: samo izbrani dokumenti s Koroške, Spodnje Avstrije, Salzburga, Štajerske in Dunaja;

sodni praksi:

ustavno sodišče;
upravno sodišče;
„seznam norm“ upravnega sodišča;
sodna praksa vrhovnega sodišča, višjih deželnih sodišč in drugih sodišč;

neodvisni upravni senati;
neodvisen finančni senat;
azilno sodišče;
neodvisen zvezni azilni senat;
senat za okolje;
zvezni senat za komunikacije;
organi za revizijo javnih naročil;
komisija za pritožbe in vrhovna disciplinska komisija;
komisija za varstvo podatkov;
nadzorna komisija za delojemalce;
komisija za enake možnosti;

odlokih:

odloki zveznih ministrstev;
odloki Zveznega ministrstva za pravosodje.
Nekateri avstrijski zakoni so dostopni tudi v angleščini.

Več informacij je dostopnih na spletni strani [zveznega pravnega informacijskega sistema](#).

Uporabne povezave

[Pravni red – Avstrija](#)

Zadnja posodobitev: 25/04/2017

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pravo držav članic - Poljska

Na tej strani so na voljo informacije o pravnem sistemu na Poljskem.

Poljska je republika z demokratično obliko vladavine. Zakonodajno pristojnost ima parlament, ki ga sestavljata spodnji dom – **Sejm** – in zgornji dom – **Senate**. Izvršilno oblast imata **predsednik Republike Poljske (Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej)** in **svet ministrov (Rada Ministrów)**. Sodno oblast imajo sodišča in rzsodišča.

Poljski pravni sistem temelji na kontinentalnem pravnem sistemu (**tradicija civilnega prava**). Redna sodišča na Poljskem so **prizivna sodišča (sądy apelacyjne)**, **okrajna sodišča (okreg)(sądy okręgowe)** in **okrožna sodišča (rejon)(sady rejonowe)**. Pristojna so za obravnavanje zadev na področju kazenskega prava, civilnega prava, družinskega prava, delovnega prava in zadev socialnega zavarovanja.

Višje upravno sodišče (Naczelny Sąd Administracyjny) je del **upravnega sodstva**, ki ima sodni nadzor nad javno upravo.

[Vrhovno sodišče \(Sąd Najwyższy\)](#) je najvišji osrednji sodni organ v Republiki Poljski in je tako najvišje prizivno sodišče. Glavne pristojnosti Vrhovnega sodišča so sojenje (tako kot je to glavna pristojnost rednih, upravnih in vojaških sodišč), obravnavanje kasacijskih pravnih sredstev kot oblik izrednih pravnih sredstev in sprejemanje odločitev o razlagi zakonodaje.

Ustavno sodišče (Trybunał Konstytucyjny) je organ sodne oblasti. Pristojno je za odločanje:

- o skladnosti izdanih zakonov z Ustavo,
- o sporih glede pristojnosti med organi osrednje uprave,
- o skladnosti ciljev in dejavnosti političnih strank z Ustavo,
- o ustavnih pritožbah, ki jih vložijo državljani.

Angleška različica Zakona o Ustavnem sodišču in ostali zakoni s tega področja so na voljo na spletni strani [poljskega Ustavnega sodišča](#).

Pravni viri

Viri poljske zakonodaje so Ustava, zakoni, ratificirane mednarodne pogodbe in drugi predpisi. Ustava je najpomembnejši vir poljske zakonodaje. Vsebuje določbe o poljskem pravnem sistemu, organizaciji institucij, pravosodnem sistemu in lokalnih organih. Določa tudi politične svoboščine in pravice. Trenutno veljavna Ustava je bila sprejeta leta 1997. Besedilo poljske Ustave je dostopno na spletni strani [spodnjega doma poljskega parlamenta \(Sejm\)](#) v poljščini, angleščini, nemščini, francoščini in ruščini.

Vrste pravnih aktov – opis

Zakoni (ustawy) so splošno zavezujoči pravni akti, ki urejajo pomembna vprašanja. Vsako vprašanje je lahko predmet zakona. V nekaterih primerih Ustava nalaga obveznost, da je treba določene zadeve urediti z zakonom, na primer proračun ali pravni status državljanov.

Glede na poljsko Ustavo mora nekatere **mednarodne pogodbe (umowy międzynarodowe)** pred ratifikacijo z zakonom potrditi parlament in podpisati predsednik; med drugim gre za zadeve kot so zavezništvo, politične ali vojaške sporazume, svoboščine, pravice in dolžnosti državljanov, članstvo v mednarodnih organizacijah ter druge zadeve, ki jih določa Ustava.

Druge predpise (rozporządzenia) izdajajo vladni organi, ki so navedeni v Ustavi, in sicer na področjih, kot jih določa zakon.

Svet ministrov je pristojen za izdajo **resolucij (uchwały)** notranje narave, ki so zavezujoče samo za organizacijske enote, podrejene instituciji, ki je resolucijo izdala; te ne morejo biti pravna podlaga za odločitve v zvezi z državljani, pravnimi osebami in drugimi subjekti.

Organi lokalne samouprave in lokalni organi uprave lahko na podlagi zakona sprejemajo **lokalne predpise (akty prawa miejscowego)**, ki veljajo na njihovem področju pristojnosti.

Hierarhija predpisov

Ustava je prvi vir poljske zakonodaje. Ostali predpisi v hierarhiji poljske Ustave so: ratificirane mednarodne pogodbe, uredbe, direktive, odločbe in sklepi Evropske unije, zakoni, odloki in pravni akti lokalne samouprave.

Institucionalni okvir

Institucije, pristojne za sprejemanje predpisov

Zakonodajne pristojnosti izvajata spodnji in zgornji dom **poljskega parlamenta**. Člani parlamenta se volijo za **dobo štirih let**. Zakonodajno iniciativo imajo poslanci zgornjega doma, predsednik Republike Poljske in svet ministrov. Zakonodajno iniciativo ima tudi skupina **vsaj 100 000 državljanov**, ki lahko volijo predstavnike spodnjega doma.

Sejm razpravlja o predlogih zakona v treh obravnavah. Ko spodnji in zgornji dom sprejmeta predlog zakona, je poslan predsedniku v podpis. Preden predsednik podpiše predlog zakona, ga lahko pošlje Ustavnemu sodišču, da odloča o njegovi skladnosti z Ustavo.

Svet ministrov zagotavlja izvajanje **zakonov**, izdaja **predpise**, sklepa **mednarodne pogodbe**, ki jih je treba ratificirati, ter sprejema **ostale mednarodne sporazume** ali od njih odstopi.

Postopek odločanja

Začetek

Predlog zakona lahko predložijo poslanci, predstavniki zgornjega doma, predsednik republike, svet ministrov in skupina vsaj 100 000 državljanov, ki lahko volijo predstavnike spodnjega doma.

V večini primerov predloge zakonov predloži svet ministrov ali poslanci.

Predlog zakona skupaj z utemeljitvijo je treba predložiti **predsedniku spodnjega doma (Marszałek Sejmu)**, ki ga posreduje predsedniku republike, zgornjemu domu in predsedniku sveta ministrov (predsedniku vlade).

Razprava

Spodnji dom razpravlja o predlogih zakona v treh obravnava. Predloge zakonov proučijo tudi specializirane komisije obeh domov.

Sprejetje

Zgornji dom mora **predlog zakona v tridesetih dneh** sprejeti brez amandmajev, sprejeti amandmaje ali se odločiti o njegovi zavrnitvi. **Spodnji dom** lahko zavrne amandmaje zgornjega doma samo z absolutno večino glasov in če je navzoča vsaj polovica zakonskega števila poslancev.

Razglasitev

Po koncu postopkov v zgornjem in spodnjem domu mora predsednik spodnjega doma sprejet predlog zakona predložiti predsedniku v podpis. Predsednik republike mora podpisati predlog zakona v enaindvajsetih dneh od njegove predložitve in ukazati njegovo razglasitev v Uradnem listu Republike Poljske (Dziennik Ustaw). Zakon stopi v veljavo štirinajst dni po objavi. Datum **začetka veljavnosti** se lahko določi tudi v besedilu zakona. V skladu s poljskim pravnim sistemom lahko zakon razveljavi le drug zakon. Datum, ko zakon ali drug predpis preneha veljati, mora biti naveden v besedilu zakona ali drugega predpisa.

Pravne zbirke podatkov

Pravne akte od leta 1918 naprej lahko najdete na spletni strani [poljske pravne zbirke \(Sejm\)](#) skupaj s seznamom teh aktov.

Dostop do zbirke podatkov je **brezplačen**.

Zadnja posodobitev: 10/12/2012

Strani in jezikovnih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani [pt](#) je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Pravo držav članic - Portugalska

Na tej strani so navedene informacije o pravnem sistemu Portugalske.

1. Akti ali pravni viri, ki določajo pravna pravila

V skladu s tradicionalnim pristopom so pravni viri na Portugalskem:

- Ustavno pravo, ki ga sestavljajo portugalska ustava, različni ustavni zakoni in ustavni amandmaji.
- „Pravila in načela splošnega ali običajnega mednarodnega prava“, „pravila iz ustrezno ratificiranih ali potrjenih mednarodnih sporazumov“, „pravni akti, ki jih izdajo pristojni organi mednarodnih organizacij, katerih članica je Portugalska ..., če je to opredeljeno v zadevnih ustanovnih pogodbah“ ter „določbe mednarodnih pogodb, ki urejajo delovanje Evropske unije, in pravni akti, ki jih njene institucije izdajajo pri izvajanju svojih pristojnosti“ (člen 8 ustave).
- Splošna zakonodaja, v katero spadajo zakoni, ki jih je sprejela republiška skupščina, uredbe z zakonsko močjo, ki jih izda vlada, in regionalne uredbe z zakonsko močjo, ki jih sprejmeta zakonodajni skupščini avtonomnih regij Azori in Madeira.
- Akti z zakonsko močjo, kot so akti o sprejetju mednarodnih konvencij, pogodb ali sporazumov, splošno zavezujoče odločitve ustavnega sodišča o neustavnosti ali nezakonitosti ukrepov, kolektivne pogodbe na področju delovnega prava in drugi kolektivni akti, ki urejajo delovna razmerja.
- Predpisi ali zakonodajni akti s podzakonsko močjo, katerih namen je dopolnitev zakonov in opredelitev podrobnosti, ki omogočajo njihovo uporabo ali izvedbo. Sem spadajo izvedbene uredbe, izvršilni akti, uredbe, regionalne izvedbene uredbe, odločbe, pravilniki, ministrski izvedbeni odloki, odredbe, policijski predpisi, ki jih izdajo civilni guvernerji, ter občinske odredbe in izvršilni akti.

2. Drugi pravni viri

Kar zadeva dopustnost in pomen drugih pravnih virov zunaj vpliva politične moči države, da ustvarja zapisano pravo, se mnenja razlikujejo glede na to, ali se viri štejejo za sredstva oblikovanja pravnih pravil ali sredstva za izdajo pravnih pravil ali oboje. Včasih je mogoče razlikovati med neposrednimi in posrednimi viri, s čimer se izognemo nekaterim težavam, ki izhajajo iz razlik v osnovnem pristopu.

Možni pravni viri so:

- Običajno pravo oziroma ponavljajoča se in običajna uporaba določenega načina ravnanja, ki se na splošno šteje za obvezno. Za pravni vir lahko velja samo na nekaterih področjih. Pravila, ki tako nastanejo, na primer najdemo na področju mednarodnega javnega prava (npr. načelo imunitete tujih držav pred kazenskim pregonom), mednarodnega zasebnega prava in upravnega prava.
- Sodna praksa, tj. sklop načel, ki izhajajo iz sodb in odločb sodišč; ta načela se ponekod ne obravnavajo kot dejanski pravni vir, temveč so pomembna samo za razkrivanje pomena pravnih določb, saj zagotavljajo rešitve za težave v zvezi z razlago, ki jih je mogoče uporabiti v drugih primerih glede na težo logičnih in tehničnih argumentov, na katerih temeljijo. Nekateri avtorji v to kategorijo ne uvrščajo samo sodnih odločb v posebnih zadevah, temveč tudi sodne odločbe z zakonsko močjo (splošno zavezujoče odločbe ustavnega sodišča), saj so to po njihovem mnenju akti, ki ustvarjajo splošno veljavno pravo.
- Naravno pravo, v skladu s katerim so sodišča pristojna za oblikovanje pravnih pravil, prilagojenih posebnim značilnostim posameznih zadev, ki jih obravnavajo, pri čemer se opirajo na splošna načela pravičnosti in etično zavest sodnika. „Sodišča lahko odločajo na podlagi naravnega prava le: (a) če to dovoljuje zakonska določba; (b) če obstaja sporazum med strankama in se je mogoče pritožiti na višje sodišče ali (c) če sta se stranki predhodno sporazumeli o uporabi naravnega prava“ (člen 4 Civilnega zakonika).
- Uzanca oziroma ponavljajoča se družbena praksa, ki ni obvezna, vendar je pomembna pri pravnih poslih, še posebno pri oblikovanju pravnih razmerij, zlasti na področju trgovine. Uzanca se lahko uporablja pred sodišči samo, kadar to predpisuje zakon in kadar ni „v nasprotju z načeli dobre vere“ (člen 3 Civilnega zakonika). Pravnih pravil zato ni mogoče neodvisno oblikovati z uzanco in številni menijo, da uzanca ni pravi pravni vir.
- Pravne teorije ali mnenj piscev pravnih besedil ne bi smeli šteti za pravi pravni vir, čeprav imajo pomembno vlogo pri znanstvenem in tehničnem razvoju pravnega znanja ter pomembno vplivajo na končni rezultat dela tistih, ki so odgovorni za razlago in uporabo pravnih pravil.

3. Hierarhija pravnih virov

Hierarhija predpisov pomeni ustrezen status različnih pravnih aktov oziroma njihov položaj na lestvici.

Nekateri v zvezi s tem menijo, da je mogoče hierarhijo vzpostaviti samo na podlagi metode nastanka. V skladu s tem vidikom hierarhija ne temelji na ustreznem statusu predpisov, temveč je vzpostavljena med viri, ki so predpise oblikovali.

Prednostni vrstni red je mogoče vzpostaviti ne glede na stališče, iz katerega izhajamo.

Hierarhični vrstni red različnih virov, navedenih v odstavku 1, je naslednji:

1. ustava in ustavno pravo;
2. pravila in načela splošnega ali običajnega mednarodnega prava in mednarodnih sporazumov (tj. vsi akti iz odstavka 1(b));
3. zakoni in uredbe z zakonsko močjo;
4. regionalne uredbe z zakonsko močjo;
5. akti z zakonsko močjo;
6. podzakonski akti.

4. Postopki za uveljavitev mednarodnih pravnih aktov na Portugalskem

Mednarodni zakonodajni akti se prenesejo v portugalsko pravo v skladu z naslednjimi načeli iz člena 8 portugalske ustave:

- (a) „Pravila in načela splošnega ali običajnega mednarodnega prava so sestavni del portugalskega prava.“
- (b) „Pravila iz ustrezno ratificiranih in sprejetih mednarodnih sporazumov v portugalskem nacionalnem pravu veljajo od uradne objave in ostanejo v veljavi, dokler so mednarodno zavezujoča za Portugalsko.“
- (c) „Pravni akti, ki jih izdajo pristojni organi mednarodnih organizacij, katerih članica je Portugalska, so neposredno veljavni v portugalskem nacionalnem pravu, če je to določeno z ustreznimi ustanovnimi pogodbami.“
- (d) „Določbe pogodb, ki urejajo delovanje Evropske unije, in pravni akti, ki jih njene institucije izdajajo pri izvajanju svojih pristojnosti, se v portugalskem nacionalnem pravu uporabljajo v skladu s pravom Unije in ob upoštevanju osnovnih načel demokratične pravne države.“

5. Različni organi, pristojni za sprejemanje predpisov

Organi, ki so pristojni za sprejemanje predpisov, so republiška skupščina, vlada, regionalne vlade in zakonodajni skupščini regij Azori in Madeira, lokalni organi ter nekateri upravni organi.

6. Postopek za sprejetje teh predpisov

Način sprejetja predpisov je odvisen od posebnih postopkov posameznih organov, pristojnih za njihovo sprejetje. Različne vrste zakonodajnih aktov se sprejmejo v različnih postopkih. Dva najbolj formalna in najpomembnejša postopka za sprejetje predpisov sta opisana spodaj.

Najbolj zapleten postopek, ki zadeva republiško skupščino, vključuje naslednje korake:

- (a) Začetek postopka za sprejetje zakonodajnega akta: postopek za sprejetje zakonodajnega akta lahko začnejo „poslanci, poslanske skupine in vlada ter na podlagi predpisanih pogojev tudi skupine registriranih volivcev. Postopek za sprejetje zakonodajnega akta v zvezi z avtonomnima regijama lahko začneta zadevni zakonodajni skupščini“ (člen 167(1) ustave).
 - (b) Uvodno sprejetje, objava, registracija, oštevilčenje in ocena: ta faza vključuje presojo dopustnosti predloga zakona, objavo besedila v uradnem listu republiške skupščine, upravno obravnavo in nazadnje oceno vsebine.
 - (c) Razprava in sprejetje: ta faza vključuje razpravo o splošnih vprašanjih, dodatno razpravo o posebnih vprašanjih, glasovanje o predlogu zakona v celoti, glasovanje o posebnih delih predloga zakona in končno glasovanje. Za sprejetje predloga zakona je lahko potrebna navadna, absolutna ali kvalificirana večina.
 - (d) Predsednik republike preuči predlagano besedilo v predpisanem obdobju, nato pa ga razglasi za zakon ali uporabi pravico veta. V slednjem primeru republiška skupščina znova obravnava ukrep. Če je glasovanje uspešno ali če so sprejete spremembe, se besedilo znova predloži predsedniku v razglasitev, ki jo je treba izvesti v predhodno določenem obdobju. Predsednik republike je pristojen, da „razglasi zakone, uredbe z zakonsko močjo in izvedbene uredbe in ukaže njihovo objavo ter podpiše resolucije republiške skupščine, s katerimi se odobrijo mednarodni sporazumi, in druge vladne uredbe“ (člen 134(b) ustave).
 - (e) Objava: predsednik mora po razglasitvi ukazati objavo novega zakonskega besedila v uradnem listu Portugalske republike.
- Postopek, po katerem vlada sprejme vladne akte, vključuje naslednje korake:
- (a) Začetek postopka za sprejetje vladnega akta: osnutek akta predloži zadevni kabinet ministra.
 - (b) Poizvedovalni postopek: minister, ki predlaga osnutek, mora v tej fazi pridobiti mnenja in se posvetovati tudi z organi, določenimi z ustavo in zakonom.
 - (c) Predhodna in podrobna ocena: predlogi se proučijo in ocenijo, ko so uvodoma potrjeni.
 - (d) Odobritev: čeprav svetu ministrov ni treba odobriti nekaterih vrst vladnih aktov, je ponavadi odgovoren za odobritev osnutka.
 - (e) Pregled: „v štiridesetih dneh od prejema katere koli vladne uredbe za razglasitev ... mora predsednik republike uredbo razglasiti ali uporabiti pravico veta. V slednjem primeru vlado pisno obvesti o razlogih za takšno ravnanje“ (člen 136(4) ustave).
 - (f) Objava končnega besedila v uradnem listu Portugalske republike.

7. Postopki za uveljavitev nacionalnih predpisov

„Zakoni so zavezujoči po objavi v uradnem listu.“ „Po objavi začne zakon veljati po preteku obdobja, določenega v samem zakonu, ali če takšno obdobje ni določeno, po preteku obdobja, ki ga predpisuje posebna zakonodaja“ (člen 5 Civilnega zakonika).

V skladu s členom 2 Zakona št. 74/98 z dne 11. novembra 1998, kakor je bil spremenjen z Zakonom št. 26/2006 z dne 30. junija 2006:

„1. Zakonodajni akti in drugi splošni akti začnejo veljati na dan, ki je v njih določen, in v nobenem primeru ne smejo začeti veljati na dan objave.

2. Če datum ni določen, začne akt iz odstavka 1 veljati na celotnem ozemlju Portugalske in v tujini peti dan po objavi.

4. Obdobje iz odstavka 2 začne teči dan po objavi na spletni strani, ki jo ureja Imprensa Nacional Casa da Moeda, SA.“

8. Sredstva za reševanje morebitnih kolizij različnih predpisov

Najpomembnejšo vlogo pri reševanju kolizij ima ustavno sodišče, ki mora vse predpise, ki so v nasprotju s portugalsko ustavo in načeli, ki izhajajo iz nje, razglasiti za neustavne.

Ko sodišče obravnava posebno zadevo, ne sme uporabiti določb, ki kršijo ustavo ali načela, ki izhajajo iz nje.

Sodišče mora v postopku razlage zaradi proučitve predloženih dejstev rešiti vse kolizije različnih predpisov ob upoštevanju zgoraj navedene hierarhije virov. Sistem mora obravnavati kot celoto, brez priznanja katere koli vrzeli ali neskladja, zlasti logičnega ali pomenskega, pretehtati mora okoliščine sprejetja predpisov in posebne pogoje, prevladujoče v času postopka. Ob tem vedno zahteva minimalno ujemanje izrazov, kljub nepopolnemu izražanju, s pristopom, uporabljenim v predpisu, in domneva, da je zakonodajalec izbral „najbolj razumne“ rešitve in je „izrazil svoje namene z ustreznimi izrazi“ (člen 9 Civilnega zakonika).

Kar zadeva kolizijo pravnih pravil na področju mednarodnega zasebnega prava, si oglejte temo Veljavno pravo – Portugalska.

Pravne zbirke podatkov

 Digesto je uradna portugalska pravna zbirka podatkov in vključuje tudi uradni list (Diário da República).

Digesto – integriran sistem pravnih podatkov

Vrste dostopa

Brezplačen dostop

Dostop do strani je brezplačen.

Obiskovalci lahko iščejo po vrsti, številki in datumu objave akta, če želijo poiskati: povzetke in celotna besedila zakonodajnih aktov; datume začetka veljavnosti.

Plačljiv dostop

informacije so obrazložene, razvrščene in organizirane v več poglavij.

Elektronski uradni list (EDR – Electronic Diário da República)

Vrste dostopa

Brezplačen dostop

Obiskovalci lahko iščejo po vrsti, številki in datumu objave akta, če želijo poiskati: povzetke in celotna besedila zakonodajnih aktov.

Plačljiv dostop

iskanje po besedilu.

Kratek opis vsebine

Zakonodajne zbirke podatkov

Na Portugalskem so na voljo naslednje zakonodajne zbirke podatkov:

PCMLEX – osrednja zbirka podatkov sistema Digesto

prvi del uradnega lista;

glavni zakonodajni in upravni akti, objavljeni v drugem delu uradnega lista.

LEGAÇOR – zakonodajna zbirka podatkov regije Azori

prvi del uradnega lista Azorov.

Nezakonodajne zbirke podatkov

Na Portugalskem so na voljo naslednje nezakonodajne zbirke podatkov:

DGO-Dout – posebna zbirka podatkov, ki vsebuje okrožnice in mnenja generalnega direktorata za proračun;

DGO-Opinio – posebna zbirka podatkov generalnega direktorata za javno upravo;

REGTRAB – posebna zbirka podatkov o pogodbah na področju delovnega prava.

Interoperabilnost

Sistem Digesto je povezan z:

uradnim listom (Diário da República);

republiško skupščino (portugalskim parlamentom);

ustavnim sodiščem;

vrhovnim sodiščem;

vrhovnim upravnim sodiščem;

pritožbenimi sodišči;

mnenji posvetovalnega odbora državnega pravobranilstva;

spletiščem Eur-lex.

Elektronski uradni list (EDR) je povezan z:

uradnim listom (Diário da República);

sodbami vrhovnega upravnega sodišča;

Uradnim listom Evropske unije.

Uporabne povezave

 [Uradni list Portugalske](#)

Zadnja posodobitev: 18/07/2017

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Pravo držav članic - Romunija

Ta stran vsebuje informacije o romunskem pravnem sistemu in pregled romunskega prava.

Pravni viri

Viri romunskega prava so:

romunska ustava;

zakoni, ki jih je sprejel parlament (ustavno pravo, sistemska zakonodaja in skupna zakonodaja);

odloki predsednika Romunije;

zakonodajni akti vlade (odloki, izredni odloki, sklepi);

zakonodajni akti, ki jih je izdala centralna državna uprava (ministrske odredbe, navodila in predpisi);

zakonodajni akti, ki jih je izdala lokalna državna uprava (okrožni svet, občinski svet, mestni svet Bukarešte);

zakonodaja EU (uredbe, direktive);

mednarodne pogodbe, katerih pogodbenica je Romunija.

Vrste pravnih aktov – opis

Romunski pravni okvir vključuje naslednje pravne akte:

Ustava je najvišji romunski pravni akt. Ureja strukturo Romunije kot nacionalne, enotne in nedeljive države, odnose med izvršnimi, zakonodajnimi in sodnimi organi ter med državnimi organi, državljanji in pravnimi osebami.

Ustavna zakonodaja izhaja iz ustavne oblasti, tj. iz ustavne skupščine, ki jo izvolijo in skličejo v ta namen.

Sistemska zakonodaja ureja področja, ki so zelo pomembna za državo, kot so državne meje, romunsko državljanstvo, državni grb in državni pečat, pravna ureditev premoženja in dediščine, organizacija in izvedba referendumov, kazniva dejanja, kazni in predpisi o prestajanju kazni, organizacija in delovanje vrhovnega sodnega sveta, sodišč, državnega tožilstva in računskega sodišča, pravice posameznikov, ki jih oškodujejo javni organi, nacionalna obramba, organizacija vladnih organov, politične stranke.

Skupna zakonodaja ureja vsa druga področja, ki niso zajeta v sistemske zakonodaje. Skupna zakonodaja ne more dopolniti ali spremeniti višjega predpisa, kot je sistemska zakonodaja ali ustava.

V posebnih primerih (parlamentarne počitnice) lahko na podlagi zakonodajnega pooblastila nekatera področja, ki jih določi parlament, urejajo **vladni odloki**. Takšni odloki se izdajo na podlagi posebnega akta o pooblastitvi, znotraj omejitev in pod pogoji iz tega akta. Vlada lahko v izrednih razmerah po potrebi izda izredne odloke na katerem koli področju.

Sklepi vlade določajo, kako se zakoni učinkovito izvajajo, ali pa določajo druge različne organizacijske vidike njihove izvedbe.

Zakonodajni akti, ki jih izda centralna državna uprava (odredbe in navodila), se izdajo samo na podlagi zakonodaje, sklepov vlade in vladnih odlokov ter njihovega izvajanja.

Akti avtonomnih upravnih organov.

Zakonodajni akti, ki jih izda lokalna državna uprava (okrožni svet, občinski svet, mestni svet Bukarešte), urejajo področja, ki spadajo v pristojnost lokalnih državnih organov.

Drugi pravni viri

Sodna praksa ESČP in sodna praksa sodišč EU.

Medtem ko nacionalna sodna praksa ni pravni vir, so odločitve višjega pritožbenega sodišča za zagotovitev enotne razlage nekaterih zakonskih določb nedvomno sekundarni pravni viri. Poleg tega se lahko odločitve ustavnega sodišča, ki imajo učinek *erga omnes*, in ne *inter partes litigantes*, štejejo za sekundarne pravne vire.

V skladu s členom 1 Zakona št. 287/2009 o civilnem zakoniku so lahko viri civilnega prava zakonodaja, **prakse in splošna načela prava**. Z izrazom „prakse“ so mišljene tradicija (ustaljena praksa) in strokovne prakse.

Zgoraj navedene določbe določajo naslednje predpise za uporabo praks kot pravnih virov:

prakse se uporabljajo v zadevah, ki niso določene z zakonodajo. Kadar prakse niso na voljo, se uporabljajo zakonske določbe za podobne zadeve, kadar pa takšne določbe niso na voljo, se uporabljajo splošna načela prava;

v zakonsko urejenih zadevah se prakse uporabljajo le, kadar se zakon izrecno sklicuje nanje;

samo prakse, ki so v skladu s javnim redom in sprejetimi moralnimi načeli, se lahko štejejo za pravne vire;

zainteresirana stran mora dokazati obstoj praks in njihovo vsebino. Za prakse, objavljene v zbirkah, ki so jih pripravili organi ali organizacije, pristojne na zadevnem področju, se šteje, da obstajajo, dokler ni dokazano nasprotno.

Hierarhija predpisov

Hierarhija predpisov v Romuniji je naslednja:

Romunska ustava in ustavno pravo sta na vrhu hierarhije predpisov. Vsi ostali deli zakonodaje in predpisov morajo biti skladni z njima.

Sistemska zakonodaja je na drugem mestu v pravni hierarhiji. Parlament sprejme sistemske zakonodaje s kvalificirano večino.

Skupna zakonodaja je tretja kategorija pravnih predpisov. Parlament sprejme skupno zakonodajo z navadno večino. Skupna zakonodaja ne more dopolniti ali spremeniti sistemske zakonodaje ali ustave.

Vladni odloki so četrta kategorija predpisov.

Sklepi vlade so peta kategorija predpisov v pravni hierarhiji.

Zakonodajni akti, ki jih izdajo centralna državna uprava in avtonomni upravni organi, so šesta kategorija predpisov v pravni hierarhiji.

Zakonodajni akti, ki jih izda lokalna državna uprava (okrožni svet, občinski svet, mestni svet Bukarešte), pa imajo zadnje mesto v hierarhiji predpisov.

Institucionalni okvir

Institucije, pristojne za sprejemanje zakonodaje

Država v skladu z ustavo temelji na načelih **delitve oblasti** ustavne demokracije (zakonodajne, izvršilne in sodne) **ter načelih uravnoteženega razmerja med oblastjo in demokratičnim nadzorom**.

Oblast je prav tako razdeljena med parlament, vlado in pravosodne organe, ki to oblast tudi izvršujejo. Ustavno sodišče, romunski varuh človekovih pravic, računsko sodišče in zakonodajni svet prav tako zagotavljajo uravnoteženo razmerje med javnimi organi in državljani.

Parlament je najvišji zastopnik državljanov in edini zakonodajni organ v državi. Sestavljata ga [☞ poslanska zbornica](#) in [☞ senat](#). Načeloma ima parlament izključno **zakonodajno oblast**, vendar v nekaterih primerih to funkcijo deli z izvršilnim organom (vlado) in volivci (državljani).

[☞ Vlada](#) lahko izdaja odloke na podlagi posebnega zakona o pooblastitvi, ki ga je sprejel parlament. V izjemnih izrednih okoliščinah, ki jih je treba nujno obravnavati, lahko vlada izda tudi izredne odloke.

Zakonodajni postopek odločanja

Zakonodajni postopek odločanja ima tri faze:

1. Vladna faza ali predparlamentarna faza se nanaša na:

pripravo in sprejetje osnutka zakonodajnega akta na ravni vlade;

predložitev osnutka zakonodajnega akta v javno razpravo, pod pogoji, ki jih določa zakon;

potrditev na ravni zakonodajnega sveta, medministrski ravni in ravni drugih institucij;

sprejetje osnutka zakonodajnega akta na ravni vlade.

2. Parlamentarna faza se nanaša na:

predložitev osnutka zakonodajnega akta enemu od dveh parlamentarnih domov (poslanski zbornici ali senatu kot prvemu domu), odvisno od pristojnosti, ki jo določa romunska ustava;

razpravo in sprejetje poročila/mnenja o osnutku zakonodajnega akta v stalnem parlamentarnem odboru (v nekaterih primerih se lahko ustanovijo posebni odbori);

prvi dom na plenarnem zasedanju sprejme mnenje o osnutku zakonodajnega akta in zakonodajnih predlogih, ki so mu predloženi. Za predložitev mnenja o osnutku zakonodajnega akta in zakonodajnih predlogov ima na voljo 45 dni od dneva, ko so bili predstavljeni stalnemu predsedstvu parlamenta:

v primeru zakonikov ali drugih posebej zapletenih zakonov je rok 60 dni od dneva, ko so predstavljeni stalnemu predsedstvu;

za izredne vladne odloke je rok 30 dni;

osnutek zakonodajnega akta ali zakonodajni predlog se pri prekoračitvi roka šteje za sprejet in se predloži poslanski zbornici, ki sprejme končno odločitev.

Sledi glasovanje o osnutkih zakonodajnih aktov/zakonodajnih predlogih (sprejetje ali zavrnitev), ki se nato predložijo odločitveni zbornici (poslanski zbornici ali senatu), ta pa sprejme končno različico zakonodajnega akta.

3. Poparlamentarna faza se nanaša na:

nadzor ustavnosti zakona (nadzor *a priori*) (ustavno sodišče potrdi skladnost zakona z ustavo). To lahko zahteva [predsednik Romunije](#), predsednik enega od dveh parlamentarnih domov, vlada, vrhovno kasacijsko sodišče, romunski varuh človekovih pravic ali vsaj 50 poslancev ali 25 senatorjev. Nadzor ustavnosti se lahko izvede tudi po uradni dolžnosti;

nazadnje **predsednik razglasi zakon** v 20 dneh po prejetju. Če predsednik zahteva ponoven pregled zakona (to se lahko zahteva samo enkrat) ali preverjanje njegove ustavnosti, mora biti zakon razglašen v desetih dneh od njegovega prejetja, potem ko ga je ustavno sodišče ponovno pregledalo ali potrdilo njegovo skladnost z ustavo;

zakon začne veljati v treh dneh od objave v delu 1 romunskega uradnega lista ali na poznejši datum, naveden v zakonu.

Pravne zbirke podatkov

[Romunska pravna zbirka podatkov](#), ki jo oblikuje, upravlja in posodablja zakonodajni svet, ponuja brezplačni javni dostop do romunske zakonodaje.

To je spletna različica romunskega zakonodajnega registra (*Repertoriul legislației Românie®*) – uradni register romunske zakonodaje, ki ponuja natančne in pravilne informacije o pravnem statusu vsakega posameznega zakona v različnih časovnih obdobjih.

Zbirka podatkov obsega obdobje od leta 1864 do današnjega dne.

Do podatkov lahko dostopate z naslednjimi iskalnimi merili:

kategorija/vrsta zakonodajnega akta;

številka;

leto (obdobje) izdaje;

obdobje objave;

uradna objava (vrsta, številka, leto);

ključne besede v naslovu;

status akta (veljaven, ni več veljaven);

druga merila (zakonodaja, posamezno/objavljeno, neobjavljeno).

Intranet **zakonodajnega sveta** vključuje zbirko podatkov, ki se posodablja s podrobnimi pravnimi informacijami, potrebnimi za posebno nalogo potrjevanja osnutkov zakonodajnih aktov ali za zagotavljanje informacij v zakonodajnem postopku.

Do druge pravne [zbirke podatkov](#) (čeprav je organizirana drugače) lahko dostopate na spletni strani [poslanske zbornice](#) (eden od parlamentarnih domov). Iščete lahko po:

vrsti zakonodajnega akta;

številki;

datumu;

javnem organu, ki je izdal zakonodajni akt;

datumu objave in ključnih besedah (oboje v naslovu in glavnem besedilu akta).

Ali je dostop do zbirke podatkov brezplačen?

Da, dostop do zbirke podatkov je **brezplačen**.

Zadnja posodobitev: 20/03/2014

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pravo držav članic - Slovenija

Na tej strani so navedene informacije o pravnem sistemu v Sloveniji.

Pravni viri

Vrste pravnih aktov – opis

Abstraktni pravni predpisi v pravnem sistemu Republike Slovenije se sprejemajo na državni in lokalni ravni. Pravni akti na državni ravni so ustava, zakoni in podzakonski akti, ki se delijo na dve glavni kategoriji, tj. uredbe in pravilnike.

Občinski sveti sprejemajo zlasti odloke.

Pravni sistem v Sloveniji ne priznava sodne prakse kot obveznega pravnega vira, kar pomeni, da odločbe višjih sodišč nižjih sodišč formalno ne zavezujejo. Vendar nižja sodišča pogosto upoštevajo in spoštujejo sodno prakso višjih sodišč in vrhovnega sodišča.

Vrhovno sodišče lahko na občni seji sprejema **načelna pravna mnenja** o vprašanih, ki so pomembna za enotno uporabo zakonov. V skladu z Zakonom o sodiščih so navedena načelna pravna mnenja zavezujoča le za senate vrhovnega sodišča in se lahko spremenijo le na novi občni seji. Vendar nižja sodišča pogosto upoštevajo načelna pravna mnenja, pri čemer vrhovno sodišče v svoji sodni praksi zahteva ustrezno upoštevanje stranke, ki se sklicuje na že sprejeto pravno mnenje o zadevnem vprašanju.

Zakoni in drugi predpisi morajo biti v skladu s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in mednarodnimi pogodbami, ki so zavezujoče za Slovenijo (kot je določeno v členu 8 ustave). Ratificirane in objavljene mednarodne pogodbe je treba uporabljati neposredno. Stališče slovenskega ustavnega sodišča je, da mednarodne pogodbe v hierarhiji pravnih aktov zasedajo višje mesto kot zakonske določbe. Ratificirane mednarodne pogodbe so vključene v notranji pravni sistem, s čimer ustvarjajo pravice in obveznosti za fizične in pravne osebe v državi (če so neposredno izvršljive).

Slovenski pravni sistem spada v kontinentalno pravno skupino in je sistem civilnega prava, kar pomeni, da običajno pravo kot tako ni del pravnega sistema. Vendar slovenska zakonodaja običajno pravo do neke mere priznava. V skladu s členom 12 Obligacijskega zakonika, ki ureja pogodbeno razmerja med fizičnimi in pravnimi osebami, se na primer v obligacijskih razmerjih gospodarskih subjektov za presojo potrebnih ravnanj in njihovih učinkov upoštevajo poslovni običaji, uzance in praksa, vzpostavljena med strankama.

Sodnik je pri opravljanju sodniške funkcije vezan na ustavo, zakone, splošna načela mednarodnega prava ter ratificirane in objavljene mednarodne pogodbe. Zakon o sodiščih določa, da mora sodnik v primeru, če se civilnopravna zadeva ne da rešiti na temelju veljavnih predpisov, upoštevati predpise, ki urejajo podobne primere. Če je rešitev zadeve kljub temu pravno dvomljiva, mora odločiti v skladu s splošnimi načeli pravnega reda v državi. Pri tem mora ravnati v skladu s pravnim izročilom in utrjenimi spoznanji pravne vede. Sodnik mora vselej ravnati tako, kot bi imel pred seboj nedoločeno število primerov iste vrste.

Hierarhija predpisov

Vsi pravni predpisi morajo biti v skladu z ustavo. Zakoni in drugi predpisi morajo biti v skladu s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in mednarodnimi pogodbami, ki so zavezujoče za Slovenijo (kot je določeno v odstavku 1 člena 8 ustave). Poleg tega morajo biti podzakonski akti in občinski odloki v skladu z zakoni.

Splošni akti za izvrševanje javnih pooblastil morajo biti v skladu z ustavo, zakoni in podzakonskimi akti.

Posamični akti ter dejanja državnih organov, organov lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil morajo temeljiti na sprejetem zakonu ali zakonitem predpisu.

V zvezi s primarnostjo prava Evropske unije ustava zagotavlja podlago za sprejetje primarnosti prava Evropske unije v slovenskem pravnem sistemu, tako da določa, da je treba pravne akte in odločitve, sprejete v okviru mednarodnih organizacij, na katere je Slovenija prenesla izvrševanje dela svojih suverenih pravic (v tem primeru Evropske unije), uporabljati v Sloveniji v skladu s pravno ureditvijo teh organizacij.

Institucionalni okvir

Institucije, pristojne za sprejemanje predpisov

Zakone sprejema spodnji dom slovenskega dvodomnega parlamenta, tj. **državni zbor**. Državni zbor v skladu s členoma 80 in 81 ustave sestavlja 90 poslancev, ki zastopajo državljane Slovenije. Osemindeset poslancev je izvoljenih s splošnim, enakim, neposrednim in tajnim glasovanjem. Poslanca italijanske in madžarske narodne skupnosti morajo v državni zbor vedno izvoliti člani navedenih skupnosti. Državni zbor se voli za štiri leta.

Uredbe izdaja **vlada**, medtem ko **pravilnike** izdajajo **posamezni ministri** vlade. Vlado v skladu s členu 110–119 ustave sestavljajo predsednik in ministri. Vlada in posamezni ministri so v okviru svojih pristojnosti samostojni ter odgovarjajo državnemu zboru, ki jih lahko obtoži (pred ustavnim sodiščem), izglasuje nezaupnico ali jih razreši na podlagi interpelacije. Predsednika vlade izvoli državni zbor, potem pa predsednik vlade predlaga ministre, ki jih državni zbor imenuje (in razrešuje).

Ustavno sodišče ima bistveno vlogo v institucionalnem okviru, ker lahko razveljavi zakone, podzakonske akte in občinske odloke, za katere meni, da so protiustavni. Poleg tega izdaja mnenja o ustavnosti mednarodnih pogodb in odloča o posameznih ustavnih pritožbah državljanov, ki jih je mogoče vložiti po tem, ko so bila izčrpana vsa druga pravna sredstva.

Občinske odloke sprejemajo občinski ali mestni sveti, ki jih neposredno izvolijo prebivalci občine.

Postopek odločanja

Sprejetje zakonov lahko državnemu zboru predlagajo vlada, vsak poslanec državnega zbora, zgornji dom parlamenta, tj. državni svet, in pet tisoč volivcev. Redni zakonodajni postopek v državnem zboru je v skladu z njegovim poslovnikom sestavljen iz treh obravnav predloga zakona.

Poleg tega je v poslovniku predviden nujni zakonodajni postopek. Državni zbor lahko v skladu s členom 86 sprejme odločitev, če je navzoča večina poslancev in če zakon sprejme večina navzočih poslancev, razen kadar je določena drugačna večina. Državni svet lahko vložijo veto na sprejet zakon, pri čemer lahko državni zbor takšen veto zavrne z večino vseh poslancev.

Zakonodajni referendum (kot je določen v členu 90 ustave) ureja Zakon o referendumu in o ljudski iniciativi, razpiše pa ga lahko državni zbor na svojo pobudo ali na zahtevo državnega sveta, tretjine poslancev ali štirideset tisoč volivcev. Volivci lahko zakon, ki ga je sprejel državni zbor, potrdijo ali zavrnejo, preden ga razglasi **predsednik republike**.

Predsednik republike mora razglasiti sprejet zakon v osmih dneh po njegovem sprejetju. Vse predpise je treba v skladu s členom 154 ustave objaviti, preden lahko začnejo veljati. Predpisi, ki jih sprejmejo državni organi, so objavljeni v Uradnem listu Republike Slovenije, medtem ko so odloki in drugi občinski predpisi objavljeni v občinskih listih.

Sprememba ustave poteka po posebnem postopku, ki je predpisan v Ustavi. Predlog za spremembo ustave lahko da 20 poslancev Državnega zbora, vlada ali 30.000 volivcev. O samem predlogu odloča DZ z dvotretjinsko večino glasov navzočih poslancev, sama sprememba pa je izglasovana, če je zanjo glasovala dvotretjinska večina vseh poslancev. Ustava v 87. členu določa, da pravice in obveznosti državljanov ter drugih oseb lahko določa Državni zbor RS samo z zakonom.

Uredbe EU in odločbe izdane s strani institucij EU so v Republiki Sloveniji neposredno uporabljive. Za njihovo veljavo ni potrebna ratifikacija in objava v uradnem listu RS.

Mednarodne pogodbe, katerih podpisnica je RS, stopijo v veljavo potem, ko jih ratificira državni zbor po prilagojenem postopku. Mednarodne pogodbe se ratificirajo s sprejemom zakona, ki ga predlaga vlada. Zakon o ratifikaciji mednarodne pogodbe je sprejet, če zanj glasuje večina opredeljenih glasov navzočih poslancev, kadar ni z ustavo ali zakonom drugače določeno.

Pravne zbirke podatkov

Pravno-informacijski sistem – PIS

 Pravno-informacijski sistem – register predpisov Republike Slovenije, je povezan z zbirko predpisov drugih državnih organov in Uradnim listom.

Zakonodaja državnega zbora

Zbirka podatkov o **zakonodaji državnega zbora** vsebuje besedila vseh zakonov in drugih aktov, ki jih obravnava državni zbor. Ta besedila vključujejo:

prečiščena besedila zakonov – uradno prečiščena besedila zakonov, sprejetih po 29. novembru 2002 in objavljenih v Uradnem listu Republike Slovenije, in neuradno prečiščena besedila od 17. junija 2007;

sprejete zakone – zakoni, ki jih je sprejel državni zbor in ki so bili objavljeni v Uradnem listu Republike Slovenije od osamosvojitve 25. junija 1991;

sprejete akte – akti, ki jih je sprejel državni zbor in ki so bili objavljeni v Uradnem listu Republike Slovenije od 28. novembra 1996;

predloge zakonov – predlogi zakonov, predloženi v razpravo v tekočem mandatu državnega zbora (zbirka podatkov vsebuje tudi sprejete predloge zakonov, ki še niso objavljeni v Uradnem listu Republike Slovenije);

obravnavne zakonov (konec postopka) – arhiv vseh obravnave zakonov, predloženih v razpravo v državnem zboru po 28. novembru 1996;

predloge aktov – predlogi aktov, predloženi v razpravo v tekočem mandatu državnega zbora (zbirka podatkov vsebuje tudi sprejete predloge aktov, ki še niso objavljeni v Uradnem listu Republike Slovenije);

obravnavne aktov (konec postopka) – arhiv vseh obravnave aktov, predloženih v razpravo v državnem zboru po 28. novembru 1996;

predloge odlokov – predlogi odlokov, predloženi v razpravo v tekočem mandatu državnega zbora (zbirka podatkov vsebuje tudi sprejete predloge odlokov, ki še niso objavljeni v Uradnem listu Republike Slovenije);

obravnavne odlokov (konec postopka) – arhiv vseh obravnave odlokov, predloženih v razpravo v državnem zboru po 28. novembru 1996;

Uradni list Republike Slovenije

V **Uradnem listu Republike Slovenije** so uradno objavljeni vsi nacionalni predpisi. Vsi dokumenti so objavljeni na spletu.

Sorodne povezave

 zakonodaja državnega zbora, **pravno informacijski sistem**, **Uradni list Republike Slovenije**

Zadnja posodobitev: 02/11/2016

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani [sk](#) je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Pravo držav članic - Slovaška

Ta stran nudi informacije o pravnem sistemu na Slovaškem. Prosimo, obrnite se na stran [Pravni red – Slovaška](#) na [Evropski pravosodni mreži: pravni red v civilnem pravu](#).

Pravni viri

Vrste pravnih aktov – opis

Izraz „pravni viri“ je uporabljen v treh pomenih:

pravni viri v materialnem pomenu – materialni pravni viri;

pravni viri v epistemološkem pomenu – viri pravnega znanja;

pravni viri v formalnem pomenu – formalni pravni viri.

Vrste pravnih pravil glede na nastanek in zavezujočo obliko, v kateri so izražena:

pravni običaji,

precedensi (sodna praksa),

zakonodaja,

„normativne“ pogodbe,

splošna pravna načela,

naravno pravo,

sodobne publikacije, pravna literatura in izvedenska mnenja,

mednarodne pogodbe, če so ustrezno vključene v pravni sistem Slovaške republike.

Hierarhija predpisov

Eno izmed temeljnih načel slovaškega pravnega sistema je hierarhija predpisov. Razumevanje ustreznega mesta, ki ga ima to načelo v zakonodajni praksi in pri izvajanju zakonodaje, je bistvenega pomena. Hierarhija predpisov pa ni le vprašanje preproste logične prednostne razvrstitve ali podrejanja. Hierarhija predpisov je povezana z vsemi elementi vprašanja **legitimne oblasti** in zajema tudi kategorični imperativ, da lahko zakonodajni akt ustvari le za to pristojen organ. To lahko stori samo v predpisanem pravnem okviru in v skladu s svojimi zakonodajnimi pristojnostmi.

Zakonodajni akti so razvrščeni po t. i. „pravni moči“. **Pravna moč** se nanaša na lastnosti predpisov: predpis je lahko podrejen drugemu predpisu (tj. predpisu z večjo pravno močjo) ali pa je sprejet na podlagi predpisa z večjo pravno močjo. Kadar obstajajo predpisi z različno pravno močjo, predpis z manjšo pravno močjo ne sme biti v nasprotju s predpisom z večjo pravno močjo in predpis z večjo pravno pomočjo lahko razveljavi predpis z manjšo pravno močjo.

Predpisi so glede na raven pravne moči hierarhično razvrščeni na naslednji način:

Primarna zakonodaja (zakoni)

ustavni zakoni (vedno primarna zakonodaja),

zakoni (primarna zakonodaja ali zakonodaja na podlagi ustavnih zakonov).

Sekundarna zakonodaja (tudi t. i. podrejena zakonodaja)

uredbe vlade (vedno sekundarna zakonodaja),

predpisi organov državne uprave (vedno sekundarna zakonodaja),

predpisi organov samoupravnih enot (primarna ali sekundarna zakonodaja),

predpisi, ki jih v izrednih razmerah izdajo organi, ki niso organi javne uprave (vedno sekundarna zakonodaja).

V zakonodajnem sistemu nadrejeni predpis pomeni, da morajo biti vsi predpisi, izdani na njegovi podlagi, z njim v skladu in ne v nasprotju z njim. To v praksi pomeni, da je treba v primeru neskladnosti hierarhično nižjega predpisa s hierarhično višjim predpisom upoštevati hierarhično višji predpis.

Institucionalni okvir

Institucije, pristojne za sprejemanje predpisov

Za sprejemanje predpisov so pristojni naslednji organi (zakonodajni organi):

Narodni svet Slovaške republike – Ustava, ustavni zakoni, zakoni, mednarodne pogodbe, ki so nadrejene zakonom, mednarodne pogodbe z zakonsko močjo,

Vlada Slovaške republike – uredbe vlade,

ministrstva in drugi organi državne uprave – izvedbeni sklepi, izvedbeni odloki in drugi pravni akti,

občinski in mestni sveti – splošni pravni akti občine,

državljeni (volivci) Slovaške republike – odločitve na referendumu z močjo ustavnega zakona, odločitve na referendumu z zakonsko močjo,

prebivalci občine ali mestne občine – odločitve na krajevnih referendumih z močjo splošnega pravnega akta občine,

občinski in mestni organi ter organi lokalnih skupnosti – splošni pravni akti občine.

Zakonodajni postopek

Faze zakonodajnega postopka:

predložitev zakonodajnega predloga – zakonodajna pobuda,

razprava o predlogu zakona,

glasovanje (odločanje o predlogu zakona),

podpis sprejetega zakona,

razglasitev (objava) zakona.

Postopek odločanja

Zakonodajni postopek

Predložitev zakonodajnega predloga – zakonodajna pobuda

V skladu s členom 87(1) Zakona št. 460/1992 (Ustava Slovaške republike) lahko predloge zakonov predložijo:

odbori Narodnega sveta Slovaške republike,

poslanci Narodnega sveta Slovaške republike,

Vlada Slovaške republike.

Besedilo predloga se predloži razvrščeno po členih skupaj z obrazložitvami.

Razprava o predlogu zakona

V skladu s Poslovníkom Narodnega sveta Slovaške republike (Zakon št. 350/1996) poslanci o predlogih zakonov razpravljajo na treh obravnavah:

Na **prvi obravnavi** teče splošna razprava o vsebini predloga, kar je znano kot „**filozofija predlaganega zakona**“. V tej fazi zakonodajnega postopka ni mogoče predlagati sprememb ali dopolnitev.

Na drugi obravnavi o predlogu zakona razpravljajo odbori Narodnega sveta, ki jim je bil predlog dodeljen v obravnavo. Vsak predlog zakona mora potrditi tudi Ustavni odbor, da se zagotovi njegova **skladnost s slovaško Ustavo**, ustavnimi zakoni, mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Slovaško republiko, zakoni in pravom Evropske unije. Nato **se lahko vložijo spremembe in dopolnitve**, o katerih se glasuje po končanih razpravah odbora. Zato morajo biti usklajeni različni pogledi, preden o predlogu zakona razpravlja Narodni svet Slovaške Republike. Predlog zakona se pošlje Narodnemu svetu Slovaške republike, ko **Odbor za usklajevanje potrdi skupno poročilo odborov s posebno resolucijo**. To poročilo je podlaga za razpravo v Narodnem svetu Slovaške republike in glasovanje o predlogu zakona na drugi obravnavi.

Tretja obravnava je omejena na tiste določbe predloga zakona, njegove spremembe ali dopolnitve, ki so bili potrjeni na drugi obravnavi. Na tretji obravnavi lahko poslanci predlagajo samo popravke formalnih napak zakonodajnega pisanja, slovničnih napak in napačnega črkovanja. Spremembe in dopolnitve, ki so namenjene odpravi drugih napak, mora predlagati vsaj 30 poslancev Narodnega sveta Slovaške republike. Po razpravi o le-teh se glasuje o predlogu zakona kot celoti.

Glasovanje (odločanje o predlogu zakona)

Da je zakon sprejet, **mora zanj glasovati vsaj polovica navzočih poslancev**.

Ustava se lahko spremeni in njeni posamezni člani se lahko razveljavijo le, če za to glasuje kvalificirana večina, kar pomeni tri petine vseh poslancev Narodnega sveta Slovaške republike (tri petine od 150 poslancev).

Narodni svet Slovaške republike je sklepčen, če je na seji navzoča vsaj polovica poslancev.

Podpisovanje sprejetega predloga zakona

Sprejeti predlog zakona podpišejo:

predsednik Slovaške republike,

predsednik Narodnega sveta Slovaške republike,

predsednik Vlade Slovaške republike.

V tej fazi postopka se preverjajo vsebina, procesna pravilnost in končna oblika sprejetega zakona. Ti najvišji državni funkcionarji s svojim podpisom potrdijo besedilo zakona.

Predsednik Slovaške republike ima pravico do „odločilnega veta“ in do zavrnitve podpisa sprejetega zakona, če je ta pomanjkljiv. Nato mora sprejeti zakon skupaj s svojimi komentarji poslati Narodnemu svetu Slovaške republike v ponovno razpravo.

O zakonu, katerega podpis je bil zavrnjen, se nato razpravlja na drugi in tretji obravnavi. V tej fazi Narodni svet Slovaške republike lahko upošteva predsednikove pripombe, vendar k temu ni zavezan. Narodni svet Slovaške republike lahko s ponovnim glasovanjem odpravi posledice „odločilnega veta“. V tem primeru zakon mora biti razglašen, in sicer celo brez predsednikovega podpisa.

Razglasitev (objava) zakona

Razglasitev je zadnja faza zakonodajnega postopka. Zakon, ki velja za celotno državo, se uradno objavi v Zbirki zakonov (*Zbierka zákonov*) Slovaške republike; za izdajo te publikacije je pristojno slovaško Ministrstvo za pravosodje.

Začetek veljavnosti

Zakon začne veljati **z objavo**.

Zaradi omejene krajevne veljavnosti lokalnih pravnih aktov se ti za določen čas (ponavadi 15 dni) objavijo na lokalni uradni oglasni deski.

Pravila reševanja morebitnega neskladja med različnimi pravnimi viri

Predpis z manjšo pravno močjo ne sme biti v nasprotju s predpisom z večjo pravno močjo.

Posamezni predpis lahko spremeni ali razveljavi samo predpis z enako ali večjo pravno močjo.

V praksi je pravilo, ki ureja reševanje neskladja predpisov z isto pravno močjo, naslednje: novejši predpis razveljavi ali spremeni starejši predpis oziroma posebni predpis razveljavi ali spremeni splošni predpis.

Ustavno sodišče Slovaške republike opravlja ustavnosodno presojo in odloča, ali so:

zakoni v skladu z Ustavo,

uredbe vlade in splošni pravni akti ministrstev in drugih organov državne uprave v skladu z Ustavo, ustavnimi zakoni in zakoni,

splošni pravni akti organov samoupravnih enot v skladu z Ustavo in zakoni,

splošni pravni akti organov lokalne samouprave v skladu z Ustavo in drugimi splošnimi pravnimi akti,

splošni pravni akti v skladu z mednarodnimi pogodbami, ki so razglašene v obliki, določeni z zakonom o razglasitvi zakonodaje.

Če Ustavno sodišče ugotovi neskladje med pravnimi akti, taki pravni akti oziroma njihovi deli ali določbe prenehajo veljati. Kadar organi, ki so izdali tak pravni akt, tega ne uskladijo z veljavnimi pravnimi akti z večjo pravno močjo v zakonitem roku po izdaji odločbe Ustavnega sodišča, pravni akt oziroma njegovi deli ali določbe prenehajo veljati.

Pravne podatkovne zbirke

Podatkovna zbirka JASPI Ministrstva za pravosodje Slovaške republike

 Podatkovna zbirka JASPI slovaškega Ministrstva za pravosodje omogoča dostop do:

zakonov in drugih predpisov,

njihovih prečiščenih različic po vsaki spremembi,

mednarodnih pogodb in drugih pravnih virov (objavljenih v Zbirki zakonov Slovaške republike),

sodnih odločb in mnenj sodišč (objavljenih v zbirki sodne prakse (*Zbierka súdnych rozhodnutí*) Vrhovnega sodišča Slovaške republike),

odločb, mnenj in ugotovitev Ustavnega sodišča Slovaške republike,

izbranih odločb območnih in okrožnih sodišč,

informacij o izvedencih, prevajalcih in tolmačih.

Druge vsebine, ki so na voljo v podatkovni zbirki JASPI:

zakoni in drugi predpisi, objavljeni v Zbirki zakonov Slovaške republike od leta 1945,

prečiščena besedila sprejetih zakonov, javnih objav in podzakonskih predpisov,

besedila mnenj in odločb Vrhovnega sodišča Slovaške republike od leta 1961,

dokumenti Ustavnega sodišča Slovaške republike od ustanovitve samostojne Slovaške republike (1. januarja 1993),

izbrane odločbe območnih in okrožnih sodišč,

informacije o izvedencih, prevajalcih in tolmačih.

Podatkovna zbirka JASPI je javno dostopen, nekomercialni sistem, katerega namen je državljanom zagotoviti prost dostop do celovitih pravnih informacij o državi. Namen projekta je zagotoviti hiter in prost dostop do pravnih informacij.

Informacijski sistem za „potek zakonodajnega postopka“ ima dve funkcionalni aplikaciji.

Prva je aplikacija „**Draft Bills Editor**“, katere glavna naloga je pripraviti osnutek predlogov zakonov, sprememb posameznih zakonov in več zakonov hkrati. Ta aplikacija samodejno ustvari strukturirane pravne dokumente (v formatu XML) v skladu z veljavnimi Nomotehničnimi pravili Vlade Slovaške republike. V primeru sprememb lahko uporabnik neposredno ureja prečiščeno različico veljavnega pravnega akta (zakoni, uredbe vlade itd.) in aplikacija samodejno ustvari spremenjeno različico. Uporabnik si lahko ogleda prečiščeno različico pravnega akta, v kateri so označene spremembe. Glavni izdelek je strukturiran dokument v formatu XML. Predlog zakona se nato v različnih formatih objavi na portalu aplikacije za potek zakonodajnega postopka.

Portal **spremlja zakonodajne postopke** vseh vrst pravnih aktov. Posebna pozornost je namenjena posvetovanju med ministrstvi, ki zajemajo tudi javna posvetovanja (vsako lahko predloži svoje mnenje). Uporabniki portala lahko zlahka iščejo med pravnimi akti na podlagi različnih meril in so lahko z elektronsko pošto ali viri RSS opozorjeni na spremembe v zakonodajnih fazah objave novih predlogov na področjih, ki so si jih izbrali. Cilj je zagotoviti večjo preglednost in splošno dostopnost zakonodajnega postopka.

Sorodne povezave

 [Zakonodajni portal Ministrstva za pravosodje Slovaške republike](#)

Zadnja posodobitev: 18/03/2019

Strani in jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pravo držav članic - Finska

Ta stran vsebuje informacije o pravem sistemu na Finskem.

Pravni viri

Izraz „pravni viri“ pomeni vire, v katerih so pravna pravila. Na Finskem so nekateri pravni viri nacionalni, drugi pa so mednarodni. Nekateri viri so pisni, drugi pa ne. Povzetek vseh pravnih virov je spodaj.

Vrste pravnih aktov – opis

Nacionalni pravni viri

Najpomembnejši nacionalni pravni viri so pisani zakoni. Izraz „zakoni“ je treba v zvezi s tem razumeti na splošno kot ustavo, navadne zakone (znani tudi kot zakoni parlamenta), uredbe, ki jih izdajo predsednik republike, svet ministrov ali ministri, in pravne predpise, ki jih izdajo organi nižje stopnje. Pravni predpisi, ki jih izdajo organi nižje stopnje, in uredbe se lahko izdajo le, če to predvideva ustava ali navaden zakon, ki običajno določa državni organ ali organ, pooblaščen za njihovo izdajanje.

Kadar ni nobenega pisanega zakona, določa člen 11 poglavja 1 Sodnega zakonika, da so pravni viri običaji. Pogoj, da so običaji zavezujoči, je, da ne smejo biti nepravilni. Pravilo običajev sega daleč nazaj in njegov sedanjí pomen je nekoliko nedoločen. „Običaji“ danes večinoma pomenijo nekatere uveljavljene prakse, ki se na primer pojavljajo pri gospodarskih dejavnostih. Ker so predpisi v pisanih zakonih zdaj sorazmerno izčrpní, so običaji danes sorazmerno redko pomemben pravni vir. Vendar ima običajno pravo na nekaterih področjih, kot je pogodbeno pravo, tudi danes sorazmerno močan položaj.

Pripravljalno zakonodajno delo in sodne odločbe so tudi pravni viri. Pripravljalno zakonodajno delo zagotavlja informacije o namenu zakonodajalca in zato se ti dokumenti uporabljajo pri razlagi zakonodaje. Od različnih odločb sodišč so najpomembnejši pravni viri odločbe najvišjih sodišč, in sicer vrhovnega sodišča ter vrhovnega upravnega sodišča. Odločbe teh dveh sodišč se imenujejo precedensi. Čeprav precedensi niso pravno zavezujoči, so v praksi zelo pomembni. Odločbe drugih sodišč so tudi lahko pomembni pravni viri. V okoliščinah, ko je odločba sodišča na nižji stopnji pravnomočna, ima praksa sodišč na nižji stopnji dejansko velik praktični pomen.

Sodna praksa, splošna pravna načela in dejanski argumenti so tudi nacionalni pravni viri. Posebna naloga sodne prakse je raziskovanje vsebine pravnega sistema – razlaga in razporejanje pravnih predpisov – in zato je prav tako pomemben pravni vir. Splošna pravna načela in dejanski argumenti so tudi lahko pomembni pravni viri. Kot bo prikazano spodaj, je položaj teh virov v hierarhiji pravnih virov manj pomemben kot položaj drugih virov, omenjenih zgoraj.

Mednarodni pravni viri in pravo Evropske unije

Mednarodni sporazumi in druge mednarodne obveznosti, ki zavezujejo Finsko, so zavezujoči pravni viri na Finskem. Praksa mednarodnih organov, ki uporabljajo take sporazume, je tudi pomemben pravni vir. Eden od primerov pravnega vira te kategorije je Konvencija Sveta Evrope o človekovih pravicah, praksa Evropskega sodišča za človekove pravice pa je pomembna za razlago Konvencije.

Kot članico Evropske unije Finsko seveda zavezuje pravo Unije, njene uredbe in direktive. Te sodijo med najpomembnejšo zakonodajo Evropske unije. Uredbe so neposredno uporabne v vseh državah članicah, medtem ko morajo direktive biti uveljavljene v državah članicah. Predhodno delo za uveljavitev zakonodaje je zato lahko pomembno tudi za način razlage prava EU, čeprav je njegov pomen jasno veliko manjši kot v primeru pripravljalnega dela za nacionalno zakonodajo.

Drugi ureditveni instrumenti EU so tudi za Finsko zavezujoči v enaki meri, kot so zavezujoči za druge države članice. Sodne odločbe Sodišča Evropskih skupnosti so tudi pomemben pravni vir, ker so del prava Unije.

Hierarhija predpisov

Finski pravni viri se običajno delijo na močno zavezujoče, šibko zavezujoče in sprejemljive vire. Zakoni in običaji so močno zavezujoči viri. Zato imajo najvišji položaj v hierarhiji. Uradna dolžnost organov kazenskega pregona je, da jih uporabljajo; njihova neuporaba se obravnava kot poklicna malomarnost.

Hierarhija nacionalne zakonodaje je naslednja:

ustava,

navadni zakoni (zakoni parlamenta),

uredbe, ki jih izdajo predsednik republike, svet ministrov in ministrstva ter

pravni predpisi, ki jih izdajo organi na nižjih stopnjah.

Šibko zavezujoči pravni viri, in sicer tisti eno stopnjo nižje v hierarhiji, vključujejo pripravljalo zakonodajno delo in odločbe sodišč. Neupoštevanje teh virov ne pripelje do kaznovanja izvršnega organa zaradi poklicne malomarnosti, vendar se verjetnost, da se odločba na višjem sodišču spremeni, poveča.

Kategorija sprejemljivih pravnih virov vključuje sodno prakso, splošna pravna načela in dejanske argumente. Sprejemljivi pravni viri niso zavezujoči, vendar se lahko uporabljajo in lahko okrepijo argument ter tako okrepijo podlago, na kateri temelji odločba.

Mednarodni sporazumi so na enaki hierarhični stopnji kot instrumenti, ki se uporabljajo za njihovo izvajanje na Finskem. Zato so, če se mednarodni sporazum začne izvajati z zakonom, na Finskem določbe tega sporazuma na enaki hierarhični stopnji kot določbe zakona. Če pa se mednarodna obveznost začne izvajati v skladu z uredbo, so njene določbe na enaki hierarhični stopnji kot določbe uredbe. Izvedbeni predpisi so zato podobni nacionalnim določbam na enaki hierarhični stopnji.

Institucionalni okvir

Institucije, pristojne za sprejemanje predpisov

V skladu z ustavo ima zakonodajno oblast na Finskem parlament. Parlament sprejme vse navadne zakone in določi spremembe ustave. Akti ali osnovni zakoni, ki jih sprejme parlament, lahko pooblastijo nekatere druge organe za izdajanje pravnih predpisov o danih zadevah. Na podlagi takega pooblastila lahko predsednik republike, vlada in ministrstvo izdajo uredbe. Če ni nobenih določb, ki opredeljujejo, kdo mora izdati uredbo, jo izda vlada. Organ na nižji stopnji je lahko tudi v nekaterih okoliščinah pooblaščen z zakonom, da sprejme pravne predpise o danih zadevah. To se zgodi, kadar obstajajo posebni razlogi, povezani z vsebino zadevnih predpisov, in kadar materialni pomen teh pravil ne zahteva, da morajo biti določeni z zakonom ali uredbo. Obseg takega pooblastila mora biti tudi jasno določen. Noben organ, razen tistih, ki so omenjeni zgoraj, ni pristojen za izdajanje splošno zavezujočih pravnih predpisov.

Postopek odločanja

Uzakonitev in začetek veljavnosti pravnih predpisov

Da se zakonodaja sprejme, mora biti predložena parlamentu na predlog vlade ali na pobudo poslanca. Predlogi vlade se pripravijo v ministrstvih in o njih pozneje razpravljajo na plenarnem zasedanju vlade. Po tem se sprejme odločitev o predložitvi predloga vlade parlamentu na predsedniškem zasedanju. V parlamentu je predlog najprej predmet predhodne razprave, potem pa se predloži v obravnavo parlamentarnemu odboru. Odbor zasliši strokovnjake in pripravi osnutek poročila o predlogu vlade. Zadeva se potem napoti na plenarno zasedanje parlamenta, kjer se poročilo parlamentarnega odbora uporabi kot podlaga za razpravo o zadevi. Odločitev o sprejetju zakonskih osnutkov se sprejme na plenarnem zasedanju parlamenta na dveh obravnavah. Parlament lahko sprejme zakonski osnutek brez sprememb, lahko ga spremeni ali zavrne. Končno pristojnost odločanja o usodi zakonskega osnutka ima zato parlament. Navadni zakonski osnutki se v parlamentu sprejmejo z navadno večino, za spremembe ustave pa je zahtevana predpisana večina.

Ko parlament sprejme zakonodajni osnutek, se predloži v odobritev predsedniku republike. Zakon začne veljati z dnem, ki je določen v določbi o začetku veljavnosti, vendar ne začne veljati, dokler ni objavljen v finskem uradnem listu „Zbirki zakonov Finske“.

Uredbe, ki jih izdajo predsednik republike, vlada ali ministrstvo, pripravi ministrstvo, ki obravnava zadevno področje. Pri predsedniških uredbah predsednik republike odloči, da izda uredbo na predloge, ki jih predloži vlada. Izdaja uredb vlade se določi na plenarnih zasedanjih vlade, izdajo uredb ministrstva pa določi zadevno ministrstvo. Vse uredbe so objavljene v Zbirki zakonov Finske. Uredba začne veljati z dnem, ki je določen v uredbi sami, vendar v nobenem primeru ne začne veljati, dokler ni objavljena v zbirki zakonov.

Pravne predpise, ki jih sprejmejo organi na nižji stopnji – ki se v praksi običajno imenujejo sklepi ali pravilniki in drugi predpisi – pripravi zadevni organ, ki odloča tudi o njihovem sprejetju. Predpisi, ki jih sprejmejo organi na nižji stopnji, začnejo veljati z dnem, ki je v njih določen, ter so objavljeni v zbirki pravilnikov in predpisov zadevnega organa.

Pravne zbirke podatkov

Finlex

 Finlex je pravna zbirka podatkov z več kot tridesetimi bazami podatkov. Pravne informacije so v Finlexu organizirane v šest baz podatkov. Med drugim obsega:

bazo podatkov prevodov finskih zakonov in uredb, vključno s prevodi zakonov finskega parlamenta (večinoma v angleščino), prečiščena besedila zakonov in uredb (v finščini in švedščini), referenčno bazo podatkov, ki vključuje seznam sprememb zakonov ali uredb, zakone in uredbe v samiščini.

Prevodi finskih zakonov in uredb (večinoma v angleščino) so zbrani v eni bazi podatkov. Izvirna besedila zakonov in uredb so v ločenih bazah podatkov.

Najnovejši zakoni so na voljo v elektronski zbirki zakonov Finske.

Sodna praksa v Finlexu obsega deset baz podatkov. Te vključujejo precedense, ki jih postavi vrhovno sodišče, ter zadeve vrhovnega upravnega sodišča, pritožbenih sodišč, upravnih sodišč in specializiranih sodišč.

Ostale podatkovne baze Finlexa obsegajo mednarodne pogodbe, sekundarno zakonodajo in vladne osnutke zakonov.

Dostop do podatkovne baze je **brezplačen**.

Ostale zbirke podatkov

Poleg Finlexa so na Finskem prav tako na voljo baze podatkov zakonodaje, sodne prakse, vladnih osnutkov zakonov in pravne literature. **Edilex** in **Suomen laki** sta celostni spletni pravni informacijski storitvi. Edilex in Suomen laki vsebujeta baze podatkov z nacionalno zakonodajo, sodno prakso in drugim gradivom. Za večino storitev se zahteva naročnina. WSOYPro je tretja poslovna pravna informacijska storitev na Finskem. Večina gradiva je na voljo le naročnikom.

Zadnja posodobitev: 30/06/2019

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Pravo držav članic - Švedska

Na tej strani najdete informacije o pravem sistemu na Švedskem.

Pravni viri

Na Švedskem obstajajo štiri glavni pravni viri: zakonodaja, pripravljalo zakonodajno gradivo, sodna praksa in pravna literatura.

Najpomembnejši pravni vir je **zakonodaja**. Natisnjena in razglašena je v zbirkah predpisov. Zakonodaja se deli na zakone, uredbe in predpise. Zakone sprejema parlament, uredbe sprejema vlada, predpise pa izdajajo organi oblasti.

 Švedski parlament (Riksdag) je edini javni organ, pooblaščen za sprejemanje novih ali spreminjanje obstoječih zakonov. Sprejeta zakonodaja se lahko razveljavi ali spremeni zgolj z novo odločitvijo parlamenta.

Sodne odločbe, ki sestavljajo **sodno prakso**, imajo pomembno vlogo pri uporabi prava. To še zlasti velja za odločbe najvišjih sodišč, tj. vrhovnega sodišča in vrhovnega upravnega sodišča.

Pri uporabi prava se upošteva tudi **pripravljalo zakonodajno gradivo**, tj. besedila, ki so pripravljena v zvezi z zakonodajnim postopkom.

Postopek odločanja

Nov zakon ali spremembo zakona najpogosteje predlaga vlada. Preden vlada parlamentu predloži osnutek zakona, mora običajno temeljito proučiti razpoložljive alternative. Ta naloga je poverjena posebej imenovani preiskovalni komisiji.

Preden parlament odloči o sprejetju predlaganega zakona ali spremembe, morajo predlog obravnavati člani parlamenta v parlamentarnem odboru. Obstaja petnajst odborov, vsak pa ima svoje področje pristojnosti, kot sta promet ali izobraževanje.

Ko odbor parlamentu predloži svoja priporočila – v obliki poročila odbora – o tem, kakšno odločitev bi moral parlament sprejeti glede predloga vlade in članov, vsi člani parlamenta razpravljajo o predlaganem zakonu, nato pa se sprejme končna odločitev.

Vlada je odgovorna za izvajanje odločitev parlamenta in za zagotovitev, da se izvajajo tako, kot je odločil parlament. Vladi pri tem pomagajo vladni urad z več oddelki ter približno 300 državnih organov in javnih agencij.

Vsi zakoni in uredbe so objavljeni v švedski zbirki predpisov (*Svensk Författningssamling – SFS*), ki je na voljo v tiskani obliki in na spletu.

Pravne zbirke podatkov

Pravne informacije o javni upravi so na voljo na portalu švedske javne uprave za pravne informacije **Lagrummet**. Na tem portalu so na voljo povezave za dostop do pravnih informacij vlade, parlamenta, višjih sodišč in državnih organov.

Dostop do portala je **brezplačen**.

Zadnja posodobitev: 22/10/2015

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Opozarjamo, da so že na voljo naslednje jezikovne različice.

Pravo držav članic - Anglija in Wales

Na tej strani so na voljo informacije o pravu in pravnih zbirkah podatkov glede pravnega sistema v Združenem kraljestvu, s posebnim poudarkom na pristojnostih Anglije in Walesa.

Pravni viri

Poglavitni pravni viri v jurisdikciji Anglije in Walesa v Združenem kraljestvu so:

primarna zakonodaja v obliki **zakonov parlamenta Združenega kraljestva** ter **aktov in ukrepov narodnega zbora za Wales** (National Assembly for Wales),

pravo Evropske unije,

sekundarna (ali podrejena zakonodaja) v obliki **podzakonskih aktov** (statutory instruments), ki so jih izdali monarh, vlada Združenega kraljestva, vlada zbora za Wales (Welsh Assembly government) ali drugi organi. Druga podrejena zakonodaja je lahko v obliki **upravnih aktov** (administrative orders),

obče pravo, kot se je razvilo na podlagi sodnih odločb.

Vrste pravnih aktov – opis

Primarno zakonodajo (ali zakone) sprejme parlament Združenega kraljestva v Londonu in lahko velja za celotno Združeno kraljestvo ali njegov del. Narodni zbor za Wales lahko sprejema zakone na 20 decentraliziranih področjih, ki so navedena v Prilogi št. 7 **zakona o valižanski vladi iz leta 2006**. Primarno zakonodajo lahko monarh v skladu s posebno pristojnostjo sprejme v obliki različnih pravnih aktov, kot so uredbe v Svetu (Orders in Council), razglasitve (Proclamations), kraljevi nalogi (Royal Warrants), kraljeva navodila (Royal Instructions), uredbe in podelitve pravic (Letters Patent).

Sekundarna zakonodaja se sprejme v skladu s pristojnostmi, ki jih s pravnim aktom ali na njegovi podlagi podelijo Njeno veličanstvo v Svetu (Her Majesty in Council) ali minister, ministrstvo, valižanski ministri ali drugi organi ali osebe. Drugo ime za sekundarno zakonodajo je tudi delegirana zakonodaja, akt, ki podeljuje pristojnost za sprejetje sekundarne zakonodaje, pa se imenuje pooblastitveni ali „matični“ zakon. Pravnih virov sekundarne zakonodaje je več: na primer uredbe v Svetu, uredbe ali pravilniki, vsi pa se lahko poimenujejo s skupnim imenom „podzakonski akti“ ali „podzakonski predpisi“.

Julija 1999 so bile določene zakonodajne pristojnosti s parlamenta Združenega kraljestva prenesene na narodni zbor za Wales v Cardiffu. Zbor je dobil pristojnost za sprejemanje podzakonskih aktov za Wales, vendar se primarna zakonodaja za Wales še vedno sprejema v parlamentu Združenega kraljestva.

Na podlagi **zakona o valižanski vladi iz leta 2006** je narodni zbor za Wales pristojen za sprejemanje ukrepov (primarne zakonodaje) za Wales, in sicer na področjih, določenih z zakonom, na katerih je parlament Združenega kraljestva nanj prenesel zakonodajno pristojnost. Ukrepi pa morajo biti predloženi v potrditev monarhu v Svetu (Sovereign in Council), preden lahko dobijo zakonsko veljavo. Narodni zbor za Wales je pristojen za zadeve na področju gospodarskega razvoja, izobraževanja, okolja, zdravja, stanovanjskega gospodarstva, turizma in prometa, ni pa pristojen na področju civilnega ali kazenskega prava. Valižanska zakonodaja, ki jo sprejmejo narodni zbor za Wales in valižanski ministri (vlada zbora za Wales), je v angleškem in valižanskem jeziku.

Pristojnost za sklepanje **mednarodnih pogodb** v imenu Združenega kraljestva ima na podlagi posebne pristojnosti (Royal Prerogative) krona, to je monarh, ki sklepa mednarodne pogodbe na predlog vlade Združenega kraljestva. Parlament Združenega kraljestva trenutno formalno ne more sklepati mednarodnih pogodb, če pa je na podlagi mednarodne pogodbe treba spremeniti zakonodajo Združenega kraljestva ali dodeliti javna finančna sredstva, parlament glasuje o tem na običajen način. Na podlagi vseh pogodb EU je treba sprejeti zakonodajo za njihovo izvajanje v Združenem kraljestvu, zato jih parlament natančno prouči. Ko bo začel veljati zakon o ustavni reformi in javnem upravljanju iz leta 2010 (Constitutional Reform and Governance Act), bo mednarodno pogodbo mogoče ratificirati, le če (a) je kronski minister parlamentu predložil izvod mednarodne pogodbe, (b) je bila mednarodna pogodba objavljena in (c) se je iztekel 21-dnevni rok, v katerem noben dom parlamenta ni odločil, da se mednarodna pogodba ne bi smela ratificirati.

Hierarhija predpisov

V primeru kolizije različnih pravnih virov so primarni organi za odločanje o njihovi veljavnosti sodišča. Pristojna sodišča lahko odločajo tudi v sporih v zvezi z razlago zakonodaje. Ker pa v Združenem kraljestvu ni „pisane ustave“, zakona parlamenta zaradi „protiustavnosti“ pred sodiščem ni mogoče izpodbijati.

Ustavna doktrina „parlamentarne suverenosti“ pomeni, da je parlament Združenega kraljestva najvišji zakonodajni organ – v smislu, da lahko sprejme in razveljavi kateri koli zakon in da noben drug organ zakona parlamenta ne more razveljaviti ali izpodbijati.

Vendar je doktrina parlamentarne suverenosti omejena s članstvom Združenega kraljestva v Evropski uniji. Na podlagi zakona o Evropskih skupnostih iz leta 1972 je pravo Evropske unije del prava Anglije in Walesa (ter Škotske in Severne Irske). Domačo zakonodajo je treba, če je to mogoče, razlagati v skladu s pravom EU.

Zakon o človekovih pravicah iz leta 1998, ki je v pravo Združenega kraljestva vključil Evropsko konvencijo o človekovih pravicah, daje sodiščem dodatno pristojnost za sodno presojo zakonov parlamenta. Kolikor je to mogoče, je treba domačo zakonodajo razlagati v skladu s pravicami iz Konvencije.

Odločbe sodišč, zlasti pritožbenih sodišč, imajo pomembno vlogo pri razvoju prava. Ne podajajo le avtoritativne razlage zakonodaje, ampak so tudi temelj občega prava, ki izhaja iz odločb sodišč v predhodno zaključenih primerih (tj. sodne prakse).

Splošno načelo glede tega, katere odločbe sodišč so zavezujoče za druga sodišča, je, da posamezno sodišče zavezujejo predhodno izdane odločbe sodišča višje stopnje.

Kar se tiče zadev na področju prava Evropske unije, je **Sodišče Evropske unije** organ najvišje stopnje. Vrhovni sodniki (Law Lords) zgornjega doma so opravljali vlogo vrhovnega sodišča Združenega kraljestva, vendar je to pristojnost 1. oktobra 2009 prevzelo novo vrhovno sodišče. Dotedanji vrhovni sodniki so postali prvi sodniki vrhovnega sodišča, glavni vrhovni sodnik (Senior Law Lord) pa je postal njegov predsednik.

Institucionalni okvir

Institucije, pristojne za sprejemanje pravnih pravil, in postopek sprejemanja odločitev

Primarno zakonodajo sprejema **parlament Združenega kraljestva** v Londonu. Preden lahko **predlog zakona** (Bill) postane zakon parlamenta (Act of Parliament), ga morata sprejeti oba domova parlamenta: spodnji dom in zgornji dom. Naslednje faze potekajo v obeh domovih:

prva obravnava (uradna predstavitev predloga zakona brez razprave),

druga obravnava (splošna razprava),

obrnava v parlamentarnem odboru (podrobna proučitev, razprava in amandmaji). V spodnjem domu to obravnavo običajno opravi odbor za predloge zakonov (Public Bill Committee),

poročanje odbora parlamentu (priložnost za nadaljnje amandmaje),

tretja obravnava (zadnja priložnost za razpravo; amandmaji se lahko vložijo v zgornjem domu).

Po obravnavi predloga zakona v obeh domovih se ta vrne v prvi dom (kjer se je postopek začel), da se obravnavajo amandmaji drugega doma.

Oba domova se morata strinjati glede končnega besedila. Oba domova si lahko večkrat izmenjata mnenji, dokler ne dosežeta dogovora o vsaki besedi predloga zakona. Potem se predlog zakona predloži v podpis monarhu (Royal Assent).

Primarno zakonodajo sprejema tudi **narodni zbor za Wales**. Preden lahko predlog zakona postane akt narodnega zbora, ga mora preučiti in o njem odločiti narodni zbor, nato pa je potreben še podpis monarha. Zakon narodnega zbora je pravni akt, ki velja na vseh območjih Walesa, kjer se uporablja.

Postopek obravnave vladnega predloga zakona v narodnem zboru ima običajno štiri stopnje:

1. stopnja: zakonodajni odbor(-i) prouči(-jo) splošna načela predlaganega zakona ali ukrepa, narodni zbor nato glasuje o teh splošnih načelih.

2. stopnja: zakonodajni odbor podrobno prouči predlagani zakon ali ukrep in morebitne amandmaje, ki so jih predlagali poslanci narodnega zbora.

3. stopnja: narodni zbor podrobno prouči predlagani zakon ali ukrep in morebitne amandmaje, ki so jih predlagali poslanci narodnega zbora. Predsednik narodnega zbora odloči, katere amandmaje bo narodni zbor obravnaval.

4. stopnja: narodni zbor glasuje o sprejetju končnega besedila predlaganega zakona ali ukrepa.

Ko je zakonodajni postopek končan, se predlog zakona pošlje v **podpis monarhu** (Royal Assent), s čimer postane **zakon**. Ukrepe narodnega zbora za Wales je treba predložiti v odobritev kraljici v Svetu (Queen in Council).

Pravni akt primarne zakonodaje lahko običajno spremeni ali razveljavi samo nov pravni akt primarne zakonodaje. Vendar obstajajo izjeme, v skladu s katerimi se določene spremembe in razveljavitve lahko opravijo s podzakonskim aktom. To velja za izvajanje obveznosti EU ali predpis v okviru zakonodajne reforme, ki zmanjša ali odpravi upravna bremena. Takšne akte pa morata pred izdajo potrditi oba domova parlamenta.

Primarna zakonodaja začne veljati v skladu z **določbami o začetku veljavnosti**, ki so del zakona ali ukrepa. V zakonu ali ukrepu je lahko določen datum začetka njegove veljavnosti. Zakon oziroma ukrep lahko začne veljati takoj ob monarhovem podpisu, na določen datum (običajno vsaj dva meseca po monarhovem podpisu) oziroma na datum, ki ga določi minister ali ministrstvo s podzakonskim aktom (Commencement Order). Posamezne zakonske določbe lahko začnejo veljati na različne datume.

Začetek veljavnosti pravnega akta sekundarne zakonodaje se na splošno določi v aktu samem. Izjemoma se lahko datum začetka veljavnosti objavi v uradnem listu (Londonski uradni list).

Pravne zbirke podatkov

Spletišče legislation.gov.uk, ki ga upravlja narodni arhiv (National Archives), je uradno spletišče zakonodaje Združenega kraljestva.

Spletišče legislation.gov.uk omogoča dostop do zakonodaje vseh jurisdikcij Združenega kraljestva (Anglije in Walesa, Škotske ter Severne Irske). Spletno mesto vsebuje vso splošno zakonodajo od leta 1988 do danes, večino primarne zakonodaje do leta 1988 v izvorni in spremenjeni obliki ter velik izbor sekundarne zakonodaje od leta 1948 naprej, če ta še velja.

Zadnja posodobitev: 05/06/2017

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani [en](#) je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Pravo držav članic - Severna Irsko

Na tej strani so informacije o zakonodaji in pravnih zbirkah podatkov v Združenem kraljestvu s posebnim poudarkom na Severni Irski.

Pravni viri

Glavni pravni viri na Severnem Irskem so:

primarna zakonodaja v obliki zakonov parlamenta Združenega kraljestva in zakonov skupščine Severne Irske. Nekatero primarno zakonodajo v zvezi s Severno Irsko sprejme tudi Tajni svet v obliki uredb v svetu (Orders in Council, podzakonski akti);

pravo Evropske unije;

sekundarna zakonodaja v obliki podzakonskih aktov in podzakonskih aktov Severne Irske. Druga sekundarna zakonodaja se lahko sprejme v obliki upravnih predpisov;

obče pravo, ki se je razvilo na podlagi sodnih odločb.

Vrste pravnih aktov – opis

Primarno zakonodajo ali **zakone parlamenta** sprejme parlament Združenega kraljestva v Londonu in lahko veljajo za celotno Združeno kraljestvo ali kateri koli njegov del. Parlament Združenega kraljestva je odobril tudi prenos zakonodajne pristojnosti na parlamente in skupščine, ki lahko sprejemajo primarno zakonodajo, ki zajema le nekatera področja in velja le znotraj njihove pristojnosti. Drugo primarno zakonodajo lahko v skladu s posebno pravico sprejme monarh v različnih oblikah, kot so uredbe v svetu, razglasitve, kraljevi nalogi, kraljeva navodila, uredbe in patentne listine.

Sekundarna zakonodaja se sprejema v skladu s pooblastili, ki so podeljena z aktom Njenega Veličanstva v svetu ali ministra, ministrstva, izvršilnega organa Severne Irske ali drugega organa ali osebe. To se imenuje tudi **delegirana ali sekundarna zakonodaja**, pravni akt, ki podeljuje pooblastila, pa se imenuje pooblastitveni ali „matični“ zakon. Sekundarna zakonodaja ima lahko različne oblike, kot so uredbe v svetu, uredbe ali pravila, vsem pa se lahko skupno reče „podzakonski akti“ ali „podzakonski predpisi“.

Na Severnem Irskem zakonodaja vključuje zakone ali pravne akte, ki so lahko zakoni parlamenta Združenega kraljestva, parlamenta Severne Irske (1921–1972) ali skupščine Severne Irske v Belfastu. V različnih obdobjih so bile vlade na Severnem Irskem, na katere so bile prenesene pristojnosti, razpuščene, veliko zakonodaje pa je bilo vsebovano v „uredbah v svetu“ (Orders in Council), ki so tehnično sekundarna zakonodaja, vendar se uporabljajo kot primarna zakonodaja. Zakonodaja na Severnem Irskem vključuje tudi podzakonske predpise (sekundarna zakonodaja), sprejete v skladu z zakonom parlamenta Združenega kraljestva, uredbo v svetu ali zakonom skupščine Severne Irske.

Pristojnost za sklepanje **mednarodnih pogodb** v imenu Združenega kraljestva ima kraljica, tj. monarh, ki upošteva nasvet vlade Združenega kraljestva. Parlament Združenega kraljestva nima formalne vloge pri sklepanju mednarodnih pogodb; če pa mednarodna pogodba zahteva spremembo zakonodaje Združenega kraljestva ali odobritev javnih sredstev, parlament o tem glasuje na običajen način. Za izvajanje vseh pogodb EU v Združenem kraljestvu je treba sprejeti zakonodajo, zato so predmet parlamentarnega nadzora. Členi 20–25 Zakona o ustavni reformi in upravljanju iz leta 2010 (Constitutional

Reform and Governance Act 2010) so začeli veljati 11. novembra 2010 in določajo, da se lahko mednarodna pogodba ratificira šele, (a) ko kraljevi minister (Minister of a Crown) parlamentu predloži kopijo mednarodne pogodbe, (b) ko je mednarodna pogodba objavljena in (c) ko je minil rok 21 dni zasedanj, ne da bi se kateri koli dom parlamenta izrekel proti ratifikaciji mednarodne pogodbe.

Hierarhija predpisov

V primeru kolizij različnih pravnih virov se te v glavnem rešujejo na sodiščih. Sodišča odločajo tudi v sporih glede razlage zakonodaje. Ker Združeno kraljestvo nima „pisane ustave“, zakona parlamenta ni mogoče izpodbijati pred sodiščem zaradi njegove „protiustavnosti“. **V skladu z ustavno doktrino parlamentarne suverenosti** je parlament Združenega kraljestva vrhovni zakonodajni organ, kar pomeni, da lahko sprejme in razveljavi kateri koli zakon ter da noben drug organ ne more razveljaviti zakona parlamenta ali izpodbijati njegove veljavnosti.

Vendar doktrino parlamentarne suverenosti omejuje članstvo Združenega kraljestva v Evropski uniji. V skladu z Zakonom o Evropskih skupnostih iz leta 1972 je pravo Evropske unije del zakonodaje Severne Irske. Domačo zakonodajo je treba razlagati tako, da je v skladu s pravom EU, kolikor je to mogoče.

Na podlagi Zakona o človekovih pravicah iz leta 1998, s katerim je bila Evropska konvencija o človekovih pravicah vključena v zakonodajo Združenega kraljestva, imajo sodišča dodatno pristojnost za izpodbijanje zakonov parlamenta. Kolikor je to mogoče, je treba domačo zakonodajo razlagati v skladu s Konvencijo.

Odločbe sodišč in zlasti pritožbenih sodišč imajo pomembno vlogo pri razvoju prava. Zagotavljajo avtoritativne odločitve glede razlage zakonodaje in so **osnova občega prava**, ki izhaja iz odločb sodišč v prejšnjih zadevah (ali sodne prakse). Na splošno morajo sodišča upoštevati predhodne odločitve višjih sodišč. Glede prava Evropske unije je najvišji organ Sodišče Evropske unije. Sodni lordi (Law Lords) v Zgornjem domu (Dom lordov – House of Lords) so delovali kot vrhovno sodišče Združenega kraljestva. Nadomestilo jih je novo vrhovno sodišče, ki je začelo delovati 1. oktobra 2009. Sodni lordi so postali prvi sodniki vrhovnega sodišča, t. i. Senior Law Lord pa je postal predsednik.

Institucionalni okvir

Institucije, pristojne za sprejemanje predpisov, in postopek odločanja

Primarno zakonodajo sprejema **parlament Združenega kraljestva** v Londonu. Preden lahko **predlog zakona (Bill)** postane zakon parlamenta, ga morata sprejeti oba doma: House of Commons in House of Lords. V obeh domovih potekajo naslednje faze:

prva obravnava (uradna predstavitev predloga zakona brez razprave),

druga obravnava (splošna razprava),

obrnava v odbor (podrobna proučitev, razprava in spremembe). v spodnjem domu ta faza običajno poteka v pristojnem parlamentarnem odboru (Public Bill Committee).

faza poročanja (priložnost za dodatne spremembe),

tretja obravnava (zadnja možnost za razpravo; spremembe so možne v zgornjem domu).

Ko predlog zakona potrdita oba doma, se pošlje nazaj v prvi dom (kjer je bil predlog vložen), da se obravnavajo spremembe drugega doma.

Oba doma se morata strinjati glede končnega besedila. Dokler se ne dogovorita o vsaki besedi predloga zakona, lahko med njima pride do več izmenjav.

Ko se dogovorita, se predlog zakona predloži monarhu v uradno kraljevo potrditev.

V **skupščini Severne Irske** poteka podoben postopek (ki vključuje predstavitev in obravnavo predloga zakona ter razpravo in glasovanje o njem), čeprav ima skupščina, na katero so bile prenesene pristojnosti, le en dom. Ministri, odbori in posamezni člani lahko vložijo predlog zakona in ga predložijo predsedniku skupščine za obravnavo v skupščini. Če predsednik meni, da so predlogi v pristojnosti skupščine, se predlog zakona predstavi in dom o njem razpravlja.

Nato se pošlje ustreznemu zakonodajnemu odboru v pregled. Odbor poroča skupščini, pri čemer se članom omogoči, da proučijo podrobnosti predloga zakona in predlagajo spremembe. Nato se predlog zakona dodatno obravnava v skupščini in se o njem dokončno glasuje.

Ko gre predlog zakona čez vse parlamentarne faze v parlamentu Združenega kraljestva ali skupščini Severne Irske, se pošlje monarhu v uradno kraljevo potrditev, po kateri postane **zakon**.

Primarna zakonodaja se lahko na splošno **spremeni ali razveljavi** le z novo primarno zakonodajo. Vendar obstajajo izjeme, v skladu s katerimi se lahko nekatere spremembe in razveljavitve izvedejo s podzakonskim aktom – kadar gre za izpolnjevanje obveznosti EU ali zakonodajno reformo, ki zmanjšuje ali odpravlja upravna bremena. Vendar morata take uredbe s potrditveno odločitvijo odobriti oba doma parlamenta, preden se lahko sprejmejo.

Primarna zakonodaja začne veljati v skladu z **določbami o začetku veljavnosti**, ki jih vsebuje zakon ali ukrep. Zakon ali ukrep lahko natančno določi datum začetka veljavnosti. To je lahko takoj po uradni kraljevi potrditvi, na določen datum (na splošno vsaj dva meseca po uradni kraljevi potrditvi) ali na datum, ki ga določi minister ali ministrstvo v uredbi o začetku veljavnosti (podzakonski akt). Za različne določbe enega zakona se lahko določijo različni datumi.

Datum začetka veljavnosti za kateri koli akt sekundarne zakonodaje je običajno določen v samem aktu. Izjemoma se lahko datum začetka veljavnosti določi z objavo obvestila v uradnem listu (London Gazette ali Belfast Gazette).

Pravne zbirke podatkov

Na voljo je več pravnih zbirk podatkov.

Na [spletni strani zakonodaje Združenega kraljestva](#) (UK Legislation) so na voljo celotna besedila vse **primarne zakonodaje**, ki so jo sprejeli parlament Združenega kraljestva, škotski parlament, skupščina Severne Irske in skupščina Walesa, ter vsa sekundarna zakonodaja, ki velja za celotno Združeno kraljestvo ali njegove dele. Dostop do informacij je brezplačen.

Revidirana primarna zakonodaja od leta 1235 do danes, ki je bila sprejeta za vse dele Združenega kraljestva, je tudi na voljo na [spletni strani zakonodaje Združenega kraljestva](#) (UK Legislation).

Sorodne povezave

[Spletna stran zakonodaje Združenega kraljestva](#)

Zadnja posodobitev: 28/08/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani [en](#) je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Pravo držav članic - Škotska

Ta stran vsebuje informacije o pravu in pravnih zbirkah podatkov v Združenem kraljestvu s posebnim poudarkom na Škotski.

Pravni viri

Glavni pravni viri na Škotskem so:

primarna zakonodaja v obliki **zakonov parlamenta Združenega kraljestva** (*Acts of the United Kingdom Parliament*) in **zakonov škotskega parlamenta** (*Acts of the Scottish Parliament*);

pravo Evropske unije,

sekundarna zakonodaja v obliki **podzakonskih aktov** (*Statutory Instruments*) in **škotskih podzakonskih aktov** (*Scottish Statutory Instruments*). Druga

sekundarna zakonodaja je lahko v obliki **upravnih predpisov** (*Administrative Orders*);

obče pravo, ki se je razvilo na podlagi sodnih odločb.

Vrste pravnih aktov – opis

Primarno zakonodajo ali **zakone parlamenta** sprejme parlament Združenega kraljestva v Londonu in lahko veljajo za celotno Združeno kraljestvo ali njegov del. Parlament Združenega kraljestva je odobril tudi **prenos zakonodajnih pooblastil** na parlamente in skupščine, ki lahko sprejemajo primarno zakonodajo, ki zajema le nekatera področja in velja le znotraj njihove pristojnosti. Drugo primarno zakonodajo lahko v skladu s posebno pravico sprejme monarh v različnih oblikah, kot so uredbe v svetu (*Orders in Council*), razglasitve (*proclamations*), kraljevi nalogi (*royal warrants*), kraljeva navodila (*royal instructions*), uredbe (*regulations*) in patentne listine (*letters patent*).

Sekundarna zakonodaja se sprejme v skladu s pooblastili, ki so prenesena z aktom Njenega Veličanstva v svetu (*Her Majesty in Council*) ali ministra, ministrstva, škotskega ministra ali drugega organa ali osebe. To se imenuje tudi **delegirana ali sekundarna zakonodaja**, pravni akt, ki prenaša pooblastila, pa se imenuje pooblastitveni ali „matični“ zakon. Sekundarna zakonodaja ima lahko različne oblike (kot na primer uredbe v svetu (*Orders in Council*), uredbe ali pravila), vsem pa se lahko skupno reče „podzakonski akti“ ali „škotski podzakonski akti“.

Zakon o Škotski iz leta 1998 (*Scotland Act 1998*) je prenesel pooblastila na škotski parlament v Edinburgu. Škotska je z njim (po referendumu) ponovno dobila ločen parlament, ki ga je izgubila v času združitve z Anglijo in Walesom leta 1707. Ker pa je Škotska še vedno del Združenega kraljestva, lahko parlament Združenega kraljestva še vedno sprejema zakone na določenih področjih. Primarno zakonodajo lahko škotski parlament sprejema na področjih, za katera so bila nanj prenesena pooblastila z Zakonom o Škotski iz leta 1998 (in Zakon o Škotski iz leta 2012). Ta področja so: zdravje, izobraževanje, lokalna samouprava, socialno delo, stanovanjske zadeve, načrtovanje, turizem in gospodarski razvoj, nekateri vidiki prometa, pravosodje, svoboda in varnost, vključno z večino vidikov zasebnega prava in kazenskega prava, policija in gasilci, številni okoljski vidiki, kmetijstvo in ribištvo, šport in umetnost ter izvajanje mednarodnih obveznosti na področjih s prenesenimi pooblastili. Z Zakonom o Škotski iz leta 2012 so se ta prenesena pooblastila razširila tudi na področja, kot so nekatere davčne zadeve. Škotske podzakonske akte lahko sprejmejo tudi škotski ministri, ki so za to pooblašteni z zakoni parlamenta Združenega kraljestva ali zakoni škotskega parlamenta.

Pooblastilo za sklepanje **mednarodnih pogodb** v imenu Združenega kraljestva ima kraljica, tj. monarh, ki upošteva nasvet vlade Združenega kraljestva. Parlament Združenega kraljestva nima formalne vloge pri sklepanju mednarodnih pogodb; če pa mednarodna pogodba zahteva spremembo zakonodaje Združenega kraljestva ali odobritev javnih sredstev, parlament o tem glasuje na običajen način. Za izvajanje vseh pogodb EU v Združenem kraljestvu je treba sprejeti zakonodajo, zato so te predmet parlamentarnega nadzora. Od začetka veljavnosti Zakona o ustavni reformi in upravljanju iz leta 2010 (*Constitutional Reform and Governance Act 2010*) se mednarodna pogodba lahko ratificira šele, (a) ko kraljevi minister (*Minister of a Crown*) parlamentu predloži kopijo mednarodne pogodbe, (b) ko je mednarodna pogodba objavljena in (c) ko je minil rok 21 dni zasedanj, ne da bi se kateri koli dom parlamenta izrekel proti ratifikaciji mednarodne pogodbe.

Hierarhija predpisov

V primeru kolizije različnih pravnih virov se ta v glavnem rešuje na sodiščih. Sodišča odločajo tudi v sporih glede razlage zakonodaje. Ker v Združenem kraljestvu ni „pisane ustave“, zakona parlamenta ni mogoče izpodbijati pred sodiščem zaradi njegove „protiustavnosti“. **Ustavna doktrina „parlamentarne suverenosti“** pomeni, da je parlament Združenega kraljestva najvišji zakonodajni organ, kar pomeni, da lahko sprejme in razveljavi kateri koli zakon ter da noben drug organ ne more razveljaviti zakona parlamenta ali izpodbijati njegove veljavnosti.

Vendar je doktrina parlamentarne suverenosti omejena s članstvom Združenega kraljestva v Evropski uniji. V skladu z Zakonom o Evropskih skupnostih iz leta 1972 je **pravo Evropske unije** del zakonodaje Anglije in Walesa (ter Škotske in Severne Irske). Domačo zakonodajo je treba razlagati tako, da je v skladu s pravom EU, kolikor je mogoče.

Zakon o človekovih pravicah iz leta 1998, s katerim je bila Evropska konvencija o človekovih pravicah vključena v pravo Združenega kraljestva, daje sodiščem dodatno pooblastilo za izpodbijanje zakonov parlamenta. Kolikor je mogoče, je treba domačo zakonodajo razlagati v skladu s Konvencijo. Odločbe sodišč, zlasti pritožbenih sodišč, imajo pomembno vlogo pri razvoju prava. Zagotavljajo avtoritativne odločitve glede razlage zakonodaje in so osnova občega prava, ki izhaja iz odločb sodišč v predhodnih zadevah (ali sodne prakse). Splošno načelo pri tem, katere odločbe sodišč so zavezujoče za druga sodišča, je, da sodišče zavezuje predhodne odločitve višjega sodišča. Glede prava Evropske unije je Sodišče Evropske unije najvišji organ. **Vrhovno kazensko sodišče** (*High Court of Justiciary*) je najvišje kazensko sodišče na Škotskem, medtem ko so **sodni lordi** (*Law Lords*) v zgornjem domu (Lordska zbornica – *House of Lords*) delovali kot Vrhovno sodišče za civilne zadeve na Škotskem. Nadomestilo jih je novo vrhovno sodišče, ki je začelo delovati 1. oktobra 2009. Sodni lordi so postali prvi sodniki vrhovnega sodišča, t. i. Senior Law Lord pa je postal predsednik.

Institucionalni okvir

Institucije, pristojne za sprejemanje predpisov, in postopek odločanja

Primarno zakonodajo sprejema parlament Združenega kraljestva v Londonu. Preden lahko **predlog zakona** (*Bill*) postane **zakon parlamenta**, ga morata sprejeti oba domova parlamenta: spodnji (*House of Commons*) in zgornji dom (*House of Lords*). V obeh domovih potekajo naslednje faze:

prva obravnava (uradna predstavitev predloga zakona brez razprave),

druga obravnava (splošna razprava),

obrnava v odboru (podrobna proučitev, razprava in spremembe); v spodnjem domu ta faza običajno poteka v pristojnem parlamentarnem odboru,

faza poročanja (priložnost za dodatne spremembe),

tretja obravnava (zadnja priložnost za razpravo; spremembe so možne v zgornjem domu).

Ko predlog zakona potrdita oba domova, se vrne v prvi dom (kjer je bil predlog vložen), da se obravnavajo spremembe, ki jih je predlagal drugi dom.

Oba domova morata soglašati glede končnega besedila. Med njima lahko pride do več izmenjav, dokler se ne dogovorita o vsaki besedi predloga zakona. Ko se to zgodi, se predlog zakona predloži monarhu v kraljevo potrditev (*Royal Assent*).

V **škotskem parlamentu** poteka podoben postopek predstavitve predloga zakona, obravnave, razprave in glasovanja, čeprav ima parlament s prenesenimi pooblastili **le en dom**. Obstajajo tri faze:

1. faza: ustrejni parlamentarni odbori vsebinsko obravnavajo predlog zakona in pripravijo poročilo o njegovih splošnih načelih. Parlament prouči poročilo in razpravlja o splošnih načelih predloga zakona. Če se z njimi strinja, predlog zakona preide v drugo fazo;

2. faza: odbor oziroma včasih tudi odbor celotnega parlamenta podrobno prouči predlog zakona. V tej fazi se lahko vložijo spremembe oziroma amandmaji k predlogu zakona;

3. faza: predlog zakona se ponovno obravnava v parlamentu. Možne so dodatne spremembe, potem pa parlament razpravlja in glasuje o sprejetju predloga zakona v njegovi končni različici.

Ko gre predlog zakona čez vse parlamentarne faze v parlamentu Združenega kraljestva ali škotskem parlamentu, se pošlje monarhu v **kraljevo potrditev**, po kateri postane **zakon**. Na Škotskem obstaja štiritredenski rok, v katerem lahko sodni uradniki (*Law Officers*) izpodbijajo predlog zakona, če menijo, da ne spada v zakonodajna pooblastila škotskega parlamenta.

Primarna zakonodaja se lahko na splošno **spremeni ali razveljavi** samo z novo primarno zakonodajo. Vendar obstajajo izjeme, v skladu s katerimi se lahko nekatere spremembe in razveljavitve izvedejo s podzakonskim aktom – kadar gre za izpolnjevanje obveznosti EU ali zakonodajno reformo, ki zmanjšuje ali odpravlja upravna bremena. Vendar morata take uredbe pred sprejetjem s potrditveno odločitvijo (*affirmative resolution*) odobriti oba domova parlamenta. Primarna zakonodaja začne veljati v skladu z **določbami o začetku veljavnosti**, ki so vključene v zakon. Zakon lahko natančno določi datum začetka veljavnosti. To je lahko takoj po kraljevi potrditvi, na določen datum (na splošno vsaj dva meseca po kraljevi potrditvi) ali na datum, ki ga določi minister ali ministrstvo v uredbi o začetku veljavnosti (*Commencement Order*) (podzakonski akt). Za različne določbe enega zakona se lahko določijo različni datumi. Datum začetka veljavnosti za kateri koli akt sekundarne zakonodaje je običajno določen v samem aktu. Izjemoma se lahko datum začetka veljavnosti določi z objavo obvestila v uradnem listu (*London Gazette* ali *Edinburgh Gazette*).

Pravne zbirke podatkov

Dostopnih je več pravnih zbirk podatkov.

Spletišče [Urada za informacije javnega sektorja \(Office of Public Sector Information – OPSI\)](#) vsebuje celotna besedila **vse primarne zakonodaje**, ki so jo sprejeli parlament Združenega kraljestva, škotski parlament, skupščina Severne Irske in skupščina Walesa, vključno z **vso sekundarno zakonodajo**, ki velja za celotno Združeno kraljestvo ali njegove dele. Dostop do informacij je brezplačen.

Revidirana primarna zakonodaja od leta 1235 do danes, ki je bila sprejeta za vse dele Združenega kraljestva, je na voljo v [zbirki podatkov kodificiranega prava Združenega kraljestva \(UK Statute Law Database\)](#). Dostop do zbirke podatkov je brezplačen.

Čeprav je **vsa škotska zakonodaja** dostopna na spletišču OPSI, je celotna škotska primarna in sekundarna zakonodaja, sprejeta od prenosa pooblastil leta 1999, prav tako na voljo na spletišču [Urada kraljičinega tiskarja za Škotsko \(Office of the Queen's Printer for Scotland\)](#). Dostop do zakonodaje je brezplačen.

Spletišče [Legislation.gov.uk](#), ki bo vključevalo spletišče OPSI in spletišče zbirke podatkov kodificiranega prava ter nadomestilo zakonodajo, ki se objavlja na spletišču Urada kraljičinega tiskarja za Škotsko, je uradno spletišče vse zakonodaje Združenega kraljestva.

Sorodne povezave

[Urad za informacije javnega sektorja \(Office of Public Sector Information – OPSI\)](#), [zbirka podatkov kodificiranega prava Združenega kraljestva](#), [legislation.gov.uk](#), [Urad kraljičinega tiskarja za Škotsko \(Office of the Queen's Printer for Scotland\)](#)

Zadnja posodobitev: 30/04/2019

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.